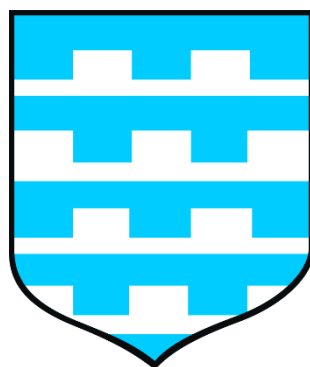

Gmina
Lewin Kłodzki

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022

Lewin Kłodzki | czerwiec 2016

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Lewin Kłodzki

ul. Nad Potokiem 4
57-343 Lewin Kłodzki

Wykonawca:

EU-Consult Sp. z o.o.

ul. Wały Piastowskie 1
80-855 Gdańsk

Gdańsk, 2016

Spis treści

1. Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania	5
2. Kompatybilność z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju.....	7
3. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy	12
3.1. Przestrzeń i środowisko	12
3.2. Sfera społeczna.....	16
3.3. Sfera gospodarcza	20
3.4. Infrastruktura techniczna.....	26
3.5. Infrastruktura społeczna	31
3.6. Zarządzanie	41
4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie badań własnych.....	44
5. Analiza SWOT	56
6. Identyfikacja obszarów kryzysowych	60
6.1. Podsumowanie: obszary kryzysowe	68
7. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych	70
8. Charakterystyka obszaru rewitalizacji.....	72
9. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)	74
10. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	74
10.1. Rekomendowane kierunki interwencji.....	75
10.2. Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych	77
10.3. Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych.....	79
11. Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	82
11.1. Lista A: projekty kluczowe.....	82
11.2. Lista B: projekty komplementarne	88
11.3. Podsumowanie zbiorcze projektów rewitalizacyjnych.....	91

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

11.4.	Wpływ projektów na aspekty problemowe	94
12.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji	95
13.	Ramowy harmonogram programu rewitalizacji	97
14.	Ramy finansowe LPR	99
15.	Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji	101
16.	System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji	102
17.	System monitoringu i oceny LPR	103
18.	Spis tabel i rysunków	106

1. Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania

Celem opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zgodnie z ustawą z dn. 09.10.2015r. proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Lokalny Program Rewitalizacji ma charakter kompleksowy i dotyczy zarówno sfery przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Z kolei działania rewitalizacyjne powinny mieć charakter zintegrowany i wielopłaszczyznowy, a w tworzenie opracowania powinna być włączona społeczność lokalna np. mieszkańcy, czy lokalni przedsiębiorcy.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 3 lipca 2015r. Zgodnie z Wytycznymi proces rewitalizacji rozumiany jest jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).”¹

---

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2015

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 zastosowano następujący proces planowania strategicznego:

- Przeprowadzono diagnozę sytuacji w Gminie Lewin Kłodzki w celu zidentyfikowania problemów społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych i środowiskowych (w tym technicznych). Analizę stanu aktualnego w oparciu o dane statystyczne na poziomie lokalnym, dokumenty i opracowania gminne oraz inne dostępne informacje.
- Przeprowadzono warsztaty diagnostyczne z członkami zespołu ds. rewitalizacji (21.04.2016). Warsztaty stanowiły do podstawę do weryfikacji założeń dokumentu i ukształtowania dalszych działań, w tym wyznaczenia obszarów zdegradowanych.
- Przeprowadzono ankietę internetową (CAWI) z mieszkańcami, urzędnikami, przedsiębiorcami oraz turystami w dniach 22.04 – 22.05.2016.
- Przeprowadzono konsultacje społeczne (10.05.2016). Konsultacje społeczne obejmowały trzy sesje konsultacyjne dla interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji. Spotkania miały charakter otwarty, z podziałem na trzy zróżnicowane grupy interesariuszy:
  - pracownicy samorządu związani z problemem rewitalizacji (zarówno w obszarze przestrzennym, jak i społecznym),
  - mieszkańcy miejscowości Lewin Kłodzki zainteresowani problematyką rewitalizacji,
  - instytucje rządowe i pozarządowe realizujące działania związane z problemem rewitalizacji, tj. przedstawiciele GOPS, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, ZOZ Eskupal, Kółka Rolniczego, OSP, Stowarzyszenia Obywatelskiego „Kulturalny Zakątek”, Sudeckiego Stowarzyszenia Turystyki Wiejskiej "Zdroje".

Niniejsze opracowanie określa obszary zdegradowane na terenie Gminy Lewin Kłodzki wyodrębnione na podstawie analizy zgodnej z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015r., założeniami Narodowego Planu Rewitalizacji oraz Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015r.

Dokument przedstawia aktualną sytuację w Gminie w obszarach zagospodarowania przestrzennego, sytuacji gospodarczej i społecznej. Dopełnieniem diagnozy jest analiza SWOT, na podstawie której scharakteryzowane i wyodrębnione zostały czynniki i zjawiska kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Zebrane i opracowane dane zweryfikowano i uzupełniono o informacje i wnioski wypracowane podczas badania ankietowego, warsztatu strategicznego oraz konsultacji społecznych w Gminie.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

W obrębie granic zdegradowanych zostały wyodrębnione poszczególne obszary kompleksowej i zintegrowanej rewitalizacji obejmujące obszar przestrzenny, społeczny i gospodarczy Gminy Lewin Kłodzki.

Strategiczna część opracowania stanowi założenia programowe rewitalizacji oraz jej celów. Określona została wizja, czyli stan pożądany po wyprowadzeniu wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego, kierunki interwencji, cel strategiczny oraz odpowiednie działania rewitalizacyjne. W celu spełnienia wizji oraz celu strategicznego opracowany został wykaz projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru zdegradowanego ujętych w horyzoncie czasowym w okresie 2016-2022.

2. Kompatybilność z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju

Dokument	Powiązane z Gminnym Programem Rewitalizacji
Poziom europejski	
<p>Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</p>	<p>Priorytet III</p> <p>Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.</p> <p>Cel 1</p> <p>Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata.</p> <p>Cel 4</p> <p>Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</p> <p>Cel 5</p> <p>Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</p>

Poziom krajowy	
<p>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>	<p>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:</p> <p style="text-align: center;">Cel 3</p> <p>Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki.</p> <p style="text-align: center;">Cel 6</p> <p>Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny.</p> <p style="text-align: center;">Cel 8</p> <p>Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny.</p> <p style="text-align: center;">Cel 11</p> <p>Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>
<p>Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (ŚSRK) – Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p style="text-align: center;">Cel główny:</p> <p>Wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.</p> <p style="text-align: center;">Cele rozwojowe:</p> <p>I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb aktywności obywatela.</p> <p>II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.</p> <p>III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p>
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna</p> <p style="text-align: center;">Cel 1</p> <p>Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz</p>

	<p>zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych. Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo</p> <p>Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego. Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie</p>	<p>Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
<p>Poziom regionalny</p>	
<p>Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego</p>	<p>Cel 2 Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej</p> <p>Cel 3 Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP</p> <p>Cel 4 Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa</p> <p>Cel 6 Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników</p> <p>Cel 7 Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia</p>

	Cel 8 Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne
Poziom powiatu	
Plan gospodarki odpadami dla Powiatu Kłodzkiego	<p style="text-align: center;">Cel nadrzędny: Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów w sektorze komunalnym oraz wdrożenie nowoczesnych systemów ich odzysku i unieszkodliwiania</p> <p>Cele główne (zgodne w Krajowym planem gospodarki odpadami): Zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,</p> <p>Zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,</p> <p>Zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk odpadów nie spełniających przepisów prawa,</p> <p>Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.</p>
Strategia Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2016 –2022	<p>Najnowsze dane pochodzą z „Strategii Rozwoju Gminy Kłodzko na lata 2016-2011”, dlatego dokument został wykorzystany, pomimo, że jest on wersją roboczą. Cele strategiczne:</p> <p style="text-align: center;">Cel 1 Kreowanie warunków rozwoju gospodarczego, ze szczególnym wykorzystaniem atrakcyjności turystycznej</p> <p style="text-align: center;">Cel 2 Ochrona środowiska przyrodniczego i obiektów dziedzictwa kulturowego</p> <p style="text-align: center;">Cel 3 Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności wysokiej jakości infrastruktury</p> <p style="text-align: center;">Cel 4</p>

	<p>Kształtowanie kapitału ludzkiego i społecznego Nasz dokument jest zgodny z przedstawionym dokumentem. Poniżej przedstawione zostały przykładowe cele operacyjne: Podnoszenie aktywności inwestycyjnej gminy, Renowacja, ochrona i promocja obiektów dziedzictwa kulturowego Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowo- rekreacyjnej, Podnoszenie warunków i jakości kształcenia.</p>
<p>Poziom lokalny</p>	
<p>Plan odnowy miejscowości Lewin Kłodzki na lata 2015-2020</p>	<p>Cel strategiczny: Zapewnienie godnych warunków życia i rozwoju poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury i integrację społeczną. Realizowane przez nas cele są zgodne z zaprezentowanym dokumentem. Poniżej przedstawione zostały przykładowe cele strategiczne:</p> <p>Zwiększenie poczucia tożsamości mieszkańców z miejscowością poprzez ich angażowanie w prace związane z rozwojem miejscowości, obejmujące działania na rzecz odnowy obszarów zdegradowanych, Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego poprzez akcentowanie i rozwijanie posiadanych naturalnych walorów turystycznych, historycznych i krajoznawczych, Wzmacnianie lokalnych potencjałów poprzez współpracę z miastami partnerskimi i w Polsce i zagranicą.</p>
<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Dla Gminy Lewin Kłodzki</p>	<p>Cele strategiczne realizowane na poziomie gminy:</p> <p>Optymalizacja działań związanych z produkcją i wykorzystaniem energii, Wzrost udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii, Rozwój planowania energetycznego w Gminie oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw nośników energii na jej terenie, Kierowanie wizerunku Gminy Lewin Kłodzki, jako zielonego samorządu, dbającego o jakość środowiska i w sposób odpowiedzialny i racjonalny wykorzystującego energię,</p>

Promocja i zakorzenienie w lokalnej społeczności działań i nawyków wpływających na ograniczenie emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych.

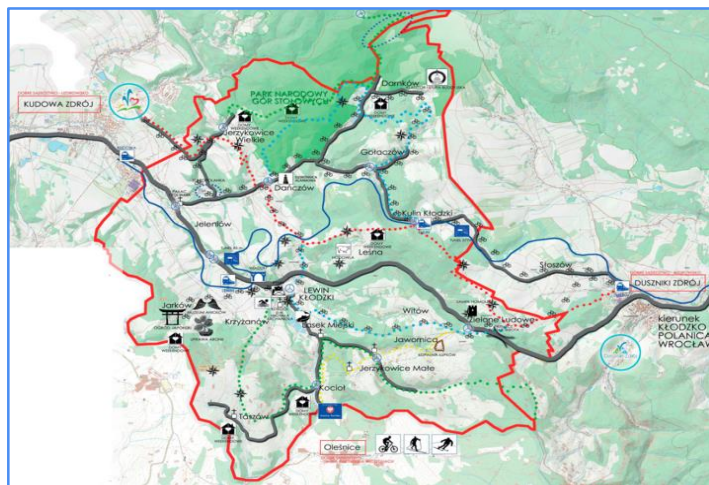
Źródło: opracowanie własne

3. Diagnoza społeczno-gospodarcza gminy

3.1. Przestrzeń i środowisko

Gmina Lewin Kłodzki położona jest w *Rysunek 1. Mapa gminy Lewin Kłodzki*

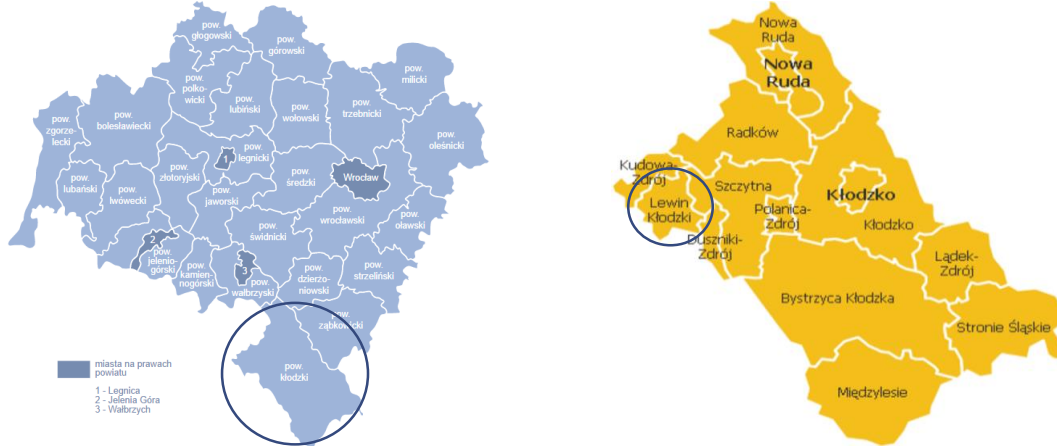
południowo – zachodniej Polsce, w województwie dolnośląskim, w makroregionie Sudetów Środkowych. Obszar gminy obejmuje w większości teren Wzgórz Lewińskich, wchodzących w skład Pogórza Orlickiego, które na zachodzie graniczą z Obniżeniem Kudowy, na południu z Pogórzem Orlickim, na północy z Górami Stołowymi.

Gmina na zachodzie i północy graniczy z Kudową - Zdrój, na wschodzie z gminą Szczytna i Dusznikami-Zdrój, a na południu z Czechami. Ponadto wchodzi w skład powiatu kłodzkiego i należy do grona najmniejszych gmin w Polsce, pod względem liczby mieszkańców. Zasięgiem obejmuje 17 miejscowości: Dańczów, Darnków, Gołaczów, Jarków, Jawornica, Jeleniów, Jerzykowice Małe, Jerzykowice Wielkie, Kocioł, Krzyżanów, Kulin Kłodzki, Leśna, Lewin Kłodzki, Taszów, Witów, Zielone Ludowe, Zimne Wody.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 2. Mapy województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego

Obszar gminy należy do terenów górskich, gdzie wyraźnie zaakcentowana jest rzeźba dolinna, otoczona niezbyt wysokimi grzbietami wzniesień, które pokryte są przez lasy i łąki. Maksymalna wysokość terenu, przy południowej granicy gminy (przebiega tam granica państwa) wynosi 825 m n.p.m. Najniższy punkt to 385 m n.p.m. i występuje w przejściu cieką Klikawa przez północno-zachodnią granicę gminy. Blisko połowa terenów znajduje się na wysokości 500 m n.p.m. Warto zaznaczyć, że na obszarze gminy zachowane są w pełni naturalne walory przyrodnicze, do szczególnych należą górskie i podgórskie krajobrazy. Występują tu, jak wspomniano wcześniej, trzy pasma górskie: Góry Stołowe, a w nich Narodowy Park Gór Stołowych utworzony w 1993 r., Wzgórza Lewińskie i Góry Orlickie.

Powierzchnia gminy wynosi 5 214 ha, przy czym 2 413 ha (46,3% powierzchni gminy) przypada na użytki rolne, a 2 494 ha (47,83%) na grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione ². Powierzchnia użytków rolnych w ostatnich latach pozostawała bez zmian, natomiast grunty leśne w niewielkim stopniu zmniejszyły się (2012 – 2 496 ha; 2014 – 2 494 ha). Odwrotnie przedstawia się sytuacja w przypadku terenów zabudowanych i zurbanizowanych. W latach 2012-2014 odnotowuje się niewielką tendencję wzrostową w tym zakresie (+0,78%). Niemniej jednak, gmina Lewin Kłodzki charakteryzuje się niższym udziałem terenów zabudowanych i zurbanizowanych w powierzchni ogółem (4,95% dla roku 2014), aniżeli średnia ogólnopolska w tym zakresie (5,23% w analogicznym okresie). Warto również nadmienić, iż część powierzchni

² BDL GUS 2014 r.

gminy (741,24 ha³) stanowi obszar prawnie chroniony. Największy udział tejże powierzchni przypada na tereny parków narodowych (81,2%) oraz obszary chronionego krajobrazu (18,8%).

Przez obszar gminy przebiega droga krajowa Nr 8 oraz linia kolejowa nr 309 Kłodzko Nowe – Kudowa - Zdrój, która na odcinku Duszniki – Zdrój – Lewin Kłodzki biegnie jedną z najbardziej malowniczych tras kolejowych.

TURYSTYKA

Położenie gminy, w sąsiedztwie wielu atrakcyjnych turystycznie miejsc, sprawia, że jest ona dobrą bazą wypadową. Warto jednak zaznaczyć, że posiada także własne atrakcje:

- Wiadukt kolejowy - jeden z największych i najładniej wkomponowany w otoczenie wiaduktów Dolnego Śląska z początku XX wieku. Usytuowany jest w zachodniej części miejscowości Lewin Kłodzki, gdzie, stojąc nad drogą krajową, kształtuje efekt donioślej bramy.
- Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła w Lewinie Kłodzkim - pierwsze wzmianki o Kościele pochodzą z 1340 roku, na przestrzeni lat był wielokrotnie przebudowywany. Można w nim znaleźć wątki gotyckie, renesansowe i barokowe.
- Kościół św. Trójcy w Jeleniowie - dawna kaplica a obecnie kościół, utrzymany jest w stylu wczesnego baroku końca XVII wieku. Reprezentuje on najprostszy typ przestrzenny budynku sakralnego - ma symetrycznie i osiowo ukształtowany rzut z dwiema symetrycznymi przybudówkami przy prezbiterium.
- Kaplica św. Jana Nepomucena - powstała w latach 1727 – 1730. Zbudowano ją na podarowanej przez miasto Lewin parceli leśnej, na rozwidleniu dróg wiodących do Taszowa i Kotła oraz dalej do Czech.
- Kalwaria w Lasku Miejskim - na północnym stoku wzniesienia sąsiadującego z kaplicą św. Jana Nepomucena, w Lasku Miejskim, znajduje się Kalwaria. Jest to 15 kapliczek wykutych z piaskowca. Na stoku za kaplicą można zwiedzić kompletną (to unikat) Drogę Krzyżową, powstałą w 1894 r.
- Figura Św. Jana Nepomucena – jeden z wielu zabytków sztuki sakralnej na terenie gminy. Figura pochodząca z XVIII w została w 2008 roku odrestaurowana z funduszy Konsulatu Niemieckiego we Wrocławiu i środków Gminy Lewin Kłodzki.
- Kaplica w Jerzykowicach Małych - jako budowla o nieotynkowanych ścianach murowanych z kamienia, wzniesiona została zapewne w II połowie XVIII wieku. Elementy wyposażenia kaplicy są cennymi przykładami sztuki sakralnej,

---

³ Stan na 31 XII 2014 r. wg BDL GUS.

prezentującej poziom i możliwości twórcze warsztatów śląskich II połowy XVIII i początku XIX wieku.

- Ogród Japoński w Jarkowie – powstał w 1980 roku. W ogrodzie znajduje się kilkaset roślin, kamienne rzeźby, kaskady i zbiorniki wodne. Jest to jeden z dwóch ogrodów japońskich w Polsce (po wrocławskim) udostępnionych turystom do zwiedzania.
- Aronia i Muzeum Aniołów - w Jarkowie znajduje się największa w tym rejonie plantacja aronii. Na powierzchni 20 ha rośnie ponad 40 tysięcy krzewów. Muzeum Aniołów to natomiast kolekcja ponad 1000 eksponatów wykonanych drewna, metalu, z bursztynu, kamienia. Część znajduje się w znaczkach, kartkach, książeczkach, kalendarzykach, w rysunkach Andrzeja Mleczki.
- Gomole (Homole) – ruiny zamku (fragment wieży) z końca XIII w. W czasach swej świetności strzegł przełęczy "POLSKIE WROTA" i przebiegającego w pobliżu traktu handlowego.
- Ośrodek buddyjski Drophan Ling - w Darnkowie, na granicy z Parkiem Narodowym, na łagodnym zboczu wzgórza, znajduje się otoczony lasami ośrodek Związku Buddyjskiego Khordong. Od 1998 roku odbywają się w nim kursy medytacyjne i ceremonie religijne, prowadzone przez nauczycieli buddyjskich.
- Galeria Sztuki Chata w Kotle - w 2012 roku właściciele domu nr 1 w Kotle, tuż przy granicy państwa, utworzyli galerię sztuki. Prezentowane są w niej przede wszystkim prace artystów miejscowych: malarstwo Wojciecha Bednarka, rzeźby i malarstwo Stanisława Walickiego z Jerzykowic Małych oraz malarstwo Pawła Górskiego z Taszowa.

W najbliższym otoczeniu gminy znajdują się również m.in. kaplica czaszek, Muzeum Zabawek „Bajka”, Szlak ginących zawodów, Błędne Skały, Szczeliniec Wielki, Park Zdrojowy w Kudowie Zdroju, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju, ośrodek narciarski Ski Areal Hartman w Oleśnicy czy ośrodek narciarski Zieleniec.

Podstawowym zasobem Lewina Kłodzkiego jest przyroda. Lasy i niezabudowane tereny otwarte, pokrywając zróżnicowany wysokościowo obszar, tworzą nasycony zielenią krajobraz. Z tego względu jest to odpowiednie miejsce na wędrówki piesze. Na terenie gminy wyróżniono kilka szlaków turystycznych:

- czerwony - (Główny Szlak Sudecki): Kudowa-Zdrój - Jerzykowice Wielkie - Dańców - Przełęcz Lewińska - Przełęcz w Grodźcu - Bukowy Stawek - Ludowe - Duszniki-Zdrój - Kozia Hala - Podgórze PL/CZ – Zieleniec,

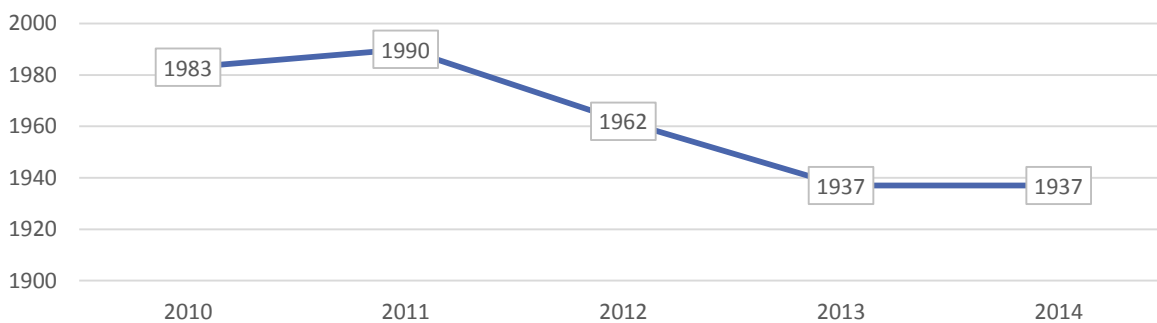
- niebieski - Przełęcz Lewińska - Lewin Kłodzki - Przełęcz Polskie Wrota - Zamek Homole - Bukowy Stawek,
- niebieski - Kulin Kłodzki - Gołaczów - Cisowa - Darnków - Krucza Kopa – Dańczów,
- zielony - Fort Karola - Lisia Przełęcz - Kulin Kłodzki - Przełęcz w Grodźcu - Lewin Kłodzki - Taszów - Kocioł - Miejski Lasek - Jawornica - Kozia Hala - Orlica – Zieleniec,
- zielony - Kudowa-Zdrój - Krucza Kopa - Darnków - Droga Stu Zakretów,
- żółty - Ludowe - Przełęcz Polskie Wrota - Jawornica - Jerzykowice Małe - Kocioł - Kocioł PL/CZ (granica państwa) - Oleśnice v Orlických horách - Číhalka - Podgórze PL/CZ (granica państwa - GSS).

3.2. Sfera społeczna

Liczba ludności gminy Lewin Kłodzki w latach 2010-2014 wykazywała tendencję spadkową. W roku 2014 gmina liczyła 1 937 mieszkańców, tj. o 46 osób mniej niż w roku 2010. Największy spadek widoczny jest w roku 2012 oraz 2013, jednak co ciekawe, w latach 2013-2014 liczba ludności utrzymywała się na tym samym poziomie. Na 1 km² w 2014 roku przypadało 37 osób.

Warto zaznaczyć jednocześnie, że liczba mieszkańców największego ośrodka na terenie gminy – Lewina Kłodzkiego – w 2014 roku wyniosła 833 osoby i również wykazuje tendencję spadkową (dla porównania w roku 2012 – 850 osób).

Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 2010-2014

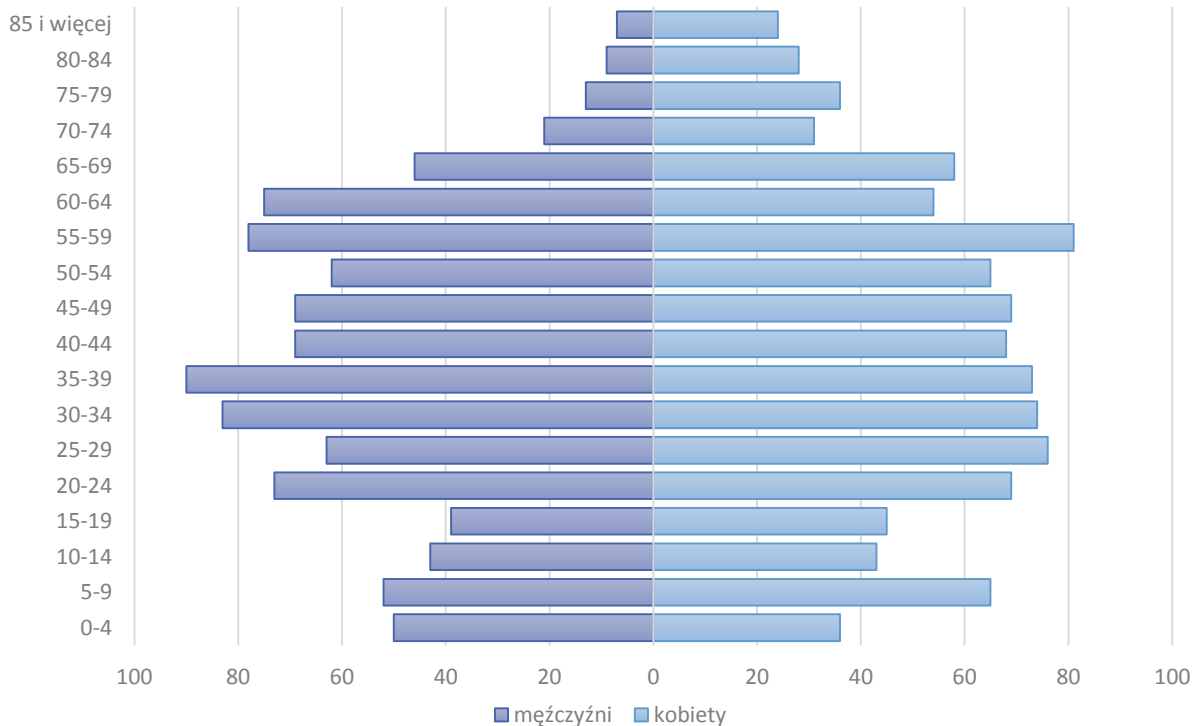
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura ludności w gminie, pod względem płci i wieku, wskazuje na dużą dysproporcję pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn w grupie wiekowej powyżej 74 lat. Kobiety z niniejszej grupy stanowią 4,54% ludności gminy, zaś mężczyźni jedynie 1,50%. Warto przy tym zaznaczyć, że osoby poniżej 20 roku życia w 2014 roku stanowiły prawie 1/5 mieszkańców (19,3%), a osoby powyżej 65 ponad 14%.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Lewin Kłodzki w roku 2014

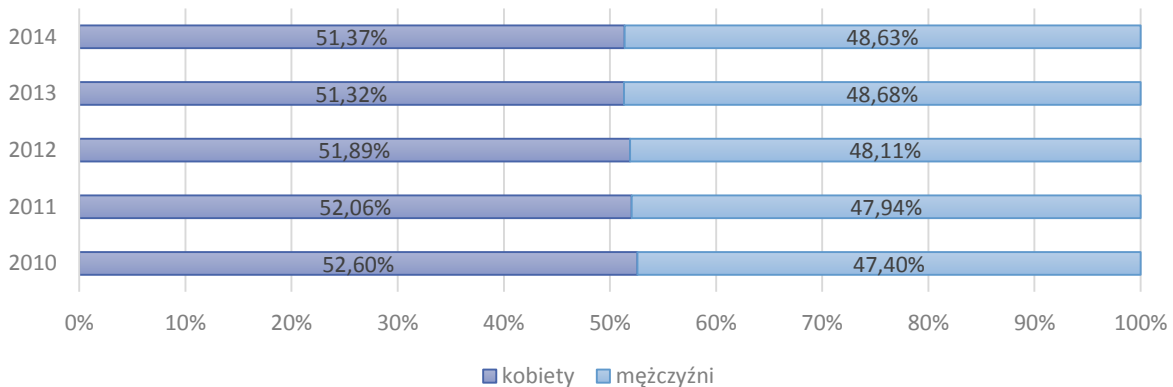

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak wskazuje poniższy wykres, struktura udziału kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie ludności gminy zmienia się. Procentowy udział kobiet na przestrzeni lat 2010-2014 zmniejszył się o 1,23 p.p., przy czym jednocześnie mężczyźni wzrosli. Trend powolnej zmiany w strukturze mieszkańców według płci widoczny jest również w przypadku wartości współczynnika feminizacji. W 2010 roku na 100 mężczyzn przypadało 111 kobiet, natomiast w roku 2014 o 5 mniej, czyli 106. Warto jednocześnie zaznaczyć, że na wśród mieszkańców samego Lewina Kłodzkiego również dominują kobiety.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

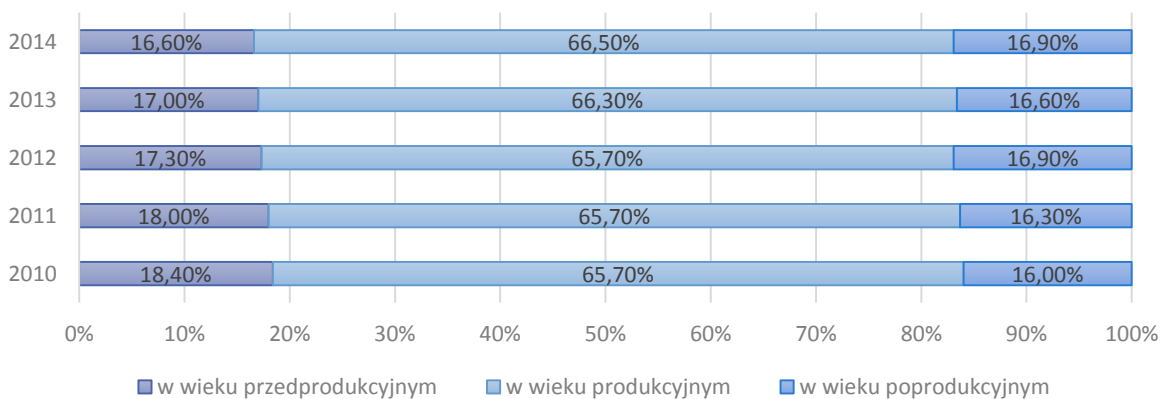
Wykres 3. Ludność gminy wg płci w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zmianie ulega również udział ludności według ekonomicznych grup wieku. Począwszy od roku 2010 maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 1,8 p.p. do roku 2014), przy jednoczesnym – niewielkim – wzroście osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 0,9 p.p. do roku 2014). Wzrasta również udział osób w wieku produkcyjnym: z 65,70% w roku 2010 do 66,50% w roku 2014. Warto nadmienić, że w 2014 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 50,3 w wieku nieprodukcyjnym i 25,4 w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

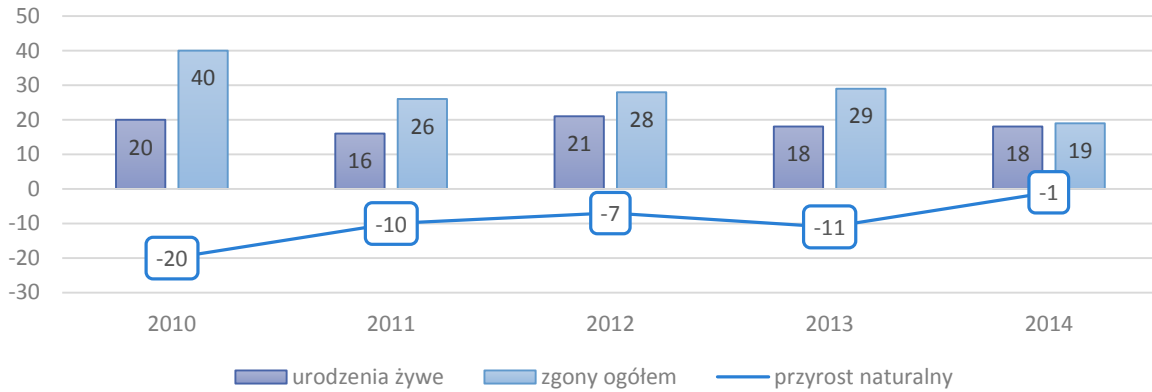
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2010-2014 na terenie gminy występował trend wzrostu wskaźnika przyrostu naturalnego, pomimo, iż jego wartość nadal pozostaje ujemna. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w roku 2010 (-20), zaś najwyższą w 2014 (-1). Jedynie w roku 2011 nastąpiło zanegowanie trendu wzrostowego poprzez powrót do poziomu niższego niż w roku 2011 (-11).

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Podobna tendencja występuje na terenie miejscowości Lewin Kłodzki – liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń (w 2014 roku przyrost naturalny kształtował się na poziomie -2).

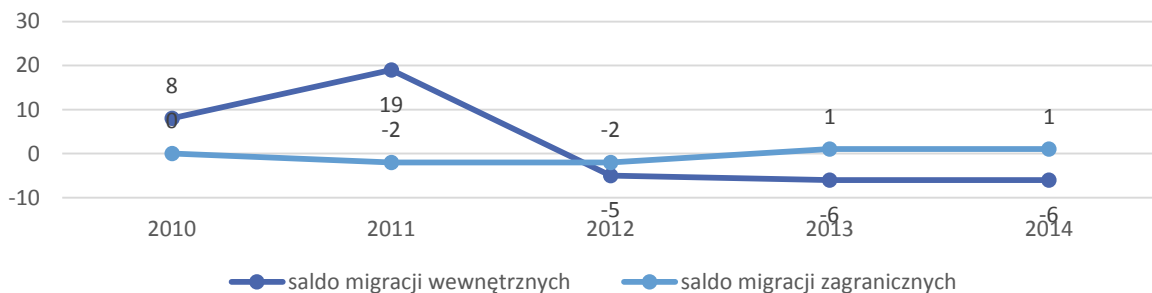
Wykres 5. Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Saldo migracji zagranicznych w gminie Lewin Kłodzki jest bliskie poziomowi neutralnemu. W przypadku salda migracji wewnętrznych od 2012 roku przyjmuje ono wartości ujemne – w 2014 kształtowało się na poziomie -6. Wartości powyżej zera przyjmowało w latach 2010 (8) i 2011 (19).

Wykres 6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ponadto, analizując sferę społeczną gminy, należy nadmienić, iż na jej terenie funkcjonuje 6 organizacji pozarządowych o różnorodnym zakresie. Dokładne dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Organizacje pozarządowe na terenie gminy

JEDNOSTKA	ADRES	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI
Kółko Rolnicze w Lewinie Kłodzkim	ul. Nad Potokiem 7 57-343 Lewin Kłodzki	Świadczenie usług rolniczych
Ochotnicza Straż Pożarna w Lewinie Kłodzkim wraz z grupami młodzieżowymi OSP	ul. Nad Potokiem 4 57-343 Lewin Kłodzki	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych
Stowarzyszenie Obywatelskie „Kulturalny Zakątek”	ul. Nad Potokiem 11 57-343 Lewin Kłodzki	Rozwijanie i pomnażanie dorobku polskiej kultury narodowej, upowszechnianie działań wszechstronnego rozwoju, edukacji, wychowania i promocji
„Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Jerzykowice Wielkie”	Jerzykowice Wielkie 28 57-343 Lewin Kłodzki	Wspieranie zrównoważonego rozwoju wsi Jerzykowice wielkie
Sudeckie Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „Zdroje”	Jarków 9 57-343 Lewin Kłodzki	Biuro Obsługi Turystów SSTW "ZDROJE" dysponuje miejscami noclegowymi w 45 "Gospodarstwach Gościennych" – członków Stowarzyszenia
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Bursztyn”	ul. Kościelna 1 57-343 Lewin Kłodzki	Popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.

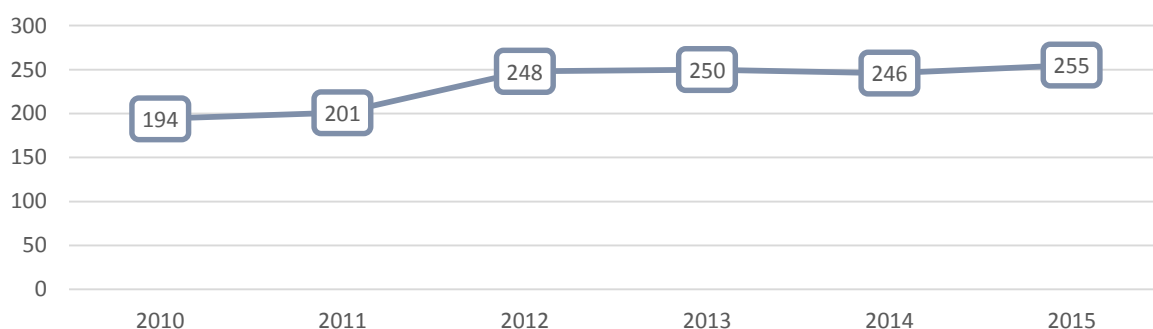
Źródło: <http://www.lewin-klodzki.pl/s-172-organizacje-pozarządowe>

3.3. Sfera gospodarcza

OTOCZENIE GOSPODARCZE

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Lewin Kłodzki z roku na rok zwiększa się. Od 2010 do 2015 roku odnotowano wzrost o 61 podmiotów, tj. 23,9%. Największy przyrost zaobserwowano w roku 2012, od tego czasu liczba podmiotów pozostaje na zbliżonym poziomie. Poniższy wykres przedstawia, jak w poszczególnych latach zmieniała się liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.

Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Potencjał gospodarczy gminy Lewin Kłodzki na koniec 2015 roku tworzyło 255 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty należące do sektora prywatnego (94,5%), zaś pozostałe 5,5% przypadło na sektor publiczny. Spośród podmiotów należących do sektora prywatnego wiodącą rolę odgrywały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 68,5% ogółu. Natomiast spośród podmiotów należących do sektora publicznego wiodącą rolę odgrywały państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego.

Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku

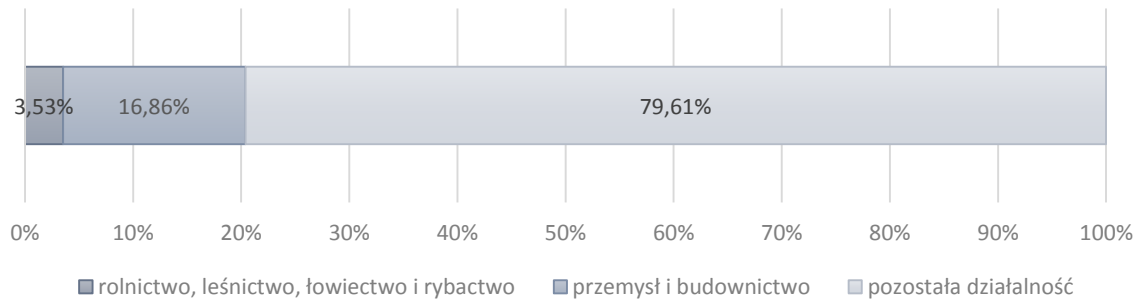
Podmioty gospodarki narodowej	Liczba podmiotów
Sektor publiczny – ogółem	12
▪ Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	6
▪ Przedsiębiorstwa państwowe	0
▪ Spółki handlowe	0
▪ Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0
Sektor prywatny – ogółem	241
▪ Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	165
▪ Spółki handlowe	9
▪ Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	5
▪ Spółdzielnie	2
▪ Fundacje	0
▪ Stowarzyszenia i organizacje społeczne	8
Razem	255

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy na koniec 2015 roku dominowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność usługową (203, tj. 79,61% wszystkich podmiotów gospodarczych). Zdecydowanie mniej firm funkcjonowało w przemyśle i budownictwie (43 podmioty, które stanowiły 16,86% ogółu). Niewielki odsetek stanowiły także przedsiębiorstwa prowadzące działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (9 podmiotów, tj. 3,53% ogółu).

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

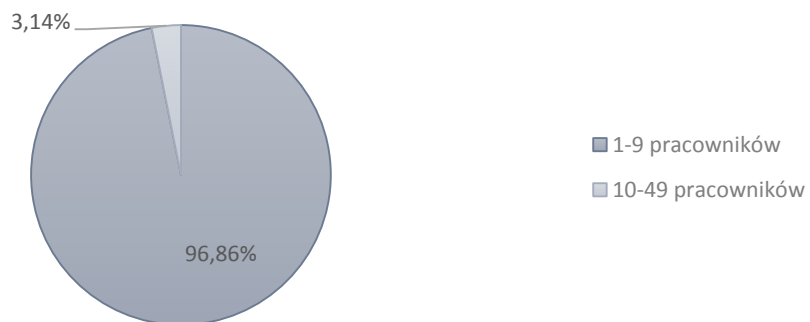
Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej według rodzajów działalności w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dominującą klasą wielkości podmiotów prowadzących działalność na terenie gminy Lewin Kłodzki były mikroprzedsiębiorstwa, liczące od 1 do 9 pracowników (96,86% wszystkich podmiotów). Drugą grupę stanowiły natomiast przedsiębiorstwa małe, zatrudniające od 10 do 49 pracowników (3,14% ogółu). Na terenie gminy nie prowadzą działalności przedsiębiorstwa średnie i duże.

Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Spośród podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Lewin Kłodzki w 2015 roku najliczniejszą grupę stanowiły te, których dominującą działalnością był handel hurtowy i detaliczny, w tym naprawa pojazdów, włączając motocykle (70 przedsiębiorstw, tj. 27,45% wszystkich podmiotów) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (50 podmiotów, tj. 19,61%). Nieco mniej liczną grupę stanowiły przedsiębiorstwa zajmujące się budownictwem (23, tj. 9,02%), a także działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi 19, tj. 7,45%). Do istotnych branż w gminie należą również:

- przetwórstwo przemysłowe,

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

- działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby,
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku według sekcji PKD 2007

Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów	Odsetek [%]
A rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9	3,53%
B górnictwo i wydobywanie	2	0,78%
C przetwórstwo przemysłowe	16	6,27%
D wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0,39%
E dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0,39%
F budownictwo	23	9,02%
G handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	70	27,45%
H transport i gospodarka magazynowa	7	2,75%
I działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	19	7,45%
J informacja i komunikacja	4	1,57%
K działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	1,96%
L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	50	19,61%
M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	3,14%
N działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	2,35%
O administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	1,18%
P edukacja	9	3,53%
Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	1,57%
R działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	1,96%
S pozostała działalność usługowa		
T gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	13	5,10%
Razem	255	100%

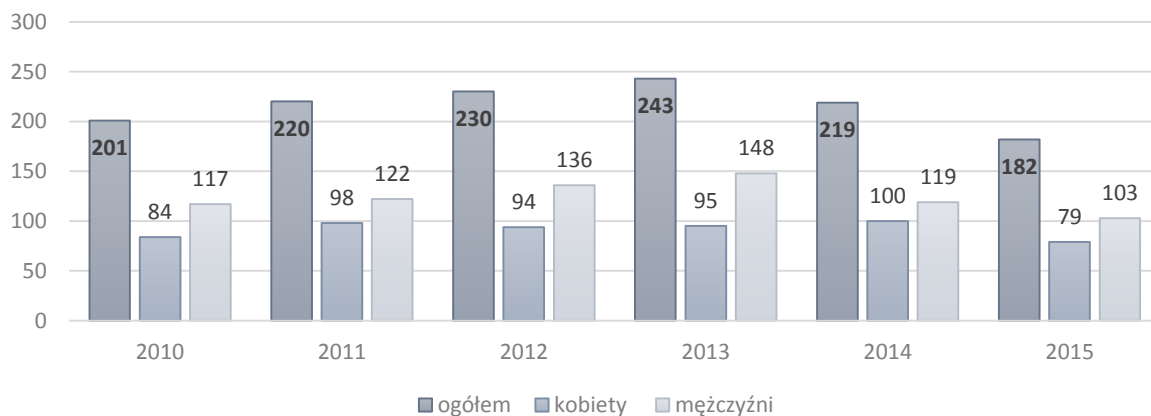
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Na terenie gminy Lewin Kłodzki na koniec 2015 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 182 osoby i zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego (o 37 osób), zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet. W latach 2010-2015 najwyższy odsetek osób pozostających bez pracy odnotowano w roku 2013 (243), zaś najniższy w 2015. Najwyższe bezrobocie wśród mężczyzn również miało miejsce w roku 2013, natomiast wśród kobiet w 2014. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

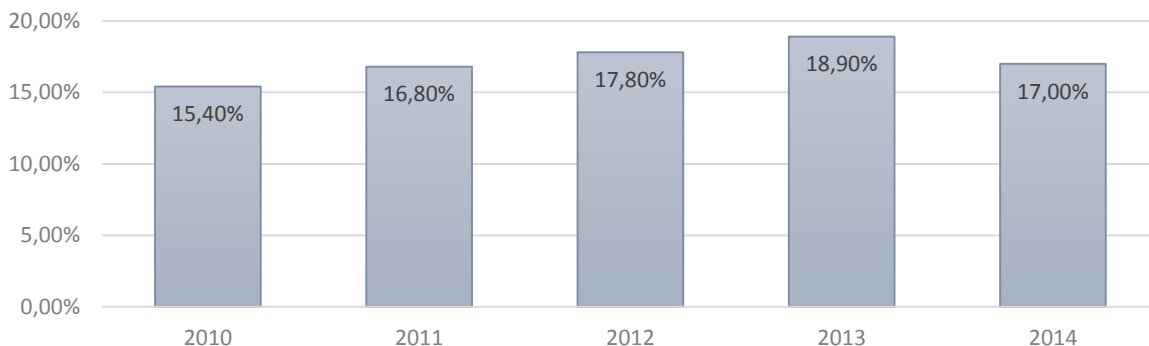
W 2014 roku wskaźnik udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie gminy ukształtował się na poziomie 17,00%. Wykres umieszczony poniżej zawiera porównanie wskaźnika udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych latach. Należy zauważyć, że udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był najwyższy w roku 2013 (osiągnął wartość 18,90%), zaś najniższy w 2010 (15,40%).

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

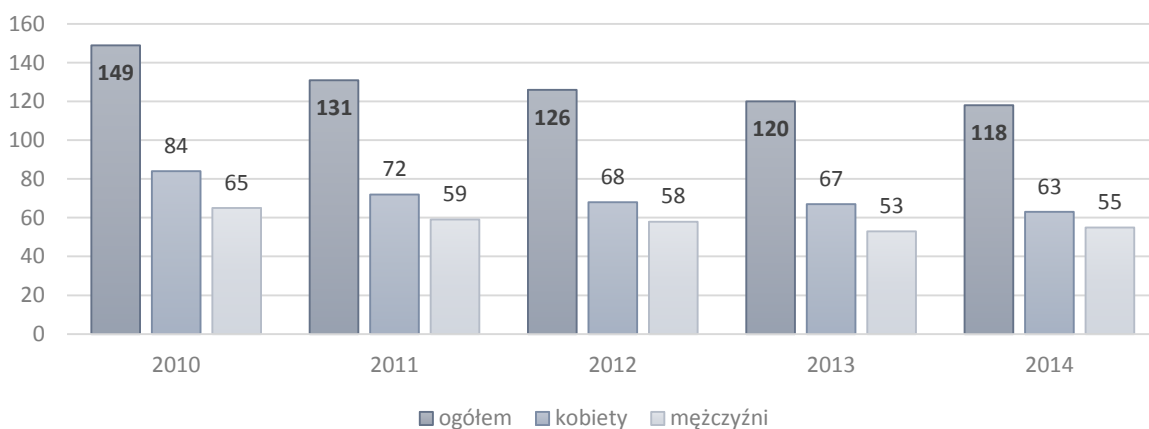
Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy Lewin Kłodzki liczba pracujących w 2014 roku kształtowała się na poziomie 118 osób. Odsetek ten z roku na rok ulega zmniejszeniu – porównując rok 2014 do 2010 odnotowano spadek o 20,81%. Niniejszy trend wyraźniejszy jest wśród kobiet niż mężczyzn. Dokładne dane przedstawiono poniżej.

Wykres 12. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie gminy Lewin Kłodzki w latach 2010-2014

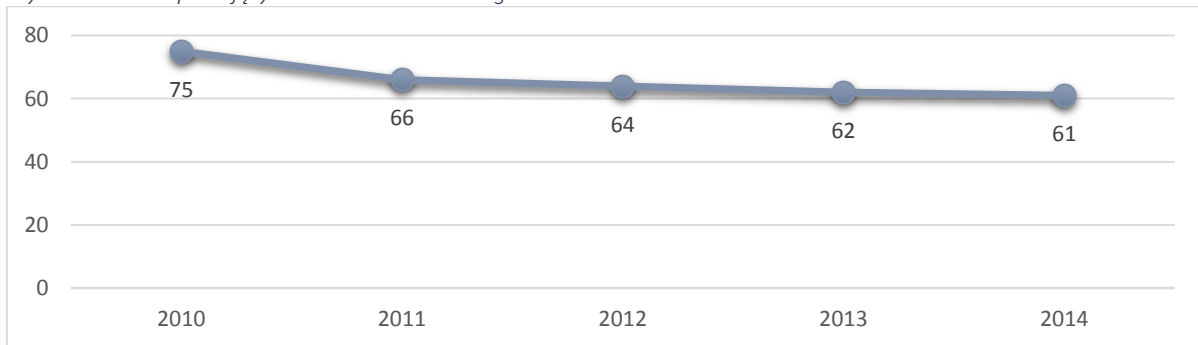

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2014 roku wskaźnik pracujących na 1 000 ludności w gminie wynosił 61 osób. Należy przy tym zaznaczyć, że w latach 2010-2014 wartość niniejszego wskaźnika ulegała systematycznemu zmniejszaniu – z 75 w roku 2010 do 61 w roku 2014. Poniższy wykres zawiera porównanie liczby pracujących na 1 000 ludności w poszczególnych latach.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

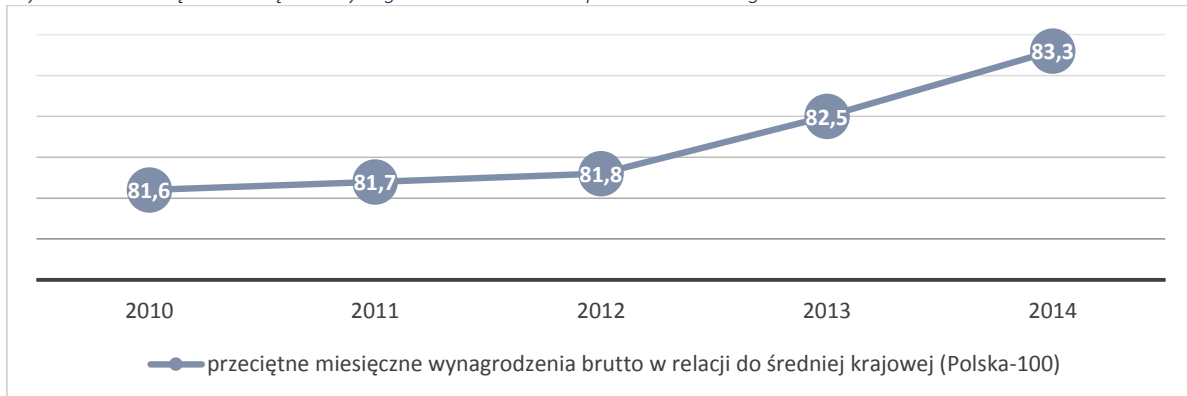
Wykres 13. Liczba pracujących na 1 000 ludności w gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W porównaniu do średniej krajowej, na przestrzeni analizowanego okresu, przeciętne miesięczne wynagrodzenie mieszkańców powiatu kłodzkiego, do którego przynależy gmina Lewin Kłodzki było niższe niż średnia krajowa i wynosiło w roku 2014 83,3% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w Polsce. Oznacza to, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie mieszkańców powiatu działodzkiego w 2014 roku kształtowało się na poziomie 3 333,36 zł brutto.

Wykres 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia na terenie powiatu kłodzkiego w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.4. Infrastruktura techniczna

DROGI I KOMUNIKACJA

Powiązanie gminy Lewin Kłodzki z krajem i województwem zapewniają drogi: międzynarodowa E-67 i krajowa E-8, (które technicznie stanowią jedną drogę), a także układ dróg powiatowych. Obsługę transportową zapewniają drogi gminne i wewnętrzne. Ogólna sieć dróg gminnych publicznych wynosi 13,10 km, z czego o nawierzchni twardej 10,60 km, a o nawierzchni twardej

ulepszonej 3,90 km⁴. Warto przy tym nadmienić, że główny ruch samochodowy w gminie przebiega na drodze krajowej nr 8.

Na terenie gminy nie funkcjonuje komunikacja publiczna pomiędzy Lewinem Kłodzkim (największym ośrodkiem), a pozostałymi miejscowościami wchodzącymi w jej skład. Pozostają połączenia z sąsiadującymi miastami (m.in. Duszniki Zdrój czy Kudowa Zdrój), które wykorzystują drogę krajową E8.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 r. na terenie gminy nie było wyznaczonych ścieżek rowerowych⁵. Obecnie na terenie gminy wyznaczona jest jedna ścieżka przeznaczona dla rowerzystów. Odpowiednim oznakowaniem turystycznym gminy zajmuje się Polskie Towarzystwo Turystyczno – Krajoznawcze (PTTK).

Ponadto w Lewinie Kłodzkim funkcjonuje komunikacja kolejowa obsługiwana przez Koleje Dolnośląskie. W chwili obecnej pociągi kursują w kierunku Kudowy, Kłodzka, Legnicy, Wrocławia i Wałbrzycha. Stacja PKP w Lewinie Kłodzkim należy do spółki PKP, w której znajdują się dwa lokale mieszkalne. Obecnie stacja obsługuje, po likwidacji połączeń dalekobieżnych, tylko lokalne połączenia Kolei Dolnośląskich.

SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

W gminie funkcjonuje łącznie 10,3 km sieci wodociągowej (stan utrzymuje się od roku 2011 – poniższy wykres) na terenie miejscowości: Lewin Kłodzki, Kocioł, Dańców i Jeleniów. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w 2014 roku wynosiła 148 sztuk. Zaznaczyć należy jednak, że większa część gminy nie posiada sieci wodociągowej, a mieszkańcy korzystają z przydomowych studni głębinowych.

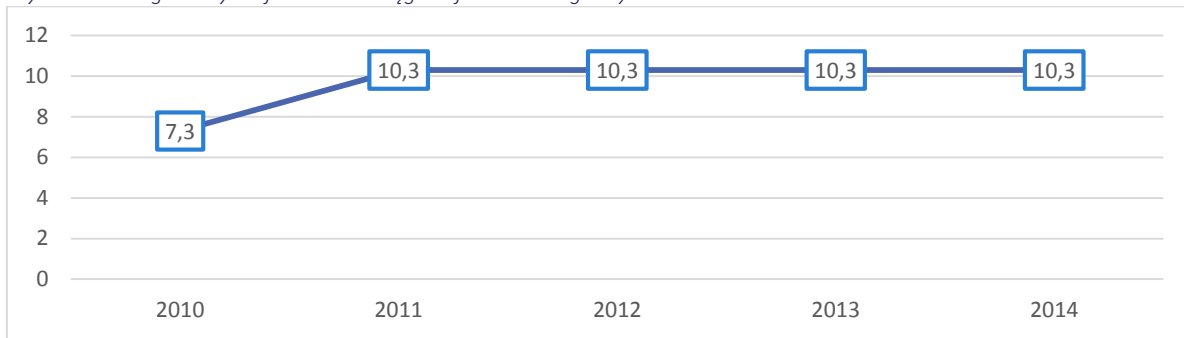
---

⁴ BDL GUS.

⁵ stan na rok 2014; Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS 2015.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

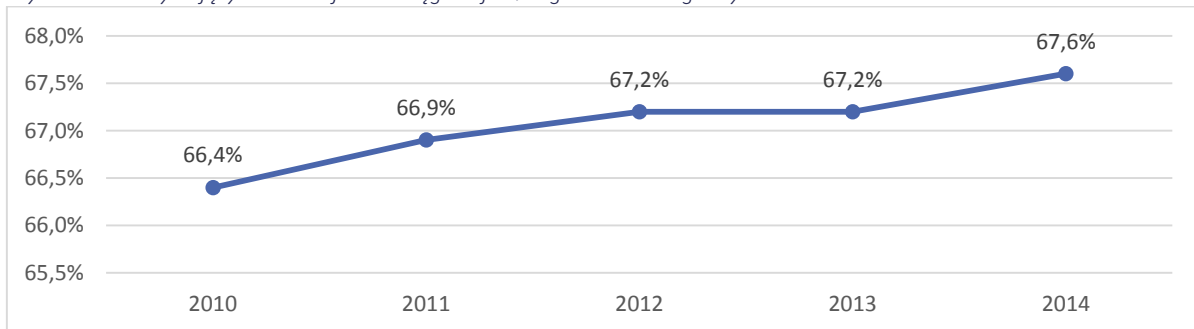
Wykres 15. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ludność korzystająca z sieci wodociągowej na terenie gminy w 2014 roku wynosiła 67,6% ogółu mieszkańców. Odsetek osób korzystających z instalacji na przestrzeni lat 2010-2014 nieznacznie uległ zwiększeniu. Szczegółowe dane przedstawiono poniżej.

Wykres 16. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

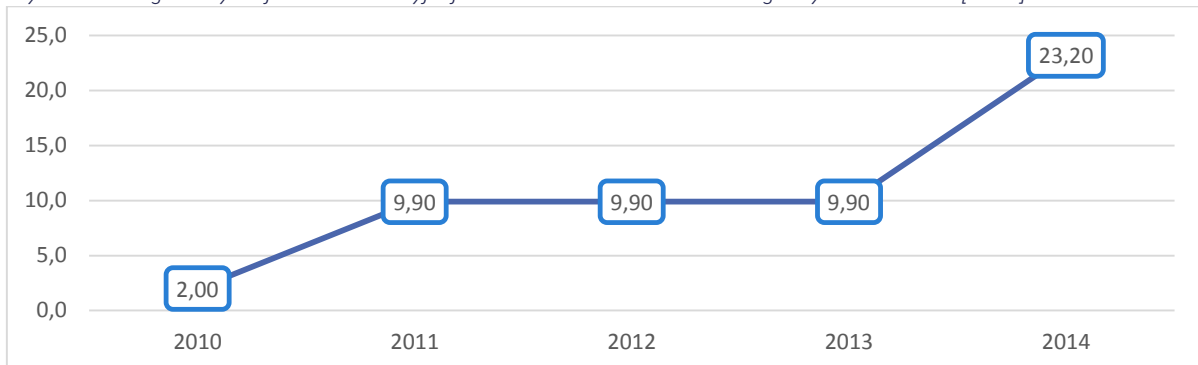
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sieć kanalizacyjna w gminie Lewin Kłodzki obejmuje jedynie tę część miejscowości, w których występuje zwarta zabudowa. Siecią kanalizacyjną objęte są zatem: Lewin Kłodzki, Jeleniów, Dańców, Kocioł oraz Jerzykowice Wielkie. Z powodu ukształtowania terenu oraz rozproszonej zabudowy, rozbudowa sieci kanalizacyjnej jest znacznie utrudniona. Obsługą sieci kanalizacyjnej zajmuje się Referat Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, a ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Kudowie Zdrój.

W 2014 roku długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 23,20 km, co stanowi przyrost w wysokości 21,2 km względem roku 2010. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

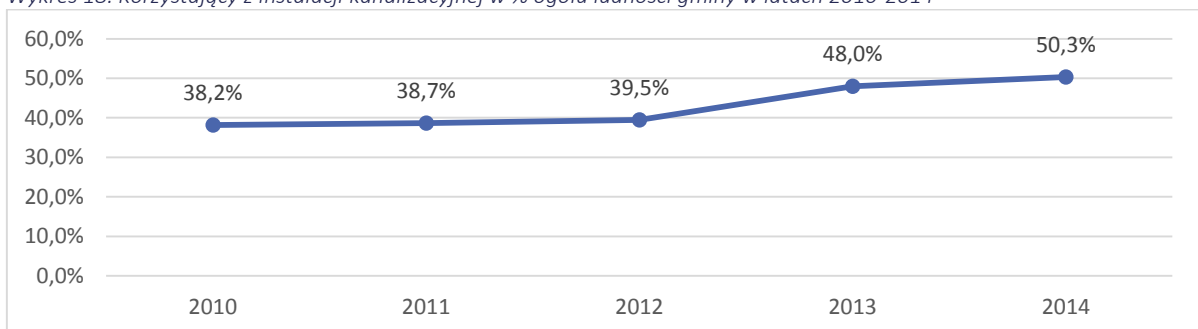
Wykres 17. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki [w km]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2010-2014 liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej na terenie gminy ulegała systematycznemu wzrostowi – w chwili obecnej wynosi 50% ogółu mieszkańców. Dla porównania w 2010 roku odsetek ten kształtował się na poziomie 38,2%.

Wykres 18. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

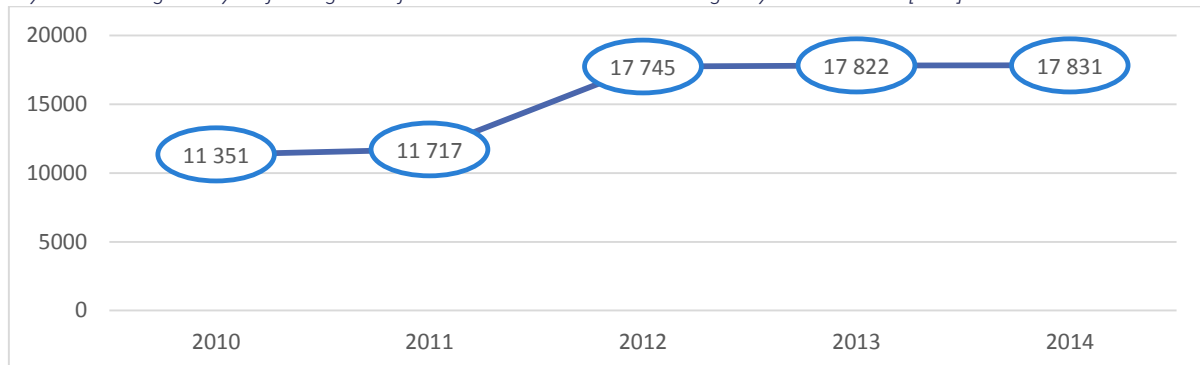
Funkcjonowanie sieci kanalizacyjnej w Gminie Lewin Kłodzki w 2014 r. uzupełniało 48 przydomowych oczyszczalni ścieków, których liczba z roku na rok ulega systematycznemu zwiększeniu.

SIEĆ GAZOWA, CIEPŁOWNICZA I ELEKTRYCZNA

Na terenie gminy Lewin Kłodzki w 2014 roku długość czynnej sieci gazowej wynosiła 17 831 m, czyli o 6 480 m więcej niż w roku 2010. Z roku na rok długość sieci ulega zwiększeniu, co potwierdza poniższy wykres.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

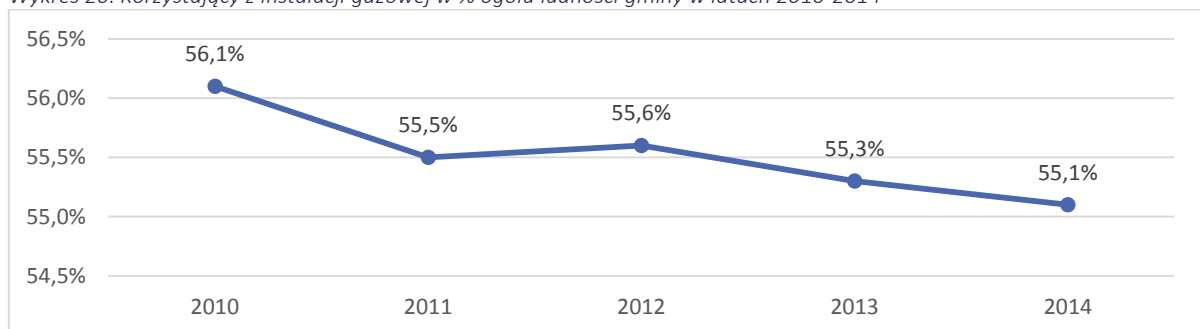
Wykres 19. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki [w m]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Odbiorcami gazu w 2014 roku było 389 gospodarstw na terenie gminy, czyli 1 068 osób. Liczba ta stanowi ponad połowę mieszkańców całej gminy (55,1%). Zaobserwowano jednak trend malejący w zakresie użytkowników instalacji gazowej.

Wykres 20. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na obszarze gminy nie funkcjonuje sieć ciepłownicza, dominuje system lokalnych źródeł ciepła ogrzewających obiekty, w które są wbudowane lub obiekty sąsiadujące. Do ogrzewania stosuje się zarówno paliwa stałe, jak i płynne. Zaznaczyć należy również, iż cała gmina Lewin Kłodzki posiada dostęp do sieci energetycznej.

ZASOBY MIESZKANIOWE

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku na terenie gminy było 477 budynków mieszkalnych, a w nich 803 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 72,5 m² (wskaźnik ten na przestrzeni lat 2010-2014 uległ niewielkiemu wzrostowi), natomiast na jednego mieszkańca przypada średnio 30,0 m². Zaznaczyć należy, że

zdecydowana większość mieszkań na terenie gminy jest w posiadaniu osób prywatnych, a liczba mieszkań socjalnych, niezmiennie od 2011 roku, wynosi 13.

3.5. Infrastruktura społeczna

Najistotniejsza infrastruktura społeczna gminy znajduje się na terenie Lewina Kłodzkiego, tj. Biblioteka Publiczna, Zespół Szkolno-Przedszkolny, Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Michała Archanioła, stacja PKP, punkt pocztowy, punkt obsługi turystycznej oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Również większość organizacji pozarządowych funkcjonuje na terenie Lewina Kłodzkiego.

Gmina jest pozbawiona usług o charakterze finansowym. Na jej terenie nie funkcjonuje żadna placówka bankowa, nie ma także dostępu do tego typu infrastruktury.

EDUKACJA

Na terenie gminy Lewin Kłodzki w 2014 roku było 67 dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat). Na przestrzeni lat 2010-2014 zauważyć można tendencję rosnącą w tym zakresie - dzieci jest coraz więcej. Zwiększa się również odsetek najmłodszych mieszkańców gminy objętych wychowaniem przedszkolnym: z 48,4% w roku 2010 do 59,7% w 2014. Oznacza to jednak, że w dalszym ciągu ok 40% dzieci z terenu gminy nie uczęszcza do placówek przedszkolnych.

Tabela 4 Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (3-5 lat) w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki

Rok	Dzieci w wieku 3-5 lat ogółem	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
2010	54	48,4%
2011	55	47,3%
2012	72	43,1%
2013	66	53,0%
2014	67	59,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy funkcjonuje jeden Zespół Szkolno-Przedszkolny „Na bursztynowym szlaku”, który ma swoją siedzibę w Lewinie Kłodzkim. Skład Zespołu stanowi: Publiczne Przedszkole (dwa oddziały), Publiczna Szkoła Podstawowa (sześć oddziałów) oraz Publiczne Gimnazjum (trzy oddziały). Placówka posiada bogatą ofertę edukacyjną, ale także dobrą bazę dydaktyczną oraz sportową. Do Przedszkola Publicznego w 2014 roku uczęszczało 47 dzieci, co wskazuje na to, iż

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

maksymalny limit, założony przez placówkę, nie został wykorzystany – wynosił on 50 miejsc. Podobna sytuacja miała miejsce w roku 2012 – 50 miejsc i 45 dzieci. W pozostałych latach liczba miejsc oferowanych przez placówkę była maksymalnie wykorzystywana.

Wykres 21 Liczba dzieci w przedszkolu w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego funkcjonującego na terenie Lewina Kłodzkiego, w podziale na uczniów uczęszczających do szkoły podstawowej i gimnazjum. Warto zauważyć, że w latach 2010-2014 liczba dzieci w szkole podstawowej systematycznie wzrastała – z 83 do 118, tj. wzrost o 29,66%. Odwrotna tendencja ma miejsce w przypadku uczniów gimnazjum – ich liczba w roku na rok zmniejsza się – z 52 w roku 2010 do 39 w roku 2014. Szczegółowe dane przedstawiono poniżej.

Należy zaznaczyć również, że w Zespole Szkół zatrudnionych jest 25 nauczycieli oraz 5 pracowników obsługi.

Wykres 22. Liczba uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjum na terenie gminy Lewin Kłodzki (2010-2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Dzięki pozyskaniu środków pozabudżetowych na terenie placówki zrealizowano w ostatnim czasie następujące projekty:

- rok 2008:
  - EFS Pracownie komputerowe dla szkół (10 stanowisk komputerowych dla uczniów z oprogramowaniem + urządzenie wielofunkcyjne, projektor multimedialny, laptop),
  - Dolnośląski Związek Sportowy, program Animator sportu dyscypliny Hokej na Trawie i zapasy,
- rok 2007:
  - Udział w programie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa „Szklana mleka”,
  - Współorganizacja obozów sportowych - Dolnośląska Federacja Sportu - Dofinansowanie do obozów sportowych i kolonii letnich,
- rok 2006:
  - EFS Multimedialne Centrum Informacji Internetowe centra informacji multimedialnej w bibliotekach szkolnych (4 stanowiska komputerowe dla uczniów z oprogramowaniem, urządzenie wielofunkcyjne).

Miarą powszechności nauczania są współczynniki skolaryzacji, wyrażane w ujęciu procentowym. W przypadku szkolnictwa podstawowego przyjmują one, na ogół, wysokie wartości ze względu na obowiązkowy charakter tego poziomu edukacji. Pomimo tego można zaobserwować pewne ich zróżnicowanie. Wartość współczynnika skolaryzacji brutto⁶ w 2014 roku dla gminy wyniosła 94,02%. Uwagę zwraca stopniowy wzrost jego wartości, począwszy od roku 2010 (z poziomu ponad 85,57%) do 2013 (96,19%). Przeciwny kierunek zmian ma miejsce na terenie powiatu (2010 – 94,85%; 2014 – 89,07%) oraz całego kraju (2010 - 98,44%; 2014 – 94,72%).

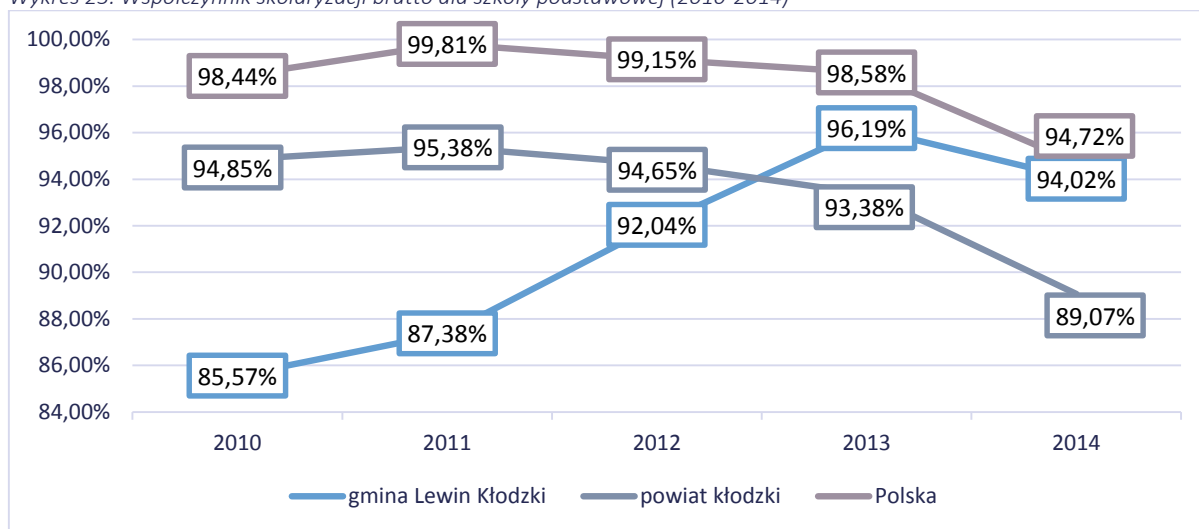
---

⁶ Współczynnik skolaryzacji brutto to relacja liczby uczących się (stan na początku roku) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wykres 23. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkoły podstawowej (2010-2014)

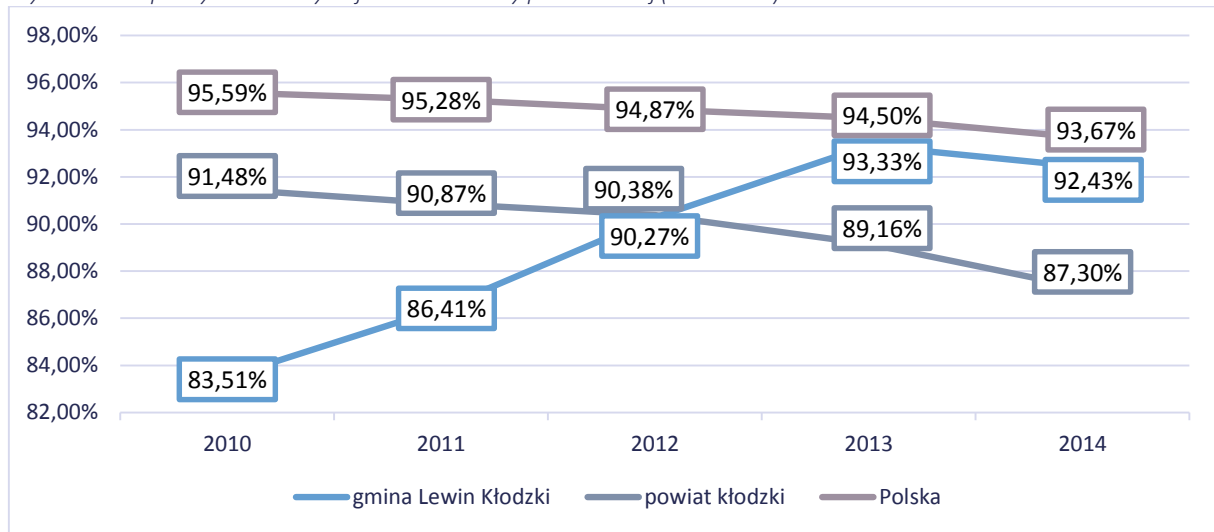
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku współczynnika skolaryzacji netto⁷ dla szkół podstawowych jego wartość była w latach 2010 – 2014 nieco niższa, niż w przypadku współczynnika brutto. Dla gminy Lewin Kłodzki w roku 2014 wyniosła ona 92,43% (spadek o 0,9 p.p. w porównaniu do roku 2013) i była jednym z wyższych w analizowanym okresie. Odwrotną tendencją odznaczają się wartości współczynnika dla powiatu (spadek na przestrzeni lat 2010-2014 o 4,18 p.p.) oraz całego kraju (spadek o 1,92 p.p.). W ostatnich dwóch analizowanych latach wartość dla gminy kształtuje się na poziomie wyższym niż dla powiatu.

⁷ Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób (w danej grupie wiekowej) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

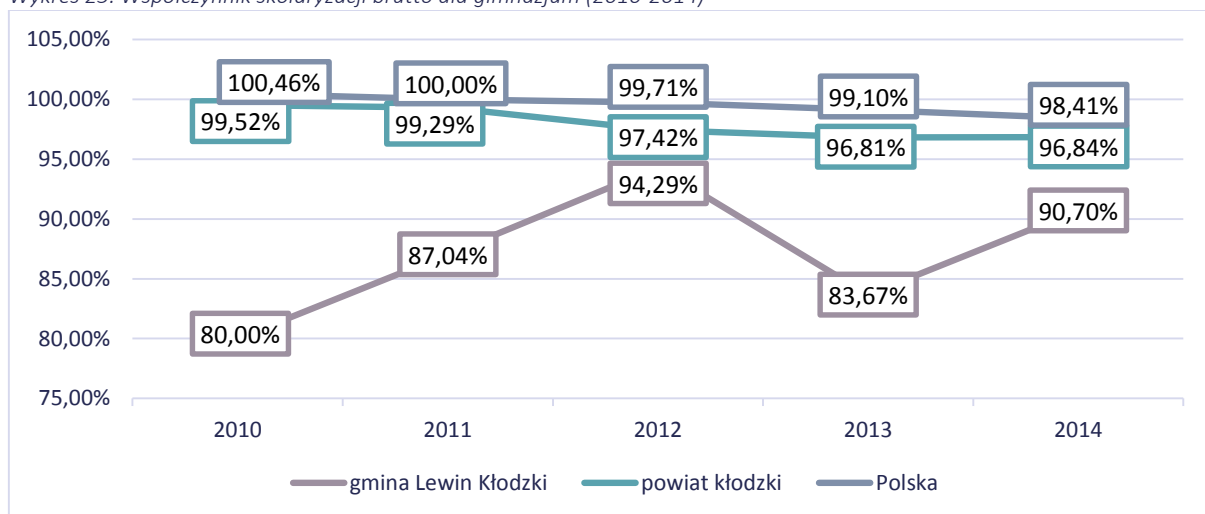
Wykres 24. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkoły podstawowej (2010-2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na poziomie szkolnictwa gimnazjalnego wartości współczynników skolaryzacji przyjmują na ogół wartości niższe, niż w przypadku szkół podstawowych. Wartość współczynnika brutto dla gminy Lewin Kłodzki na przestrzeni lat 2010-2014 ulegała wahaniom, jednak należy zaznaczyć, że obecnie kształtuje się na poziomie 90,70% (wzrost w porównaniu do roku 2010 o 10,70 p.p.) W przypadku powiatu wartość współczynnika waha się na poziomie 99,52% - 96,84%, natomiast w skali ogólnokrajowej zaobserwować można niewielki, lecz systematyczny jej spadek.

Wykres 25. Współczynnik skolaryzacji brutto dla gimnazjum (2010-2014)

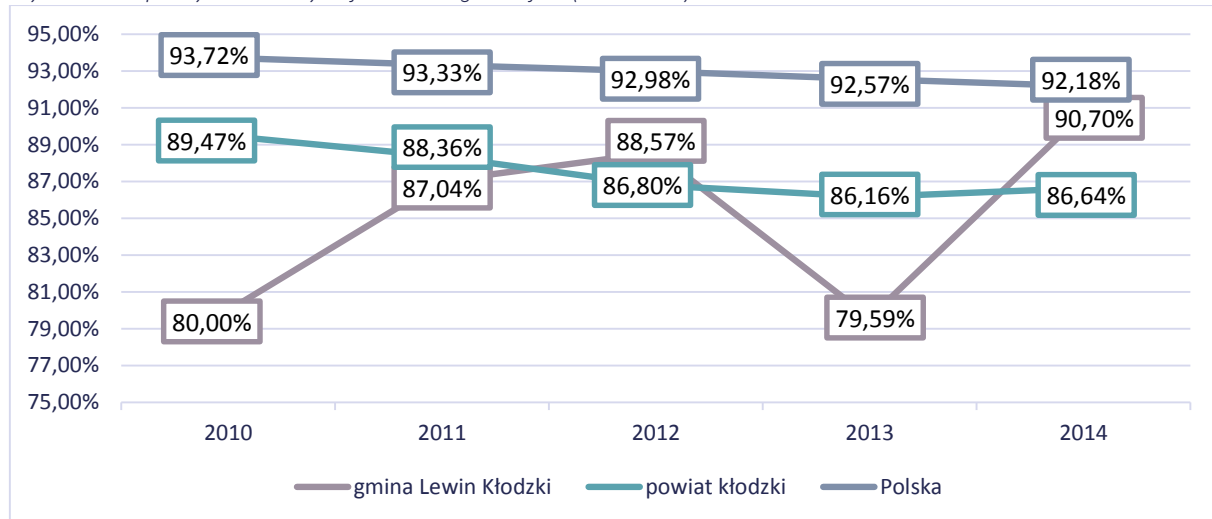
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

W przypadku współczynnika skolaryzacji netto dla gimnazjów zaznaczyć należy, że jego wartość na terenie gminy od roku 2010 ulega znacznym wahaniom (od wartości 80,00% po 90,70% w roku 2014). Wyniki odnotowywane na terenie powiatu oraz całego kraju ulegają systematycznemu spadkowi.

Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjum (2010-2014)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Punkt biblioteczny znajduje się w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim przy ul. Kościelnej 1 i pełni rolę mini ośrodka kultury, biblioteki oraz świetlicy. W ubiegłym roku minęło 65 lat jej istnienia i jest drugą, po Ochotniczej Straży Pożarnej, instytucją utworzoną na terenie gminy Lewin Kłodzki. Biblioteka znajduje się w strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy i pełni wiele funkcji dla społeczności: jest miejscem edukacji nieformalnej, spotkań mieszkańców, bezpłatnego korzystania z komputerów i Internetu, a także miejscem spędzania czasu wolnego. Biblioteka, jako ośrodek kultury, organizuje również imprezy okolicznościowe, konkursy, wystawy, wieczorki poezji, turnieje, spotkania z artystami, bajkowe poranki, zajęcia plastyczne, wieczorki muzyczne i filmowe. Do najważniejszych wydarzeń cyklicznych zaliczyć należy m.in. Promocję czytelnictwa – „Dzieci czytają dzieciom, bo czytanie jest the best”, Tydzień Biblioteki, Dzień Matki, Święto Niepodległości czy Wigilijne Spotkania z Książką Kolędą i Legendą.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Księgozbiór biblioteki liczy ponad 11 tys. egzemplarzy, a liczba czytelników w ciągu roku utrzymuje się na poziomie powyżej 200 osób - od 2013 roku zaobserwować można jednak trend malejący w tym zakresie. Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach wahają się w zakresie między 18,3 a 15,0.

Tabela 5. Charakterystyka biblioteki na terenie gminy

	2010	2011	2012	2013	2014
Pracownicy biblioteki	1	1	1	1	1
Księgozbiór	11 479	11 585	11 691	11 068	11 152
Czytelnicy w ciągu roku	246	252	254	236	210
Księgozbiór biblioteki na 1000 ludności	5 788,7	5 821,6	5 958,7	5 714,0	5 757,4
Czytelnicy biblioteki na 1000 ludności	124	127	128	121	109
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	18,3	17,3	15,0	16,9	16,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Infrastrukturę sportową i rekreacyjną reprezentuje na obszarze gminy niewielka liczba obiektów, powodując, że możliwości wypoczynku i aktywnego spędzania wolnego czasu ograniczają się do tych, wykorzystujących przede wszystkim walory środowiska przyrodniczego i ukształtowanie terenu. Do najważniejszych przestrzeni sportowych zaliczyć należy:

- boisko i halę sportową przy szkole w Lewinie Kłodzkim - jedyny zespół infrastruktury sportowej na terenie gminy.
- basen kąpielowy w Lewinie – jeden z niewielu tego typu obiektów (basen odkryty) na terenie powiatu. Miejsce o dużym potencjale, jednak wymagające modernizacji i poszerzenia oferty.
- Zalew przy ul. Lasku Miejskim.

Dodatkowo, w miejscowościach Jarków oraz Kocioł gospodarstwa agroturystyczne zapewniają amatorom jazdy konnej naukę jazdy, wyprawy i rajdy ekstremalne na konikach polskich, huculach i pół krwi arabskich.

OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy funkcjonuje jeden Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap” Sp. z o.o. przy ulicy Granicznej 7 w Lewinie Kłodzkim, świadczący podstawową i stomatologiczną opiekę zdrowotną.

OPIEKA SPOŁECZNA

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany przy ulicy Nad Potokiem 4 w Lewinie Kłodzkim. Zaznaczyć należy, że pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej (według stanu na dzień 31.12.2014 r.)⁸ zatrudnionych było 5 pracowników biurowych w pełnym wymiarze czasu pracy oraz 2 opiekunki społeczne: 1 pracownik na ½ etatu oraz 1 na pełny etat na umowę na czas określony. Ponadto wszyscy pracownicy Ośrodka posiadają kwalifikacje wymagane na danych stanowiskach ustawą.

W roku sprawozdawczym 2014 pomocą społeczną, w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, objęto w gminie 475 osób w 228 rodzinach, co stanowi 20% wszystkich mieszkańców gminy. Rodziny korzystały z szeroko rozumianej pomocy społecznej tj. m.in. z: pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, załatwiania spraw w urzędach, sądach, orzecznictwie do spraw niepełnosprawności, ustalania uprawnień do rent, emerytur.

Wśród klientów Ośrodka dominują osoby mające trudności z funkcjonowaniem społecznym, u których występują problemy rodzinne, zdrowotne i prawne. Wiele rodzin szuka w Ośrodku informacji na temat możliwości skorzystania ze swoich uprawnień, możliwości formalnych rozwiązania swoich problemów, szukają też wsparcia i zrozumienia.

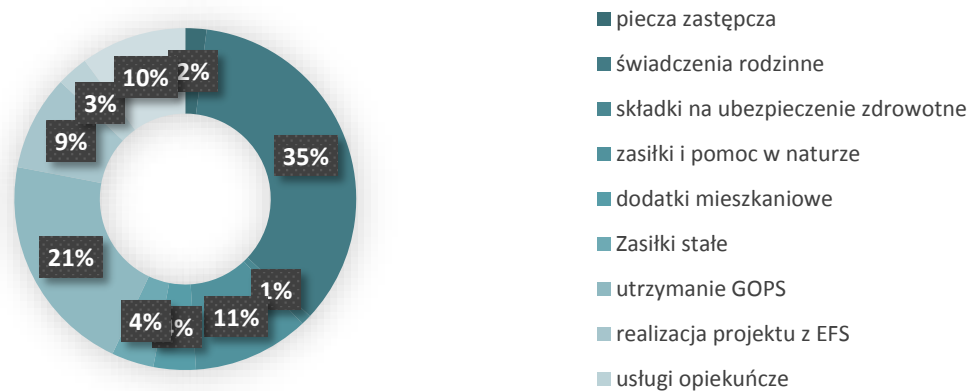
W roku 2014 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lewinie Kłodzkim na realizację zadań wydatkował kwotę 1 134 780 zł, w tym: na zadania własne gminy 715 824 zł. oraz na zadania zlecone 418 956 zł. Ponad 35% wszystkich wydatków stanowiły świadczenia rodzinne (400 122 zł), a 21% utrzymanie GOPS (230 578 zł). Nieco mniejszy odsetek wydatków objął zasiłki i pomoc w naturze (11%) oraz pozostałą działalność (10%). Szczegółowe dane przedstawia poniższy wykres.

---

⁸ Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za rok 2014.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wykres 27. Wydatki na poszczególne zadania realizowane przez GOPS w 2014 roku

Źródło: Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za rok 2014.

Warto jednocześnie zaznaczyć, że 70% źródeł finansowania wydatków GOPS pochodzi ze środków na zadania zlecone i własne budżetu państwa, EFS lub innych poza gminnych źródeł. Pozostałe 30% to środki pochodzące z budżetu Gminy.

W zakres zadań własnych GOPS wchodzi:

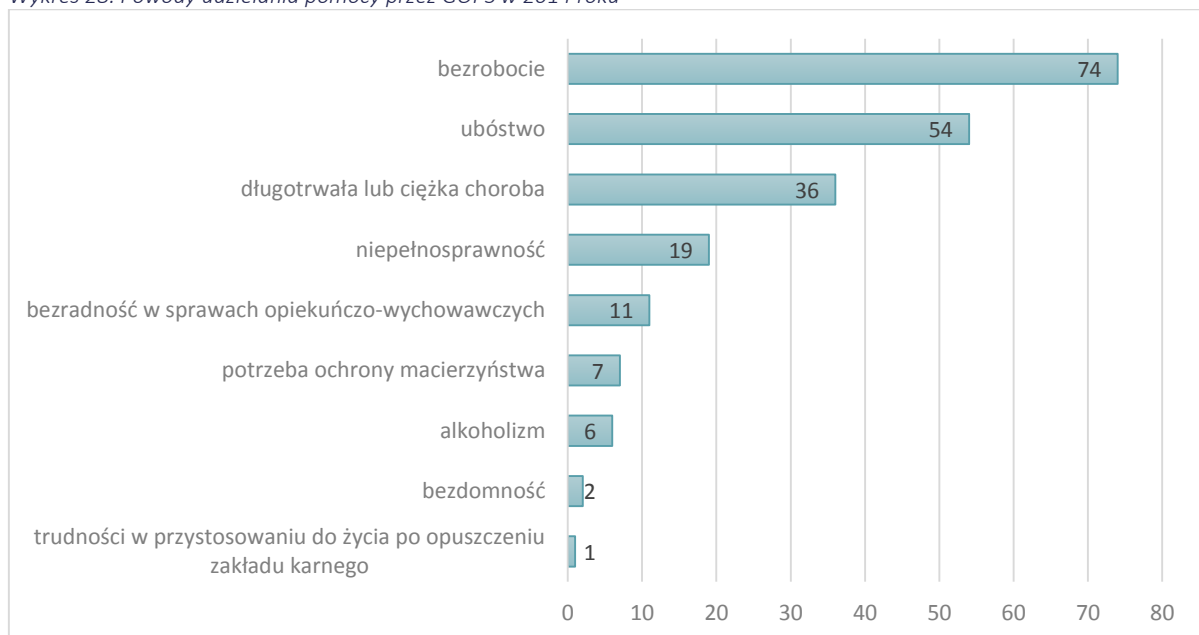
- Udzielanie schronienia oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym z terenu gminy,
- Zapewnienie posiłku oraz dożywianie dzieci (GOPS w 2014 roku przystąpił do realizacji Program wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2020”, na który przeznaczono łącznie 102 264 zł),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych (w 2014 roku przyznano zasiłki stałe 11 osobom),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych (w roku 2014 Ośrodek przyznał decyzją zasiłek okresowy 44 osobom, przyznając 328 świadczeń, w tym z powodów: bezrobocia (40), niepełnosprawności (1), z innych powodów (3)),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych (w 2014 roku przyznano zasiłki celowe 28 rodzinom, na łączną kwotę 21 990 zł),
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (w roku 2014 nie przyznano świadczeń z tego tytułu),
- Praca socjalna,
- Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

- Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne (w 2014 roku GOPS opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne za 18 osób),
- Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej,
- Świadczenie usług asystenta rodziny (w roku 2014 GOPS ponosił koszty utrzymania w rodzinach zastępczych 3 dzieci z 2 rodzin, na łączną kwotę 25 049 zł),
- Wypoczynek letni dzieci i młodzieży (w 2014 roku skorzystało z niego 13 dzieci),
- Paczki świąteczne oraz Wigilia (w 2014 roku przygotowano 130 paczek żywnościowych).

Warto nadmienić, iż GOPS w Lewinie Kłodzkim w 2014 roku udzielił pomocy 157 rodzinom, czyli łącznie 250 osobom. Do najczęstszych powodów przyznawania pomocy zaliczyć należy: bezrobocie (74), ubóstwo (54) oraz długotrwałą lub ciężką chorobę (36). Nieco rzadziej pomoc zgłaszały się osoby niepełnosprawne (19) czy nieradzące sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (11). Do pojedynczych powodów zaliczyć należy alkoholizm, bezdomność oraz trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek.

Wykres 28. Powody udzielania pomocy przez GOPS w 2014 roku

Źródło: Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za rok 2014.

Jak wynika z poniższego wykresu, udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem jest wyższy na terenie gminy Lewin Kłodzki niż całego powiatu kłodzkiego. W 2014 roku odsetek osób korzystających z pomocy na terenie gminy wyniósł

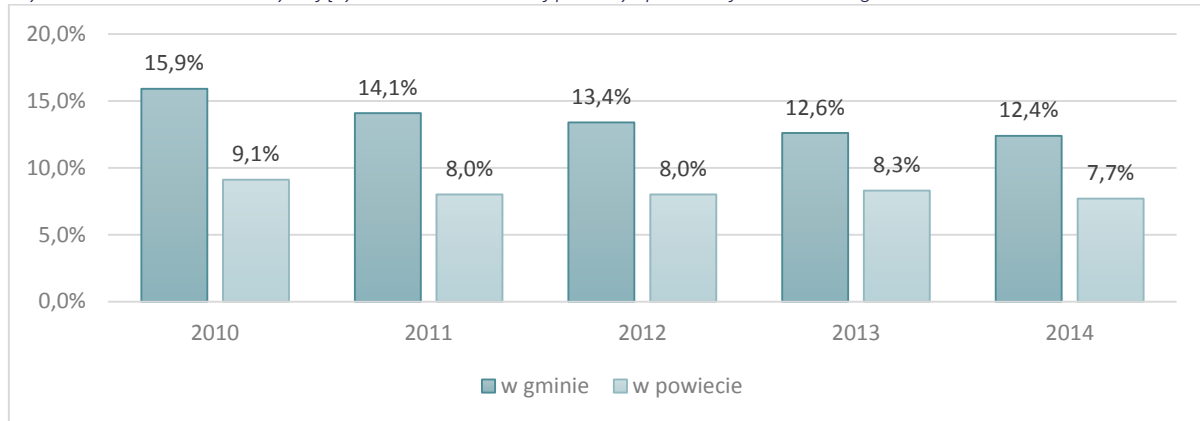

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

12,4%, natomiast na terenie powiatu 7,7%. Warto zaznaczyć jednak, że w obu przypadkach wartości te z roku na rok ulegają zmniejszeniu.

Wykres 29. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

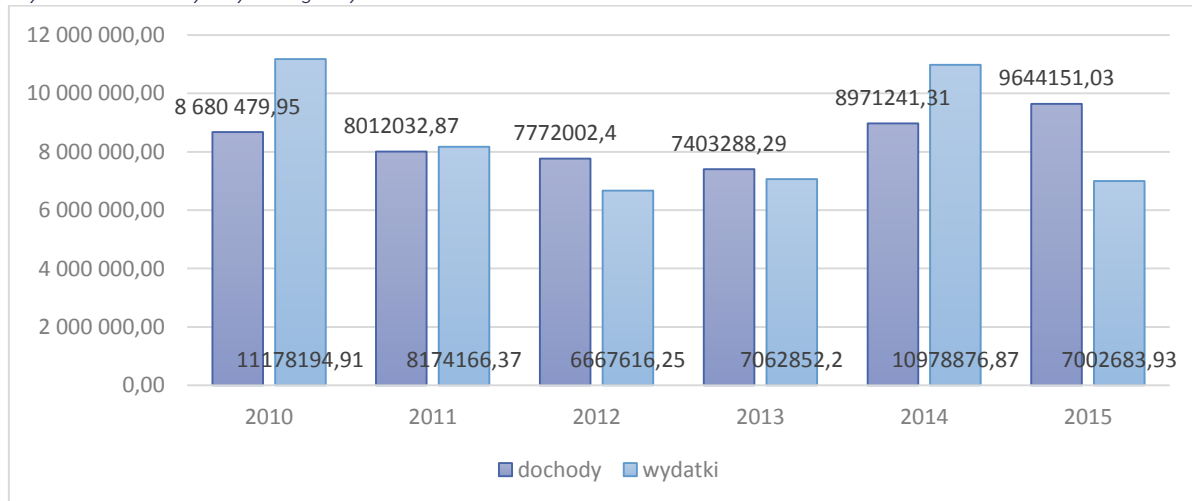

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, GUS 2015.

3.6. Zarządzanie

W przeciągu lat 2010-2015 tylko w trzech okresach rozliczeniowych wydatki przewyższyły koszty – rok 2010, 2011 i 2014. W pozostałych latach uzyskiwano nadwyżkę budżetu – najwyższą w roku 2015. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 30. Dochody i wydatki gminy w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz informacji kwartalnej o wykonaniu budżetu gminy.

Zrealizowane w 2015 roku dochody gminy Lewin Kłodzki wyniosły 9 644 151,03 zł, co stanowi 90,84% rocznego planu. Dochody bieżące stanowiły w dochodach ogółem budżetu 72,4%, a udział dochodów majątkowych 13,1%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody wyniosły

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

4 978,91 zł. Zrealizowane wydatki, w tym samym roku, wyniosły natomiast 7 002 683,93 zł, co stanowi 81,55% rocznego planu. Wydatki bieżące stanowiły 89,95% ogólnej kwoty wydatków, a wydatki majątkowe 10,05%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki wyniosły 3 615,22 zł.

Różnica pomiędzy wykonanymi dochodami, a wydatkami budżetu gminy wyniosła 2 641 467,10 zł, stanowiąc jednocześnie nadwyżkę budżetu. Z udostępnionych dokumentów wynika, że stan zadłużenia gminy na 31.12.2015 roku wyniósł 2 413 192,96 zł.

Tabela 6. Struktura dochodów i wydatków gminy w roku 2015

DOCHODY	OGÓŁEM, w tym:	WYDATKI
9 644 151,03		7 002 683,93
6 978 077,82	bieżące	6 299 256,26
2 666 073,21	majątkowe	703 427,67

Źródło: Informacja kwartalna o wykonaniu budżetu gminy Lewin Kłodzki za okres od 01.01.2015 do 31.12.2015

Warto również zwrócić uwagę na realizowane przez gminę - w ostatnich latach – inwestycje, a wśród nich m.in.⁹:

1. Uregulowanie gospodarki ściekowej w Gminie Lewin Kłodzki – projekt obejmował 2 zadania: budowę przydomowych oczyszczalni ścieków (42 sztuki) oraz budowę kanalizacji sanitarnej w Dańczowie.
2. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jerzykowice Wielkie - projekt skierowany był na poprawę stanu i jakości środowiska w obszarze pogranicza polsko-czeskiego. Jego celem było przeciwdziałanie niekontrolowanemu odpływom ścieków pogarszających jakość wody w Klikawie i przedostawanie się ich tym ciekim do sąsiadów za południową granicą.
3. Budowa lamp solarnych na terenie Gminy Lewin Kłodzki - projekt dotyczył budowy lamp zasilanych energią słoneczną w 12 miejscowościach gminy.
4. Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim - projekt dotyczył remontu istniejącego boiska piłkarskiego poprzez wymianę nawierzchni trawiastej na nawierzchnię z poliuretanu w obrysie boiska wielofunkcyjnego dla gier zespołowych oraz odnowienie drenażu.
5. Remont i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w Lewinie Kłodzkim - remont obejmował naprawę kanalizacji metodą wykopową oraz metodą bezwykopową, a także naprawę studni.
6. Zagospodarowanie rynku Lewina Kłodzkiego - operacja dotyczyła zagospodarowania przestrzeni publicznej rynku w Lewinie Kłodzkim. Zostały zakupione ławki parkowe 5

⁹ <http://www.lewin-klodzki.pl/s-153-inwestycje-2014>

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

---

szt.; kosze na śmieci 6 szt. a także kosze na psie odchody 2 szt. Ponadto w ramach projektu zakupiono i zamontowano konstrukcje kwietnikowe kaskadowe 4 szt. oraz kwietniki 15 szt.

7. Przebudowa sieci wodociągowej przy ul. Wodnej w Lewinie Kłodzkim.
8. Modernizacja dróg dojazdowych do przejścia granicznego Olesnice w Górach Orlickich – Lewin Kłodzki - w ramach projektu po stronie polskiej wykonana została modernizacja drogi powiatowej prowadzącej z Lewina Kłodzkiego do przejścia granicznego Lewin Kłodzki – Olešnice w Górach Orlickich na odcinku ok. 4 km oraz oświetlenie drogi na odcinku od ul. Lasek Miejski w Lewinie Kłodzkim do przejścia granicznego Lewin Kłodzki – Olešnice w Górach Orlickich, po stronie czeskiej natomiast wykonana została rekonstrukcja części drogi przez Kraj Královéhradecki.
9. Budowa drenażowo-brzegowego ujęcia wody na potoku Klikawa, stacji uzdatniania wody oraz wodociągu tranzytowego odprowadzającego wodę z ujęcia do stacji w miejscowości Jawornica - bezpośrednim celem projektu był poprawa warunków życia mieszkańców gminy wiejskiej poprzez dostarczenie mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości i w ilościach odpowiednich do potrzeb.

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych na podstawie badań własnych

Czynniki i zjawiska kryzysowe oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych zostały zdiagnozowane i opracowane na podstawie wyników wypracowanych podczas spotkania warsztatowego oraz zgodnie z wynikami badania ankietowego wśród mieszkańców.

Czynniki społeczne	Czynniki ekonomiczne	Czynniki infrastrukturalne/ techniczne/ środowiskowe	Czynniki kulturowe
<ul style="list-style-type: none"> Wysokie bezrobocie Brak popytu na pracę Zdegenerowanie społeczne (życie na zasiłku) Nadmierne spożycie alkoholu Ogólny marazm społeczny Zubożenie społeczne Brak chęci na zmianę sytuacji życiowej Współzależnienie rodzin Dziedziczenie bezrobocia i ubóstwa (stylu życia) Niski poziom wykształcenia Mała liczba mieszkań socjalnych/zastępczych/miejsc dla poszkodowanych klęskami żywiołowymi 	<ul style="list-style-type: none"> Niskie przychody Nieopłacalność pracy (niskie wynagrodzenia przy jednoczesnych wysokich zasiłkach) Szara strefa (dorywcze zajęcia) powodująca wysokie statystyczne bezrobocie Niechęć do podjęcia pracy Roszczeniowe podejście do Urzędu Gminy – miejsca, w którym powinno znaleźć się zatrudnienie dla każdego Pieniądze z zasiłków oraz darmowe posiłki jako jedyna motywacja do udziału w szkoleniach aktywizujących 	<ul style="list-style-type: none"> Rozległość terenu Gminy przy niskim wskaźniku gęstości zaludnienia Porozrzucane miejscowości na terenie całej Gminy Rozproszona zabudowa Brak dojazdu do szkół, świetlicy dla dzieci spoza Lewina Kłodzkiego Brak wewnętrznej komunikacji Niska jakość oraz zużycie/zniszczenie dróg gminnych i powiatowych Brak dróg dojazdowych Brak szlaków rowerowych Brak pieniędzy na remont odkrytego basenu Brak kompleksowej promocji Gminy i informacji dla turystów Brak ekranów akustycznych przy 	<ul style="list-style-type: none"> Brak ośrodka kultury Brak wydarzeń kulturalnych Szkoła i Kościół pełniące rolę miejsca spotkań kulturalnych Mało aktywne organizacja pozarządowe Brak liderów społecznych Brak pieniędzy

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

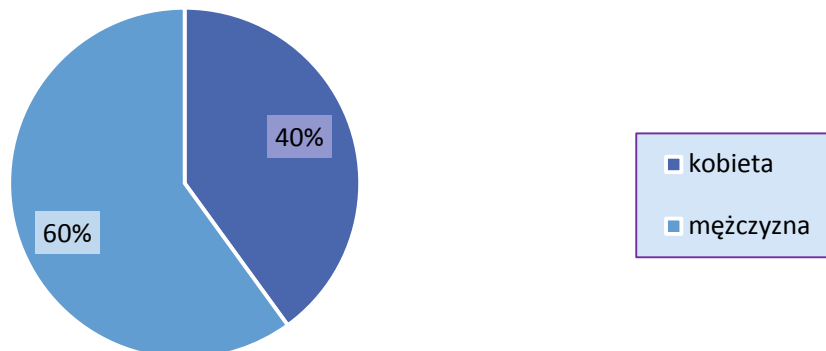
<ul style="list-style-type: none"> • Dysfunkcyjność rodzin • Roszczeniowość klientów pomocy społecznej • Problemy lokalowe świetlicy szkolnej i biblioteki • Brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży szkolnej (w szczególności dojeżdżających do szkoły w Lewinie) • Bezdomność 		<p>drodze krajowej, która jest głównym powodem hałasu komunikacyjnego</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak pasów dla pieszych • Problem niskiej emisji (bliskość drogi krajowej, ruch komunikacyjny z Czech, ruch tranzytowy ciężki) • Formy Ochrony Przyrody blokujące/ utrudniające inwestycje 	
---	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie spotkania warsztatowego, 21.04.2016, Lewin Kłodzki

W dniach 22.04 – 22.05.2016 na terenie Gminy Lewin Kłodzki przeprowadzone zostało badanie ankietowe (PAPI oraz CAWI). Celem badania było poznanie opinii interesariuszy Gminy na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych przestrzeni gminnych oraz oczekiwanych działań mających na celu ich ożywienie społeczno – gospodarcze, w związku z opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022.

Wśród uczestników badania większość stanowili mężczyźni (60%), natomiast 40% badanej populacji stanowiły kobiety.

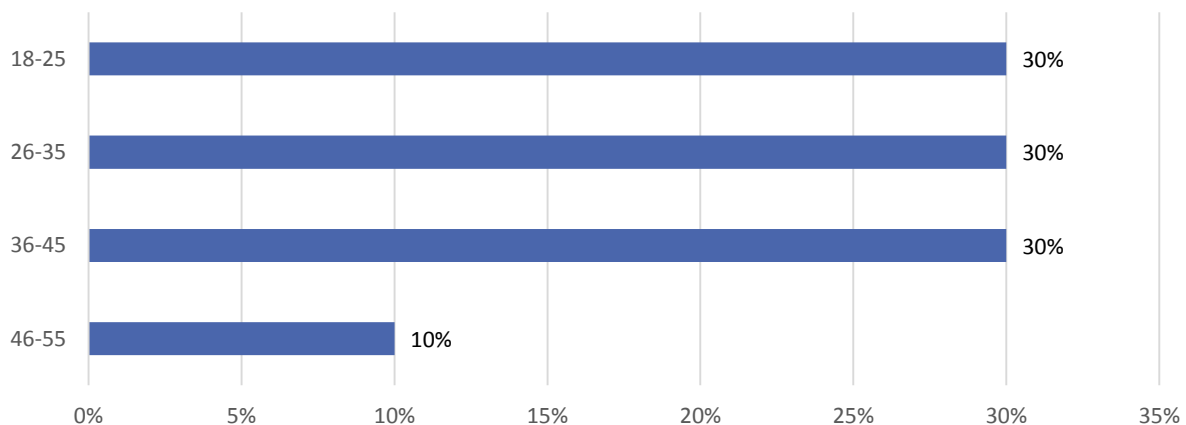
Rysunek 3 Płeć respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Blisko jedną trzecią uczestników badania ankietowego (30%) stanowiły osoby w przedziale wiekowym 18-25 lat, 26 – 35 lat oraz 36 -45 lat. Co dziesiąty respondent w chwili przeprowadzenia badania znajdował się w przedziale wiekowym 46-55 lat.

Rysunek 4 Przedział wiekowy respondentów

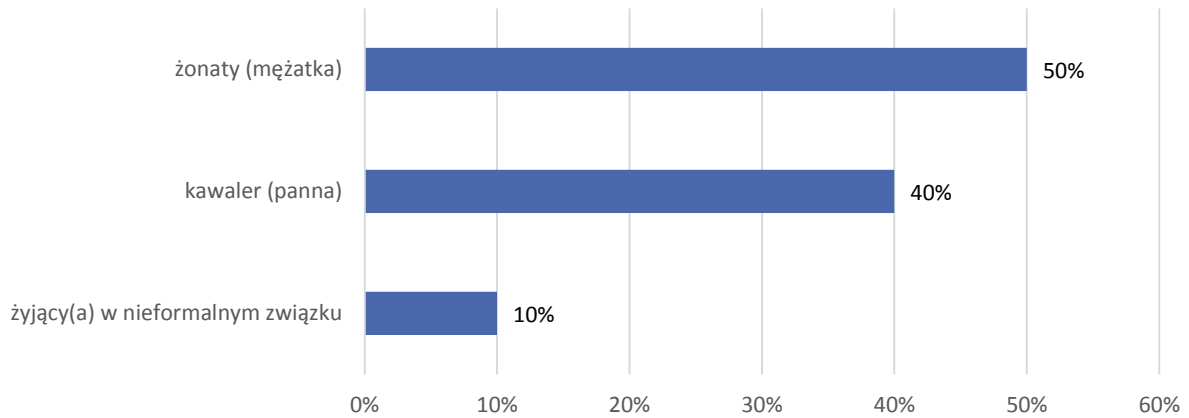
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Połowa wśród badanych interesariuszy Gminy Lewin Kłodzki w chwili przeprowadzenia badania była osobami w związku małżeńskim, 40% respondentów stanowili (stanowiły) kawalerowie (panny), natomiast co dziesiąty badany żył w związku nieformalnym.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

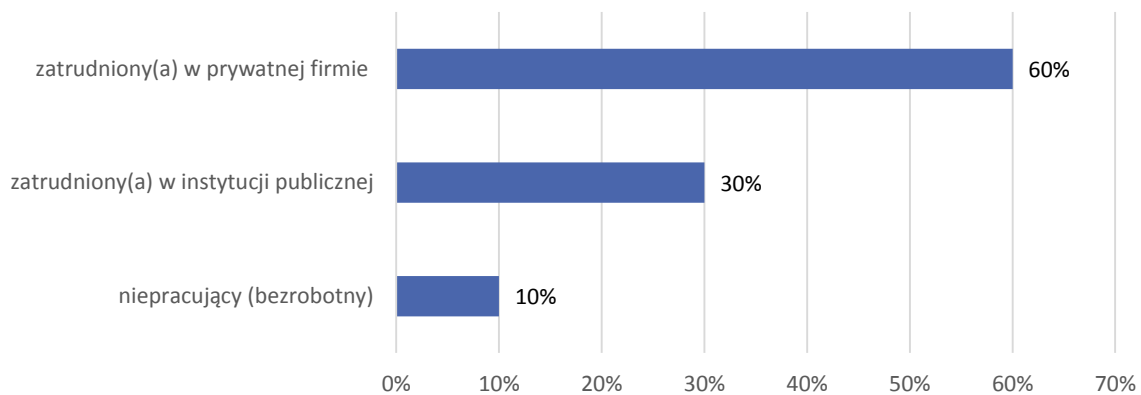
Rysunek 5 Stan cywilny respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

60% respondentów w chwili przeprowadzenia badania zatrudnionych było w firmie prywatnej, 30% w instytucji publicznej, natomiast 10% stanowiły osoby niepracujące.

Rysunek 6 Status na rynku pracy respondentów

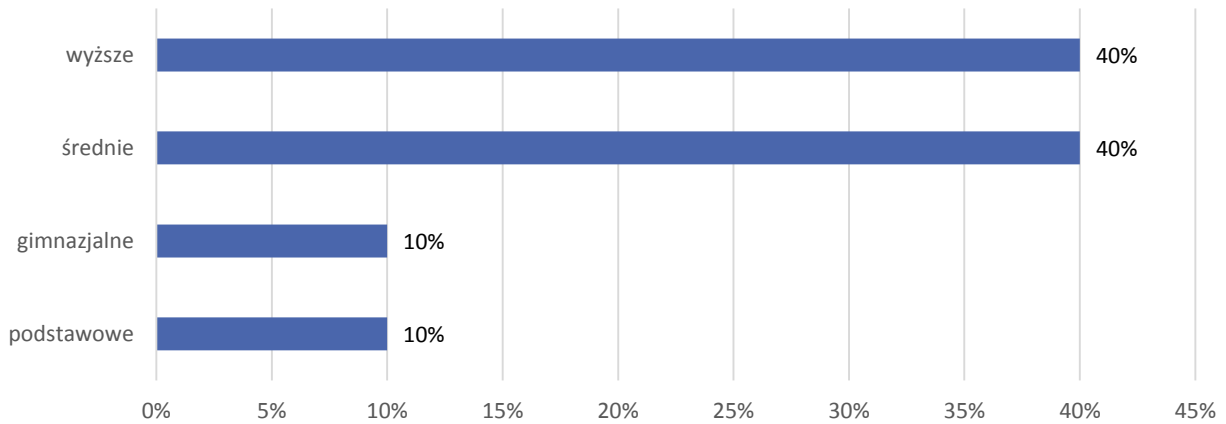
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

80% uczestników badania ankietowego w Gminie charakteryzowało się wykształceniem co najmniej średnim (40% - średnie, 40% - wyższe), z kolei co dziesiąty respondent ukończył edukację formalną na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

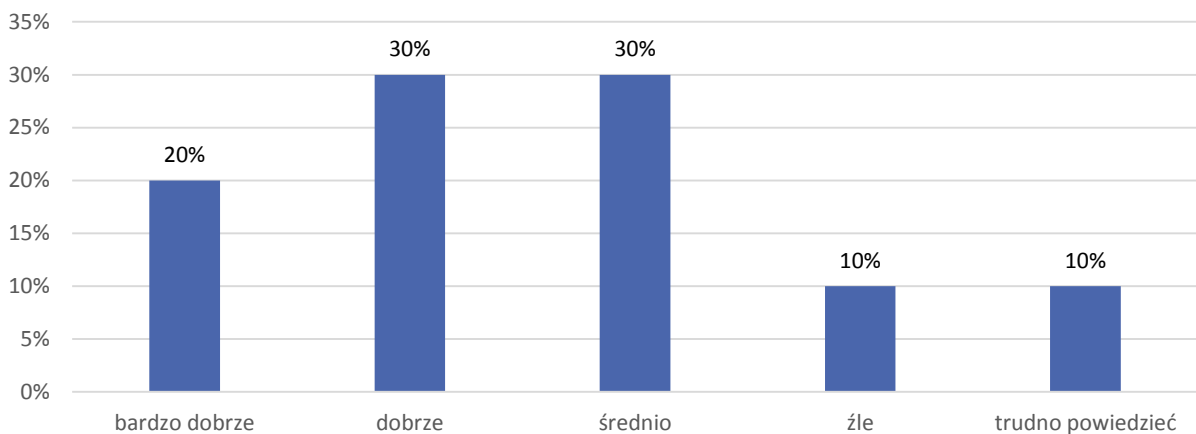
Rysunek 7 Wykształcenie respondentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Ankietowani zostali poproszeni o subiektywną ocenę swojej sytuacji materialnej. 30% uczestników badania ocenili swoją sytuację materialną jako dobrą lub średnią. 20% respondentów wskazało na odpowiedź: *bardzo dobrze*, natomiast co dziesiąty ankietowany na odpowiedź: *źle*. 10% respondentów nie potrafiło skazać jednoznacznej odpowiedzi, wskazując wariant: *trudno powiedzieć*.

Rysunek 8 Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację materialną?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

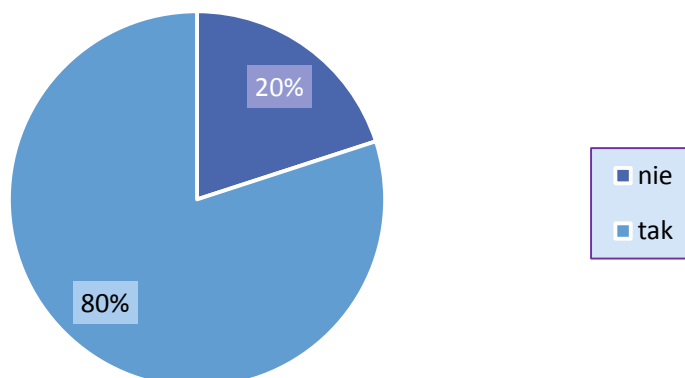
Wśród badanych interesariuszy Gminy Lewin Kłodzki aż 80% stanowili mieszkańcy Gminy, natomiast 20% na co dzień nie zamieszkiwało terenów Gminy.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 9 Czy jest Pan/Pani mieszkańcem gminy Lewin Kłodzki?

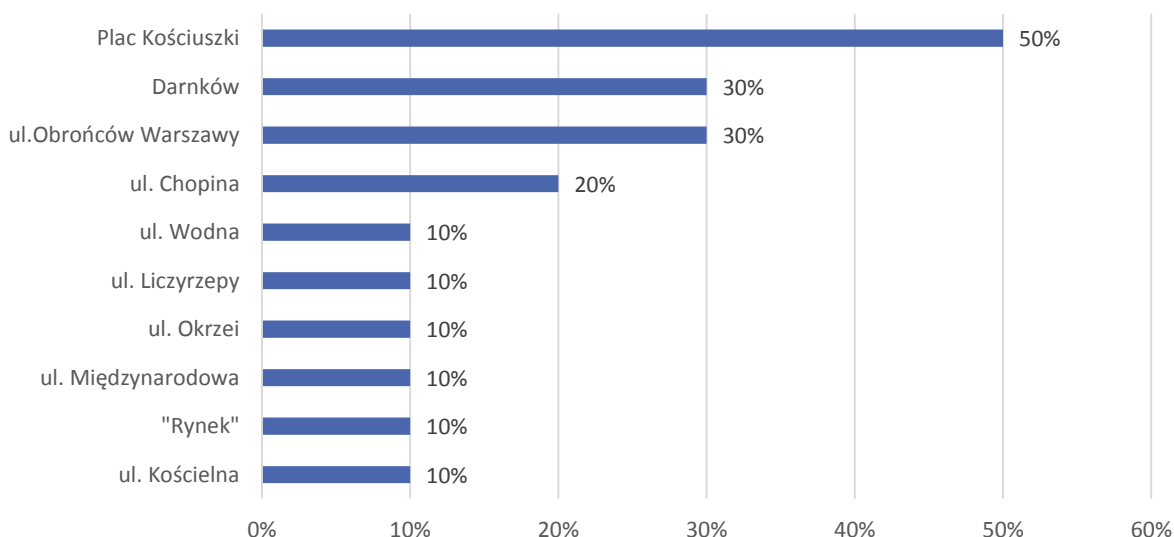

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Obszar rewitalizacji w Gminie Lewin Kłodzki

Zdaniem zdecydowanej większości (70%) uczestników badania rewitalizowany powinien zostać obszar znajdujący się w granicach miejscowości Lewin Kłodzki, natomiast 30% respondentów stwierdziło, że procesowi rewitalizacji powinien zostać obszar miejscowości Darnków.

Rysunek 10 Jaki OBSZAR GMINY powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?

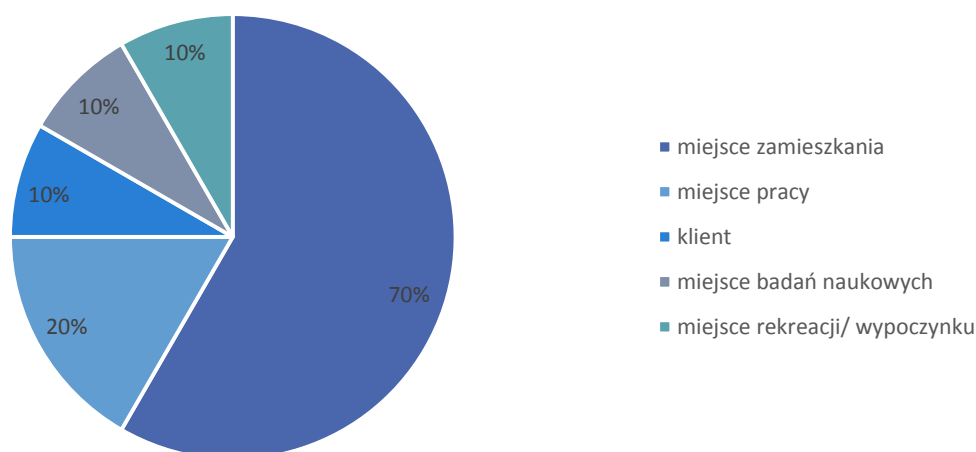
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Wśród osób, które podczas badania ankietowego wyszczególniły obszary zdegradowane, zdecydowana większość (70%) wytypowała miejsce swojego zamieszkania, 20% respondentów

wskazało miejsce pracy, natomiast po 10% wskazało miejsce badań naukowych, miejsce rekreacji/ wypoczynku czy miejsce robienia zakupów.

Rysunek 11 Proszę podać Pana(i) związek z wybranym obszarem

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

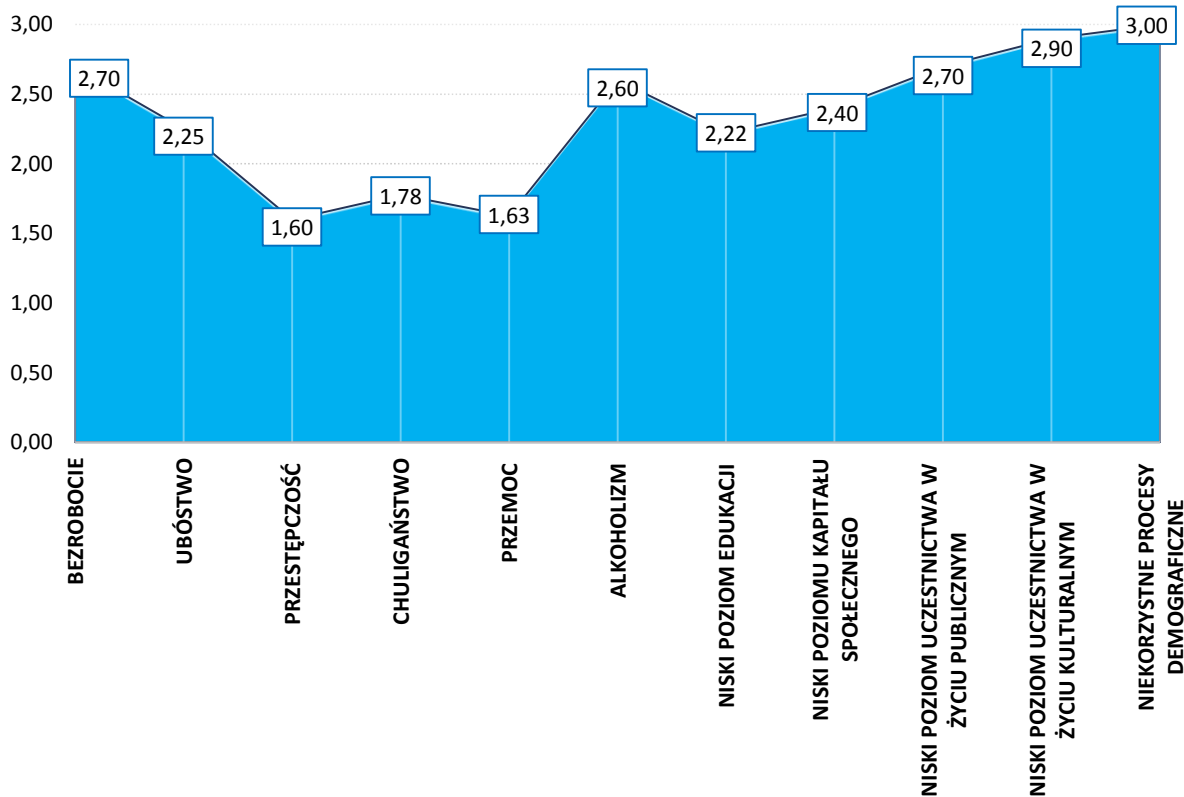
Skala występowania problemów

Uczestnicy badania zostali poproszeni o wskazanie skali występowania na wskazanych obszarach takich zjawisk społecznych jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, chuligaństwo, przemoc, alkoholizm, niski poziom edukacji, niski poziom kapitału społecznego, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym, niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym, czy niekorzystne procesy demograficzne w skali od 1 w przypadku niewystępowania zjawiska do 3 w przypadku wysokiego stopnia nasycenia negatywnym zjawiskiem.

Zdaniem uczestników badania na wskazanych obszarach w najwyższym stopniu występuje problem niekorzystnych procesów demograficznych (3.0), niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym (2.9), bezrobocie i niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym (po 2.7) oraz alkoholizm (2.6). Jedynie zjawiska przestępczości i przemoc określone zostały na względnie niskim poziomie, kolejno 1,6 i 1,63; pozostałe zjawiska sklasyfikowane zostały równie – wysoko (na poziomie przekraczającym 2 na 3 stopniowej skali).

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 12 Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

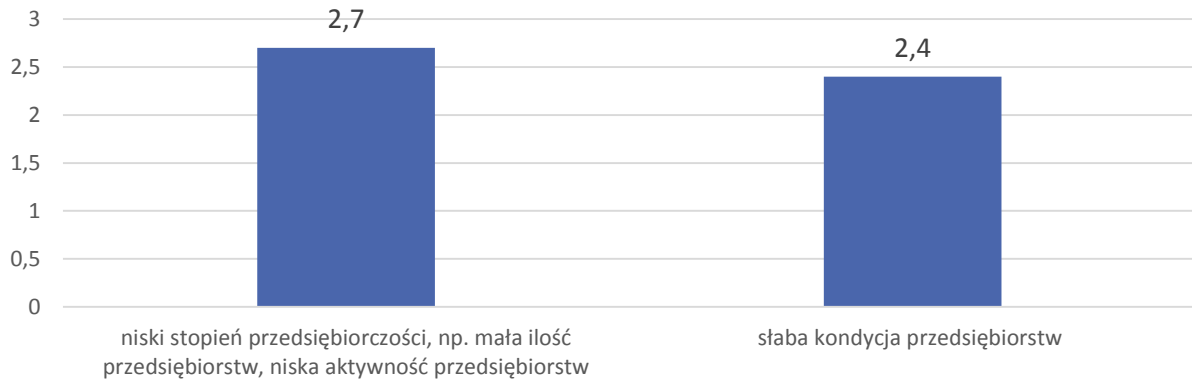
Respondenci wskazali również skalę problemów związanych z gospodarką, środowiskiem, aspektów przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych na wskazanych obszarach.

Uczestnicy badania wysoko sklasyfikowali nasycenie wyznaczonych obszarów negatywnymi zjawiskami: **niski stopień przedsiębiorczości (2.7)** przejawiający się m.in. małą liczbą przedsiębiorstw, czy ich znikomą aktywnością oraz **słabą kondycję przedsiębiorstw (2.4)**. Wśród pozostałych problemów dotyczących gospodarki na wyznaczonych obszarach ankietowani wyszczególnili problemy wizerunkowe gminy pod względem niedoinwestowanego historycznego centrum miejscowości Lewin Kłodzki, którego wizytówkę, widoczną z drogi krajowej, stanowią kamienice wymagające renowacji. Zdaniem respondentów problem natury gospodarczej stanowi również brak miejsc pracy, regresja przedsiębiorczości oraz brak wsparcia lokalnej społeczności w kwestiach gospodarczych.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

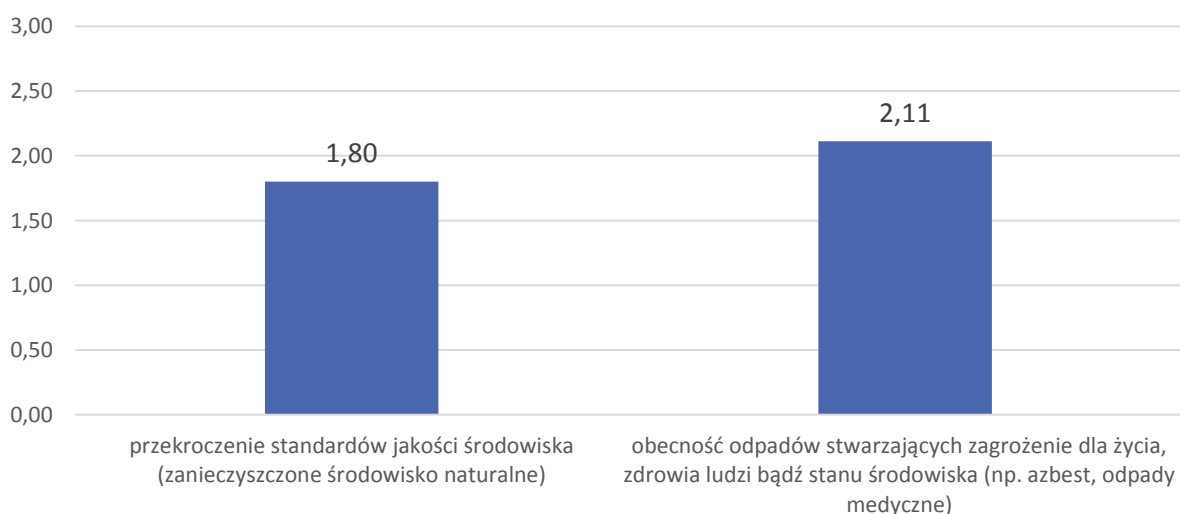
Rysunek 13 Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYCH lub TECHNICZNYCH, na wskazanym przez Pana(ią) obszarze, które współwystępują wraz z problemami społecznymi?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

W aspekcie środowiskowym uczestnicy badania wysoką skalę zjawiska: obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska (2.11) oraz przekroczenie standardów jakości środowiska/ zanieczyszczone środowisko naturalne (1.8). Wśród pozostałych problemów dotyczących środowiska w Gminie Lewin Kłodzki respondenci wskazali: zanieczyszczenie potoku oraz gleby wokół gospodarstw, zaśmiecenie rzek, przeciekające szamba, skażenie gleb, nieprzyjemny zapach, brak kanalizacji czy problemy z zachowaniami pro środowiskowymi mieszkańców gminy: zaśmiecani, niesegregowanie odpadów, niewystarczająca edukacja ekologiczne, itp.

Rysunek 14 Problemy środowiskowe

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

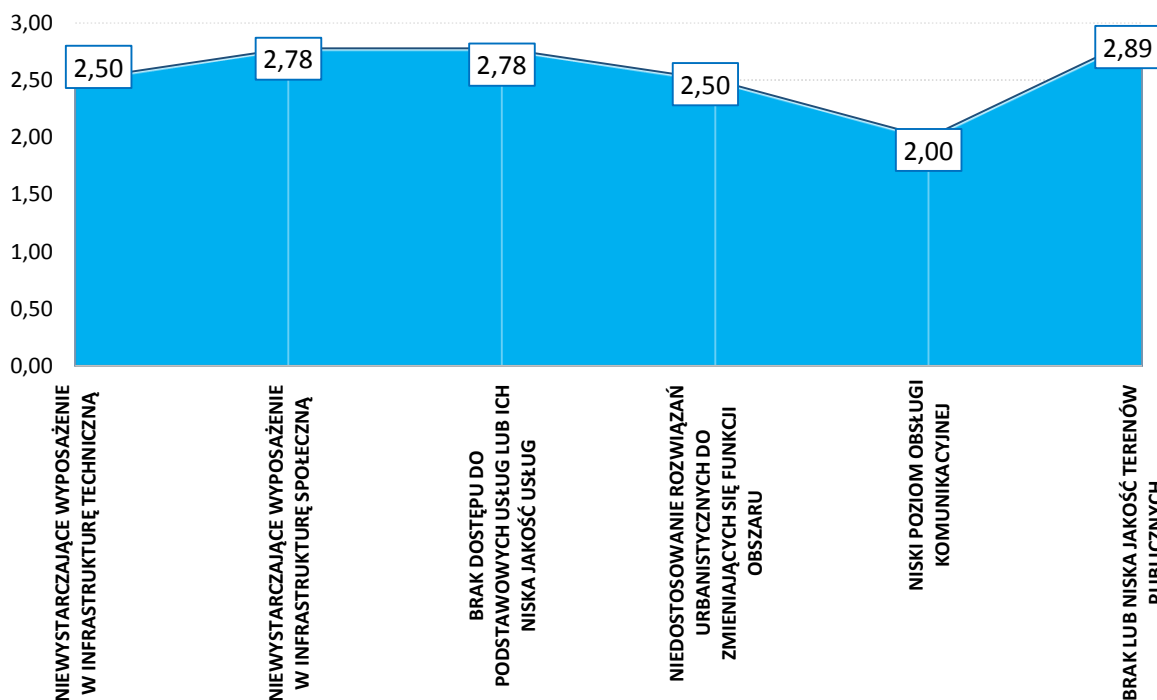
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Wszystkie zagadnienia związane z aspektem przestrzenno – funkcjonalnym zostały sklasyfikowane przez respondentów jako szczególnie zintensyfikowane (przewyższające bądź równe poziomowi 2.0), w szczególności:

- brak lub niska jakość terenów publicznych (2.89);
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną (2.78);
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość (2.78);
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną (2.5);
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (2.5);
- niski poziom obsługi komunikacyjnej (2.0).

Wśród pozostałych obszarów problemowych dotyczących aspektu przestrzenno-funkcjonalnego w gminie jej interesariusze wyszczególnili: brak dostępu oraz zasięgu do Internetu stacjonarnego i telefonu, zły stan infrastruktury drogowej, zaniedbanie poboczy, brak oznakowania punktu medycznego i policji, brak komunikacji.

Rysunek 15 Problemy przestrzenno-funkcjonalne

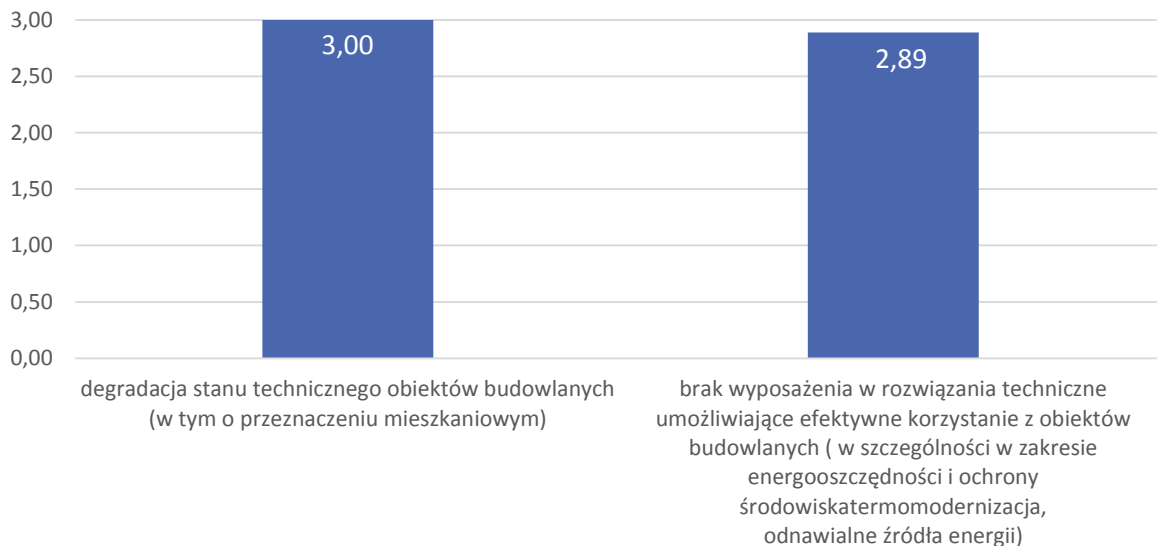
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Najbardziej uciążliwe dla interesariuszy gminy są problemy dotyczące aspektów technicznych wyznaczonych obszarów, a przede wszystkim: **degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych (3.0)** oraz **brak wyposażenia w rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych (2.89)**. Jako pozostałe problemy związane z aspektem technicznym respondenci wskazywali: przestarzałe oświetlenie ulic i linii energetycznych, skoki napięcia (zwłaszcza podczas występowania burz), czy zniszczenie budynków.

Rysunek 16 Problemy techniczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

Propozycja działań

Interesariusze Gminy Lewin Kłodzki zostali poproszeni również o wskazanie możliwych działań jakie należałoby podjąć w celu minimalizacji wskazanych problemów w gminie.

Mieszkańcy wskazali przede wszystkim na konieczność utworzenia miejsca o istotnym znaczeniu społeczno – kulturalnym dla mieszkańców Gminy Lewin Kłodzki, które pełniłoby różnicowane funkcje: od miejsca spotkań, kolebkę życia kulturalnego i społecznego, miejsca aktywizacji społecznej i zawodowej, dziennego pobytu czy również miejsca rekreacji i wypoczynku. Interesariusze gminy zwrócili uwagę również na degradację stanu technicznego

i wizualnego budynków w historycznym centrum miejscowości Lewin Kłodzki oraz brak dostępu do mediów (Internet, telefon, stabilna sieć energetyczna) na terenach wiejskich gminy.

„Należy dokonać rewitalizacji zdegradowanych obszarów i stworzyć ofertę kulturalno-społeczną dla mieszkańców.”

(...)

„Działania rewitalizacyjne zmierzające do likwidacji negatywnych zjawisk i patologii społecznych. Stworzenie świetlicy środowiskowej, miejsca spotkań, poprawa warunków nauczania.”

(...)

„Poważnym problemem w Gminie Lewin Kłodzki jest brak wiedzy mieszkańców na temat ochrony środowiska (spalanie w piecach odpadów plastikowych ubrań itd.) ,brak życia kulturalnego (kółka zainteresowań nie tylko dla młodzieży), brak parczku, skweru z miejscem gdzie mogliby posiedzieć ludzie, można też stworzyć ścieżki zdrowia na powietrzu. Lewin Ma piękne tereny ,które należy wykorzystać pod względem turystycznym a jeśli turystyka się rozwinie to być może zmniejszy się migracja młodych ludzi ,którzy znajdują na terenie gminy zatrudnienie. Dużym problemem i zagrożeniem jest degradacja budynków, które wymagają (niektóre natychmiastowej) naprawy”

(...)

„Odnowienie kamienic w rynku i przy ul. Obrońców Warszawy, ewentualnie Chopina, odnowienie elewacji urzędu gminy i remizy, remont ul. Nad potokiem i Okrzei oraz ul. Wodnej i Liczyrzepy, realizacja programu rewitalizacji rynku, zagospodarowanie terenu zielonego wzdłuż ul. Obrońców Warszawy (od nad potokiem do rynku), zagospodarowanie terenu wokół urzędu gminy i przy remizie, zagospodarowanie budynku po KZB i przylegającego terenu, budowa ekranów dźwiękoszczelnych przy ósemce, likwidacja azbestu.

(...)

„Regulacja potoków oraz udrożnienie rowów melioracyjnych. Przeprowadzenie konserwacji technicznej mostów. Doprowadzenie światłowodów/ lub kabla miedzianego do wsi (Darnków). Budowa Kanalizacji. Uruchomienie linii komunikacyjnej. Brak bezpieczeństwa obywateli związku z brakiem obecności służb porządkowych.

(...)

„Definitywnie umożliwić mieszkańcom wsi Darnków dostęp do podstawowych mediów takich jak: Telewizja/ Telefonia Mobilna, Internet Szerokopasmowy. Budowa sieci sanitarno-kanalizacyjnej. Naprawa drogi oraz budowa mijanek. (Poprawienie oświetlenia drogi.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego w Gminie Lewin Kłodzki w dniach 22.04.2016 – 22.05.2016

5. Analiza SWOT

Celem analizy SWOT (strengths-weaknesses-opportunities-threats) jest identyfikacja i analiza czynników w kontekście ustalonego celu oraz wskazanie najlepszych rozwiązań, wytyczenie kierunków działania przy jednoczesnym wykorzystaniu szans i mocnych stron, a także minimalizacji zagrożeń i słabych stron analizowanego podmiotu. Przystępując do analizy SWOT należy wskazać czynniki, które mogą wpływać na funkcjonowanie analizowanego podmiotu. Następnie należy posegregować je w cztery grupy:

- grupa 1: mocne strony (strengths, „S”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które stanowią atuty, zalety, przewagę analizowanego podmiotu
- grupa 2: słabe strony (weaknesses, „W”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które są słabszą stroną analizowanego podmiotu, bariery, wady
- grupa 3: szanse (opportunities, „O”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają szansę korzystnej zmiany analizowanego podmiotu
- grupa 4: zagrożenia (threats, „T”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają niebezpieczeństwo zmian niekorzystnych dla analizowanego podmiotu

Analiza SWOT bazuje na identyfikacji poszczególnych czynników za pomocą kryterium czasu ich występowania (obecne/ przyszłe) i charakteru oddziaływania danego czynnika (pozytywne/ negatywne). Ze względu na zakres przedmiotowy i cel opracowania dokumentu zdecydowano się przyjąć założenia:

- mocne strony uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter wewnętrzny i pozytywny;
- słabe strony uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter wewnętrzny i negatywny;
- szanse uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter zewnętrzny i pozytywny;
- zagrożenia uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter zewnętrzny i negatywny.

Rozwój społeczny

Mocne strony

Słabe strony

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie społ. wynikające z pochodzenia mieszkańców z różnych, odległych krańców Polski, • najliczniejsza liczba mieszkańców w gminie, • funkcjonowanie org. społ. 	<ul style="list-style-type: none"> • zróżnicowanie społ. wynikające z pochodzenia mieszkańców z różnych, odległych krańców Polski, • niewystarczająca liczba połączeń komunikacji publicznej, • brak chęci mieszkańców do korzystania z wydarzeń kulturowych i społecznych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość uzyskania środków z funduszy zewnętrznych na rozwój obszarów wiejskich w aspekcie cywilizacyjnokulturowym (funduszy Unii Europejskiej i krajowych), • aktywna działalność samorządu lokalnego, • tworzenie nowych org. społecznych działających na rzecz LK i gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • odpływ młodych wykształconych osób do dużych miast (Wrocław, Warszawa), • negatywne zjawiska demograficzne, - brak możliwości rozwojowych młodych ludzi, • apatia, bezrobocie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Plan Odnowy Miejscowości Lewin Kłodzki na lata 2015-2020, Spotkania warsztatowego, badania ankietowego (CAWI) oraz konsultacji społecznych

Rozwój gospodarczy	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • międzynarodowa trasa przelotowa E8 przebiegająca przez całą gminę, • atrakcyjne położenie sprzyjające uprawianiu turystyki i rekreacji, • stosunkowo dobrze rozbudowany sektor handlu i usług (na tle innych miejscowości gminy LK) • lokalizacja w bezpośredniej granicy Państwa (Czechy), • zasobność złóż naturalnych w postaci granitu czerwonego 	<ul style="list-style-type: none"> • cząstkowy plan zagospodarowania przestrzennego (obejmujący ok. 4% powierzchni gminy), • brak zakładów pracy, - wysoka stopa bezrobocia, • słabe kwalifikacje zawodowe mieszkańców, • mała aktywność gospodarcza mieszkańców,

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość uzyskania środków z funduszy zewnętrznych na rozwój obszarów wiejskich w aspekcie promowania przedsiębiorczości i drobnej wytwórczości na terenach wiejskich (z funduszy Unii Europejskiej i krajowych), - możliwość tworzenia gospodarstw ekologicznych prod. zdrową żywność, • możliwość rozwoju drobnej wytwórczości – rzemiosło, • lokalizacja w bezpośredniej granicy Państwa (Czechy), • wykorzystanie zalewu do celów turystycznych i rekreacyjnych, • powstanie hoteli, pensjonatów i innych miejsc noclegowych, • modernizacja bazy turystycznej szansą rozwoju turystyki, • rozwój inkubatorów przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • brak szybkiej poprawy istniejącej infrastruktury; • brak środków na uruchomienie własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców, • bezrobocie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Plan Odnowy Miejscowości Lewin Kłodzki na lata 2015-2020, Spotkania warsztatowego, badania ankietowego (CAWI) oraz konsultacji społecznych

Środowisko naturalne i ład przestrzenny, infrastruktura techniczna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja w otulinie parku narodowego Gór Stołowych, • lokalizacja na terenie obszaru chronionego Natura 2000 • dobry mikroklimat, • walory krajobrazu i szaty roślinnej, • system zbiórki i segregacji odpadów, 	<ul style="list-style-type: none"> • zaniedbania w zakresie ochrony środowiska, • słaby stan techn. budynków komunalnych, • cząstkowy plan zagospodarowania przestrzennego (obejmujący ok. 4% powierzchni gminy), • niedostateczny rozwój infrastruktury rekreacyjnej, społecznej i kulturalnej, • Zaśmiecanie środowiska oraz niski wskaźnik segregacji śmieci wśród mieszkańców gminy
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odnowienie rynku Lewińskiego szansą na przyciągnięcie turystów i lepsze samopoczucie mieszkańców Lewina, • możliwość uzyskania środków z funduszy zewnętrznych na rozwój obszarów wiejskich (funduszy Unii Europejskiej i krajowych), • utworzenie turystycznego szlaku rowerowego, • edukacja pro ekologiczna mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • wzmożony ruch drogowy na trasie E8, • zanieczyszczanie zalewu, • brak środków finansowych na zmianę i modernizację infrastruktury drogowej, zasobów mieszkaniowych, infrastruktury turystycznej oraz odnowienie rynku w Lewinie, • brak środków na działania związane z utrzymaniem ładu przestrzennego oraz ochronę środowiska naturalnego,

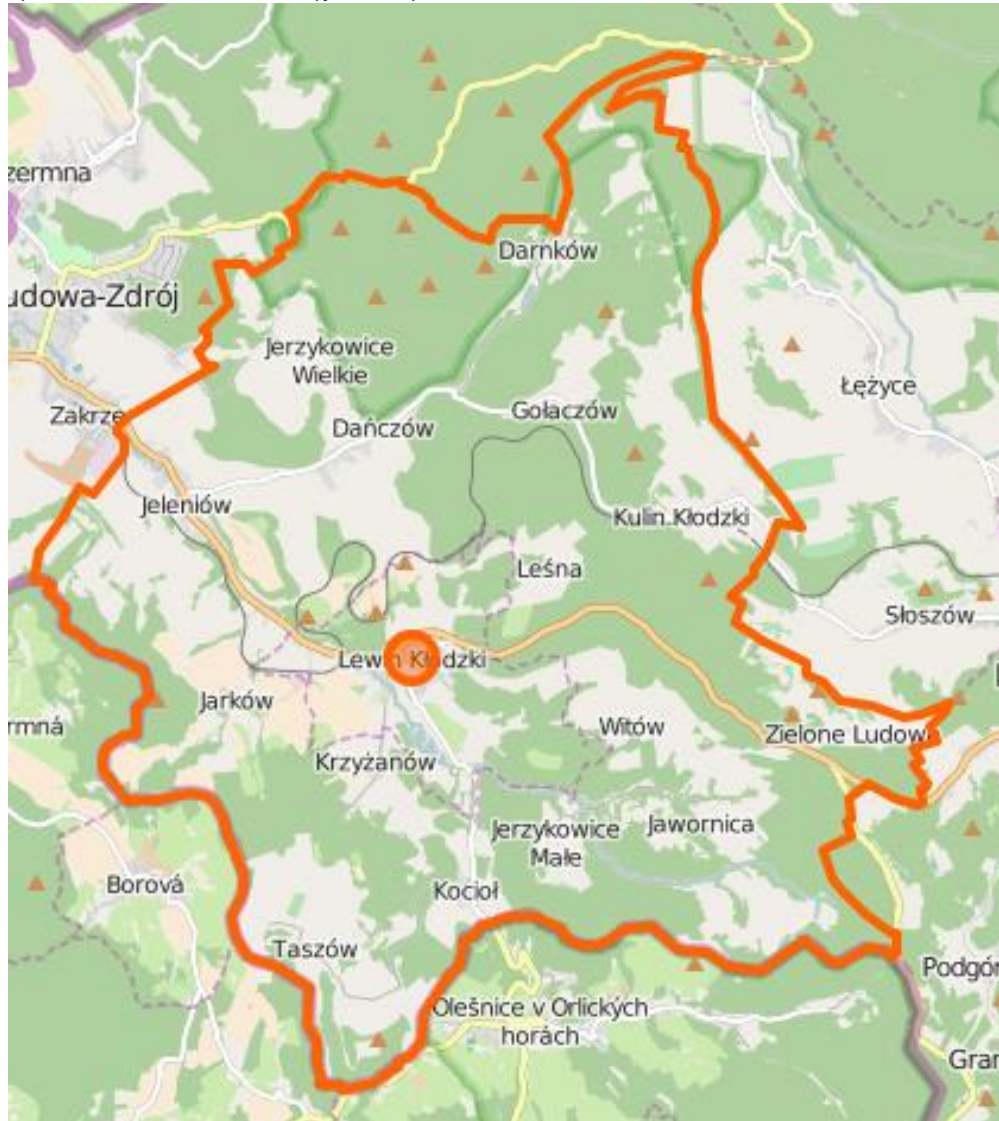
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Plan Odnowy Miejscowości Lewin Kłodzki na lata 2015-2020, Spotkania warsztatowego, badania ankietowego (CAWI) oraz konsultacji społecznych

6. Identyfikacja obszarów kryzysowych

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie koncentracji na nim negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz jednoczesnym występowaniu na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszary, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.
4. Technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Rysunek 17 Granice administracyjne Gminy Lewin Kłodzki

Źródło: <https://www.openstreetmap.org/relation/3019728#map=12/50.4151/16.3257>

Bezrobocie

Problem bezrobocia w kontekście najwyższej koncentracji zjawiska na terenie Gminy Lewin w największym stopniu dotyka mieszkańców miejscowości Lewin Kłodzki, z której w Powiatowym Urzędzie Pracy było zarejestrowanych 79 bezrobotnych, w tym 51 długotrwale bezrobotnych oraz 34 osoby bez żadnych kwalifikacji. W Lewinie Kłodzkim występuje również jeden z najwyższych wskaźników dotyczących udziału osób w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców ogółem.

Tabela 7 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Lewin Kłodzki z podziałem na miejscowości

	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji ogółem	Liczba osób bezrobotnych (31.12.2015 r.)	Liczba osób długotrwale bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych bez żadnych kwalifikacji	Liczba osób długotrwale bezrobotnych bez żadnych kwalifikacji (włącznie)
Dańczów	11%	5	1	0	0
Darnków	19%	1	1	1	1
Gołaczów	15%	10	8	2	1
Jarków	13%	1	1	1	0
Jawornica	24%	3	3	0	0
Jeleniów	17%	37	31	12	11
Jerzykowice Małe	11%	3	3	2	2
Jerzykowice Wielkie	17%	6	6	2	2
Kocioł	10%	2	1	2	1
Krzyżanów	15%	6	5	4	3
Kulin Kłodzki	8%	0	0	0	0
Leśna	0%	0	0	0	0
Lewin Kłodzki	21%	79	51	34	23
Taszów	7%	1	1	0	0
Witów	0%	1	0	1	0
Zielone Ludowe	33%	0	0	0	0
Zimne Wody	0%	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Lewin Kłodzki

Ubóstwo

W roku sprawozdawczym 2014 pomocą społeczną, w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, objęto w gminie 475 osób w 228 rodzinach, co stanowi 20% wszystkich mieszkańców gminy. O koncentracji zjawiska ubóstwa na terenie całej gminy świadczą również dane pochodzące z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, gdzie:

- w 2014 roku przyznano zasiłki stałe 11 osobom,
- w roku 2014 Ośrodek przyznał decyzją zasiłek okresowy 44 osobom, przyznając 328 świadczeń, w tym z powodów: bezrobocia (40), niepełnosprawności (1), z innych powodów (3),
- w 2014 roku przyznano zasiłki celowe 28 rodzinom, na łączną kwotę 21 990 zł,
- w 2014 roku GOPS opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne za 18 osób,
- w 2014 roku z wypoczynku letniego skorzystało 13 dzieci,
- w 2014 roku przygotowano 130 paczek żywnościowych na święta i wigilię.

Warto nadmienić, iż **GOPS w Lewinie Kłodzkim w 2014 roku udzielił pomocy 157 rodzinom, czyli łącznie 250 osobom.** Do najczęstszych powodów przyznawania pomocy zaliczyć należy: bezrobocie (74), **ubóstwo (54)** oraz długotrwałą lub ciężką chorobę (36). Nieco rzadziej po pomoc zgłaszały się osoby niepełnosprawne (19) czy nieradzące sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (11). Do pojedynczych powodów zaliczyć należy alkoholizm, bezdomność oraz trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek.

W szczególności problem ubóstwa dotyczy miejscowości Lewin Kłodzki. W 2015 roku aż 43 osoby z 47 osób, którym GOPS udzielił pomocy ze względu na występowania zjawiska ubóstwa pochodziło z Lewina Kłodzkiego. Podobna sytuacja miała miejsce analizując pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej udzielanej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (Lewin Kłodzki – 11, Gmina – 13) oraz niepełnosprawność (Lewin Kłodzki – 17, Gmina – 24).

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Tabela 8 Liczba osób z poszczególnych miejscowości objętych pomocą GOPS w Lewinie Kłodzkim w 2015 r

Miejscowość	Ubóstwo	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Niepełnosprawność
Dańczów	0	0	0
Darnków	1	0	0
Gołaczów	0	0	1
Jawornica	0	0	0
Jarków	0	0	1
Jeleniów	2	1	4
Jerzykowice małe	1	1	1
Jerzykowice wielkie	0	0	0
Krzyżanów	0	0	0
Lewin kłodzki	43	11	17
Zielone ludowe	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lewinie Kłodzkim

Niski poziom edukacji

Problemem koncentracji negatywnych zjawisk dotyczących edukacji na terenie Gminy Lewin Kłodzki jest przede wszystkim niska wskaźnik wykorzystania usług edukacyjnych przedszkolnej dla wszystkich dzieci z terenu **całej gminy**.

Na terenie gminy Lewin Kłodzki w 2014 roku było 67 dzieci w wieku przedszkolnym (3-5 lat). Na przestrzeni lat 2010-2014 zauważyć można tendencję rosnącą w tym zakresie - dzieci jest coraz więcej. Zwiększa się również odsetek najmłodszych mieszkańców gminy objętych wychowaniem przedszkolnym: z 48,4% w roku 2010 do 59,7% w 2014. **Oznacza to jednak, że w dalszym ciągu ok 40% dzieci z terenu gminy nie uczęszcza do placówek przedszkolnych.**

Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

Na terenie gminy funkcjonuje **zaledwie 6 organizacji pozarządowych** o różnorodnym zakresie, wszystkie zarejestrowane są w miejscowości Lewin Kłodzki.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Mieszkańcy Gminy Lewin Kłodzki nie uczestniczą w życiu społeczno – kulturalnym ze względu na brak infrastruktury i instytucji oferujących dane formy rozrywki.

Tabela 9 Dane dotyczące uczestnictwa mieszkańców Gminy Lewin Kłodzki w życiu społeczno – kulturalnym Gminy

	2013	2014
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	1937	1937
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	5714	5757,4
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	121	109
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	16,9	16,4
Liczba imprez masowych	0	0
imprezy w obiekcie zamkniętym	0	0
imprezy na terenie otwartym	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Gospodarka

Analizując liczbę nowopowstałych podmiotów na terenie Gminy Lewin Kłodzki można zauważyć, że najmniejszym wskaźnikiem nowych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców występuje w miejscowościach: Jeleniów (27) oraz Lewin Kłodzki i Kocioł (33).

Tabela 10 Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych miejscowościach (sołectwach) w Gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2015 (stan w dniu 31.XII)

Miejscowość	Liczba nowych podmiotów gospodarczych	Liczba nowych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
Dańczów	5	39,68254
Gołaczów	5	83,33333
Jarków	8	129,0323
Jeleniów	13	26,58487
Lewin Kłodzki	27	32,76699
Kulin Kłodzki	2	80
Kocioł	1	33,33333
Jerzykowice Wielkie	4	38,46154
Jerzykowice Małe	1	52,63158
Witów	1	100
Jawornica	2	48,78049

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Lewin Kłodzki

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Na terenie Gminy, a przede wszystkim w jej turystycznej części (historycznym centrum miasta) brakuje przejawów lokalnej przedsiębiorczości w postaci infrastruktury okołoturystycznej i rozrywkowej (kawiarni, restauracji, barów mlecznych itp.).

Środowisko

Najwięcej azbestu występuje na terenie miejscowości Lewin Kłodzki (46,4 Mg) oraz Jeleniów (42,6 Mg), natomiast najbardziej szczególnie uciążliwe i niebezpieczne dla mieszkańców Gminy wydawać się może występowanie azbestu w Lewinie Kłodzkim ponieważ najwięcej (21,2 Mg) odnotowano w budynkach mieszkalnych. Również na terenie tej miejscowości odnotowano występowanie azbestu w budynkach publicznych (3,9 Mg).

Tabela 11 Ilość azbestu na terenie gminy Lewin Kłodzki

Miejscowość	Ilość azbestu wg miejsca występowania [Mg]					Łącznie [Mg]
	Bud. mieszkalne	Bud. Inwentarskie	Bud. gospodarcze	Bud. publiczne	miejsce	
Dańców	0,9	0,0	0,3	0,0	0,0	1,3
Darnków	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Gołaczów	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Jarków	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	1,3
Jawornica	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jeleniów	13,8	19,0	9,0	0,0	0,7	42,6
Jerzykowice Małe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jerzykowice Wielkie	5,4	0,0	0,8	0,0	1,8	8,0
Kocioł	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krzyżanów	0,2	0,9	0,7	0,0	0,5	2,3
Kulin Kłodzki	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Leśna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lewin Kłodzki	21,2	4,8	15,1	3,9	1,4	46,4
Taszów	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,9
Witów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zielone Ludowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zimne Wody	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest na terenie Gminy Lewin Kłodzki

Aspekt przestrzenno – funkcjonalny

Najistotniejsza infrastruktura społeczna gminy znajduje się na terenie Lewina Kłodzkiego, tj. Biblioteka Publiczna, Zespół Szkolno-Przedszkolny, Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Michała Archanioła, stacja PKP, punkt pocztowy, punkt obsługi turystycznej oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Na terenie Gminy **brakuje miejsc oferujących powszechny dostęp do kultury i rozrywki**. Jedynym punktem z ograniczonym dostępem do kultury jest punkt biblioteczny. **Infrastrukturę sportową i rekreacyjną reprezentuje na obszarze gminy niewielka liczba obiektów**, powodując, że możliwości wypoczynku i aktywnego spędzania wolnego czasu ograniczają się do tych, wykorzystujących przede wszystkim walory środowiska przyrodniczego i ukształtowanie terenu.

Tabela 12 Statystyki dotyczące infrastruktury kulturalnej w Gminie Lewin Kłodzki

	2013	2014
biblioteki i filie	1	1
księgozbiór	11068	11152
Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice ogółem i wg organizatorów	0	0
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	0	0
imprezy w domach kultury	0	0
grupy artystyczne	0	0
koła (kluby)	0	0
Kina	0	0
Teatry, filharmonie, opery itp.	0	0
Muzea	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Gmina Lewin Kłodzki charakteryzuje się również niewystarczającą dostępnością komunikacyjną. Na terenie Gminy nie funkcjonuje publiczna komunikacja wewnętrzna, a połączenie Gminy z innymi ośrodkami zapewniają głównie przewoźnicy PKS oraz Koleje Dolnośląskie. Poniższa tabela przedstawia liczbę połączeń PKP Gminy z najbliższymi ośrodkami:

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

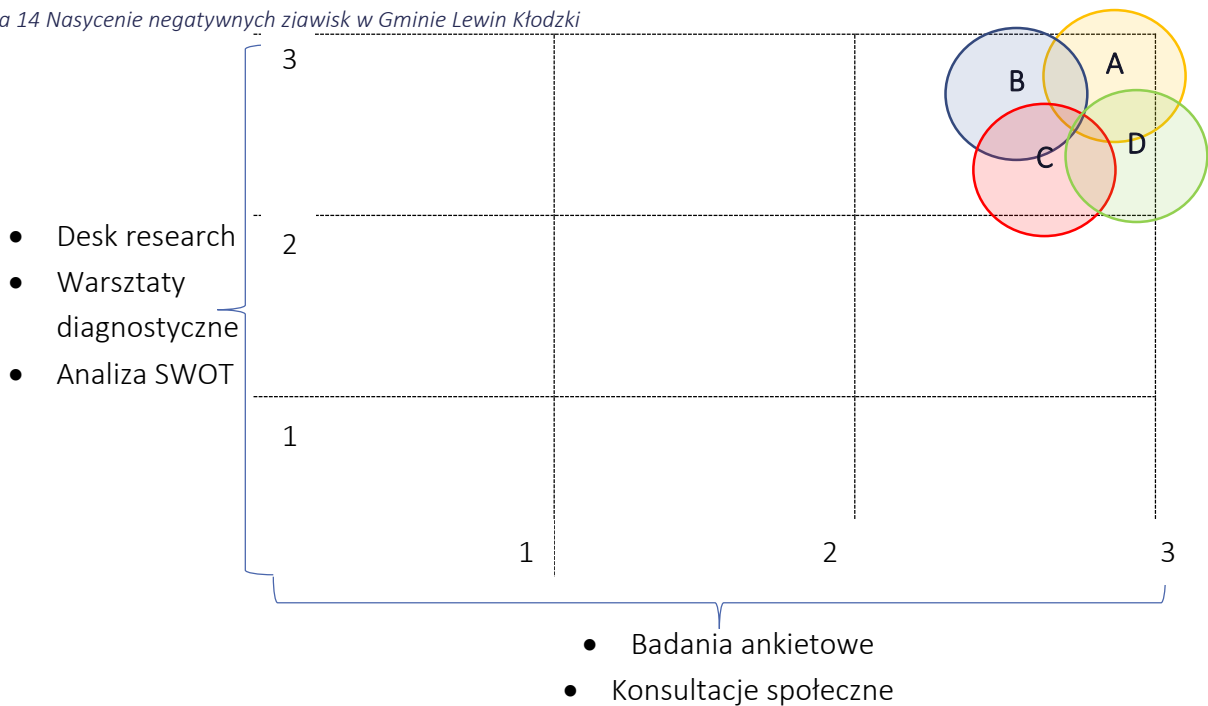
Tabela 13 Liczba połączeń PKP Gminy Lewin Kłodzki z najbliższymi ośrodkami

	Liczba połączeń w dzień powszedni (stan z dnia 09.05.2016)		
	Bez przesiadki	Z przesiadką	Ostatnie połączenie [godzina]
Wałbrzych - Lewin Kłodzki	2	3	16:40
Lewin Kłodzki - Wałbrzych	3	3	19:26
Wrocław - Lewin Kłodzki	1	5	17:58
Lewin Kłodzki - Wrocław	1	5	19:26
Kłodzko - Lewin Kłodzki	6	0	19:42
Lewin Kłodzki - Kłodzko	6	0	19:26
Kudowa-Zdrój - Lewin Kłodzki	6	0	19:19
Lewin Kłodzki - Kudowa-Zdrój	6	0	02:48

Źródło: opracowanie własne na podstawie rozkład.pkp.pl

6.1. Podsumowanie: obszary kryzysowe

Tabela 14 Nasylenie negatywnych zjawisk w Gminie Lewin Kłodzki

Legenda:

- A – czynniki społeczne
- B – czynniki gospodarcze (ekonomiczne)
- C – czynniki infrastrukturalne (przestrzenne, techniczne)
- D – czynniki kulturowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy desk research, analizy SWOT, warsztatów diagnostycznych, badań ankietowych oraz konsultacji społecznych

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

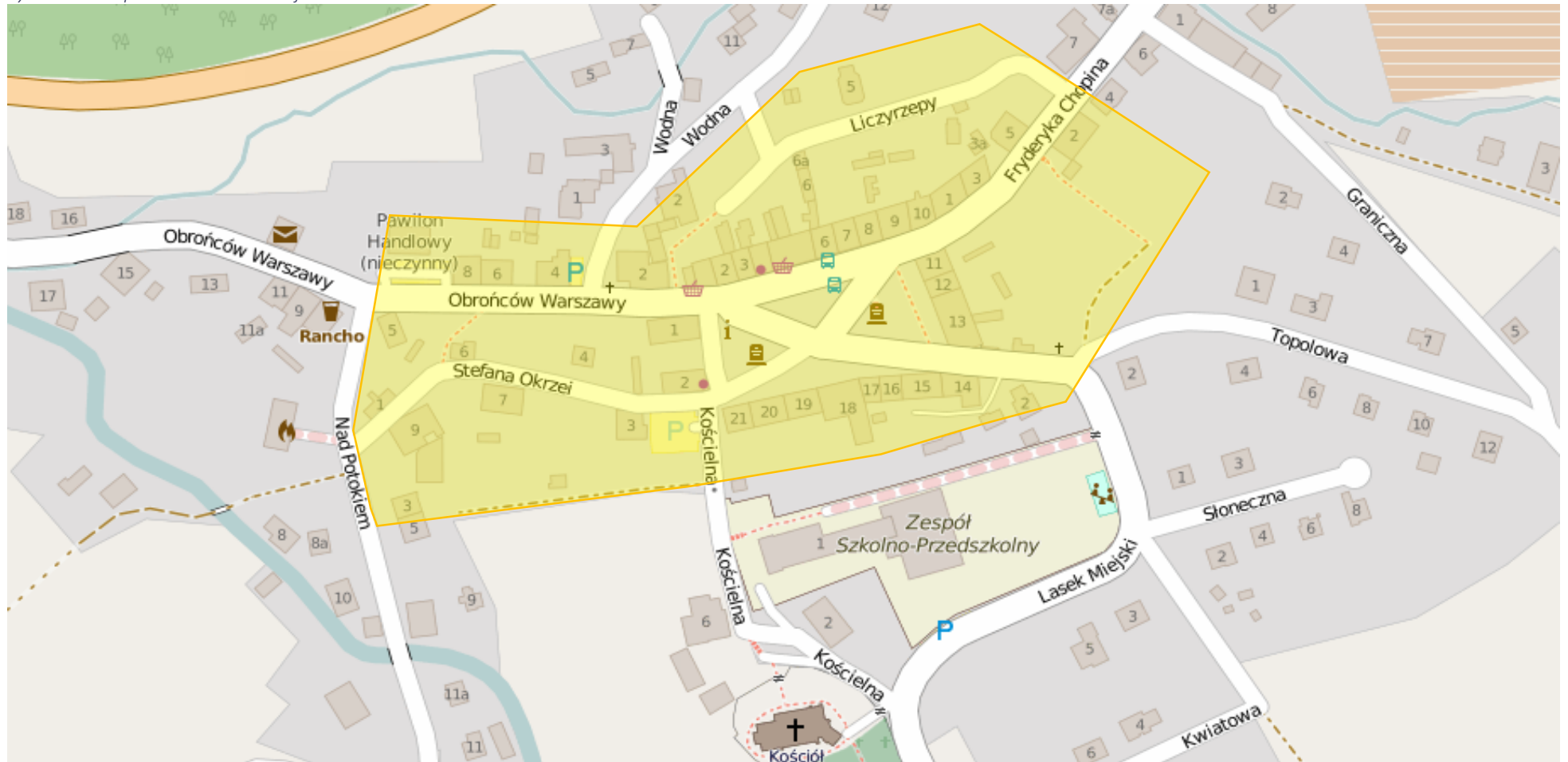
Wszystkie z zaproponowanych czynników problemowych: społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i kulturowe znalazły potwierdzenie w wynikach badań z interesariuszami Gminy Lewin Kłodzki, zarówno z grupą roboczą podczas warsztatów diagnostycznych i przeprowadzenia analizy SWOT, jak i badaniami ankietowymi oraz spotkaniami konsultacyjnymi ze wszystkimi interesariuszami Gminy.

7. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji zostało dokonane zarówno na podstawie analizy wskaźnikowej zidentyfikowanych obszarów kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej i środowiskowej, jak również na podstawie badania ankietowego, a także spotkania warsztatowego i konsultacji społecznych. Wyodrębniony obszar charakteryzuje się zdegradowaniem funkcji społecznych, gospodarczych i infrastruktury mieszkaniowej, przestrzeni publicznej oraz zmniejszonym potencjałem w sferze działalności i aktywności społeczności lokalnej.

Obszar wyznaczony do rewitalizacji zlokalizowany jest w Lewinie Kłodzkim, obejmuje ulice: pl. T. Kościuszki, ul. Okrzei, ul. Liczyrzepy, ul. Kościelna, ul. Chopina oraz fragment ul. Obrońców Warszawy.

Rysunek 18 Mapa obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <https://www.openstreetmap.org/#map=17/50.40545/16.29015>

8. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Obszar wyznaczony do rewitalizacji w znacznej części obejmuje zabudowę stanowiącą historyczny ośrodek miasta Lewin Kłodzki, który wpisany jest do rejestru zabytków.

Stan kryzysowy został zdiagnozowany w obszarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennie – funkcjonalnym oraz technicznym. Na wyznaczonym obszarze zdiagnozowane zostały istotne przyczyny występowania sytuacji kryzysowej wynikające z zamieszkiwania na danym obszarze w większości ludności w wieku poprodukcyjnym, osób bezrobotnych oraz wykluczonych społecznie i zawodowo ze względu na niepełnosprawność, stan długotrwałego bezrobocia lub nadużywanie alkoholu i korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej.

Na wyznaczonym terenie występuje niedobór w dostępie do infrastruktury społecznej. W Lewinie Kłodzkim funkcjonuje Zespół Szkolno-Przedszkolny, gminny punkt biblioteczny zlokalizowany w budynku szkoły, stacja PKP oddalona od centrum miejscowości ok. 2 km oraz punkt pocztowy. Na terenie Lewina brakuje infrastruktury społecznej umożliwiającej korzystanie z usług społeczno- kulturalnych, zagospodarowania czasu wolnego społeczności lokalnej, w tym dzieci i młodzieży szkolnej. W miejscowości nie funkcjonuje żadna świetlica czy dom kultury, który pełniłby funkcję punktu integracji i aktywizacji społecznej. Na wyznaczonym obszarze funkcjonuje tylko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, a mieszkańcy nie podejmują własnych inicjatyw społecznych.

Zdegradowany obszar cechuje się również niskim poziomem rozwoju gospodarczego oraz niskim wskaźnikiem aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości. Brakuje apteki, restauracji, baru mlecznego, a na całym analizowanym obszarze występuje zaledwie kilka sklepów spożywczych. W Lewinie działalność prowadzi niewielka liczba organizacji pozarządowych, a sfera usługowa miejscowości nie jest w stanie sprostać wymaganiom mieszkańców, przejezdnych oraz turystów odwiedzających Lewin Kłodzki.

Również w obszarze przestrzenie publicznej i środowiska naturalnego wyznaczony obszar charakteryzuje się wysokim stopniem zdegradowania. Zdecydowana większość budynków

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

ogrzewana jest piecami węglowymi, co skutkuje potencjalnym zwiększeniem problemu niskiej emisji. Część budynków pokryta jest pokryciem dachowym zawierającym azbest, a stan techniczny budynków oraz infrastruktury technicznej kształtują się na bardzo niskim poziomie. Naturalne centrum Lewina Kłodzkiego nie jest w stanie wypełnić rosnącego popytu na usługi społeczne/ kulturalne/ sportowo - rekreacyjne/ turystyczne i okołoturystyczne większości mieszkańców, turystów oraz osób przejeżdżających przez Lewin. W przypadku wielu usług, brak infrastruktury skutkuje zmniejszoną różnorodnością oraz atrakcyjnością turystyczną i mieszkaniową całej gminy.

Tabela 15 Podsumowanie danych dotyczących obszaru rewitalizacji

Stan ogólny budynków	Zły, występuje azbest
Stan infrastruktury technicznej	Zły stan techniczny budynków oraz dróg, ciągów komunikacyjnych, murów oporowych, rynsztoków, dojść do budynków i schodów terenowych.
Dominująca funkcja obszaru	Mieszkaniowa.
Najważniejsze instytucje i podmioty gospodarcze	W okolicy znajduje się Zespół Szkolno-Przedszkolny, gminny punkt biblioteczny zlokalizowany w budynku szkoły, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, dwa sklepy spożywcze, punkt pocztowy.
Występowanie problemów ekologicznych	Występowanie azbestowych pokryć dachowych, występujący problem niskiej emisji (spalania śmieci przez mieszkańców, bliskiej odległości od drogi krajowej o wysokim natężeniu ruchu). Większość budynków ogrzewana jest węglem.
Występowanie problemów społecznych	Teren zamieszkiwany jest głównie przez ludność w wieku poprodukcyjnym, bezrobotnych oraz wykluczonych społecznie lub zawodowo ze względu na niepełnosprawność i długotrwałe pozostawanie bez pracy.
Stan przestrzeni publicznej	Niedoinwestowana, ulegająca degradacji i zniszczeniu.
Występowanie terenów rekreacyjnych	Niewielki obszar terenów zielonych, krzewów, które wykorzystywane są przez osoby nadużywające alkoholu jako miejsce spędzania wolnego czasu.

9. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego (planowany efekt rewitalizacji)

Lewin Kłodzki jako miejsce spójnego rozwoju społeczno – gospodarczego - atrakcyjne dla mieszkańca, turysty i inwestora. Historyczne centrum miejscowości oferuje zróżnicowane i przyjazne miejsca spędzania wolnego czasu oraz przestrzenie dostępne dla wszystkich mieszkańców i turystów odwiedzających region.

10. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 opiera się na kompleksowym ujęciu procesu rewitalizacji, obejmującym działania aktywizujące i integrujące społeczność lokalną oraz działania dotyczące renowacji infrastruktury mieszkaniowej i technicznej.

Historyczne centrum miejscowości Lewin Kłodzki stanowi jeden z najistotniejszych zasobów, który może stać się fundamentem rozwoju gminy w aspekcie niwelowania obszarów koncentracji negatywnych zjawisk kryzysowych. Lewin Kłodzki posiada dobrze zachowany układ urbanistyczny, który od kilkuset lat nie uległ większym modyfikacjom i stanowi spójną całość.

Rewitalizację historycznego centrum Lewina Kłodzkiego zaplanowano w formie trzech kierunków interwencji wyodrębnionych na podstawie analizy danych zastanych, diagnozy potrzeb i problemów rewitalizacyjnych. Dziedziny te odpowiadają na zidentyfikowane zjawiska kryzysowe, natomiast misją Urzędu Gminy Lewin Kłodzki jest:

Rewitalizacja przestrzeni oraz aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców Gminy w celu wykreowania atrakcyjnego i bezpiecznego historycznego centrum Lewina Kłodzkiego oraz stworzenia wizerunku miejsca atrakcyjnego turystycznie.

Realizując cel strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego, jakim jest: **odnowa i ożywienie oraz poprawa wizerunku obecnie problemowych obszarów gminy Lewin Kłodzki przy partycypacji i zaangażowaniu zróżnicowanych grup interesariuszy Programu.**

Interesariusze to osoby, instytucje lub ich grupy, które są w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

2016-2022 oraz podmioty, które mogą uczestniczyć w realizacji Programu i wpływać, pozytywnie lub negatywnie, na jego rezultaty. Interesariuszami Lokalnego Programu Rewitalizacji mogą być zatem lokalne społeczności i poszczególne osoby oraz ich formalni i nieformalni przedstawiciele, władze samorządowe i krajowe, politycy, przywódcy religijni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, grupy specjalnych interesów, społeczności akademickie oraz przedstawiciele biznesu¹⁰.

10.1. Rekomendowane kierunki interwencji

Realizacja celu strategicznego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 prowadzić będzie do zwiększenia partycypacji społecznej oraz przede wszystkim wyprowadzenia zdiagnozowanego obszaru ze stanu kryzysowego oraz zwiększenia możliwości rozwojowych obszaru zdegradowanego.

Dwa pierwsze obszary strategiczne stanowią podstawę skutecznej realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 poprzez bezpośrednie oddziaływanie na mieszkańców terenów rewitalizowanych w kwestiach problemowych.

1. Obszar strategiczny – **Społeczeństwo**

Cel strategiczny: **Aktywizacja społeczno - kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**

2. Obszar strategiczny – **Gospodarka**

Cel strategiczny: **Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców**

Trzeci obszar strategiczny związany jest ze wszystkimi sferami rewitalizacji (sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenna) oraz jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne w Gminie Lewin Kłodzki.

3. Obszar strategiczny - **Przestrzeń i infrastruktura**

Cel strategiczny: **Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzennego obszaru problemowego, z zachowaniem walorów naturalnych i środowiskowych oraz dziedzictwa kulturowego miejscowości**

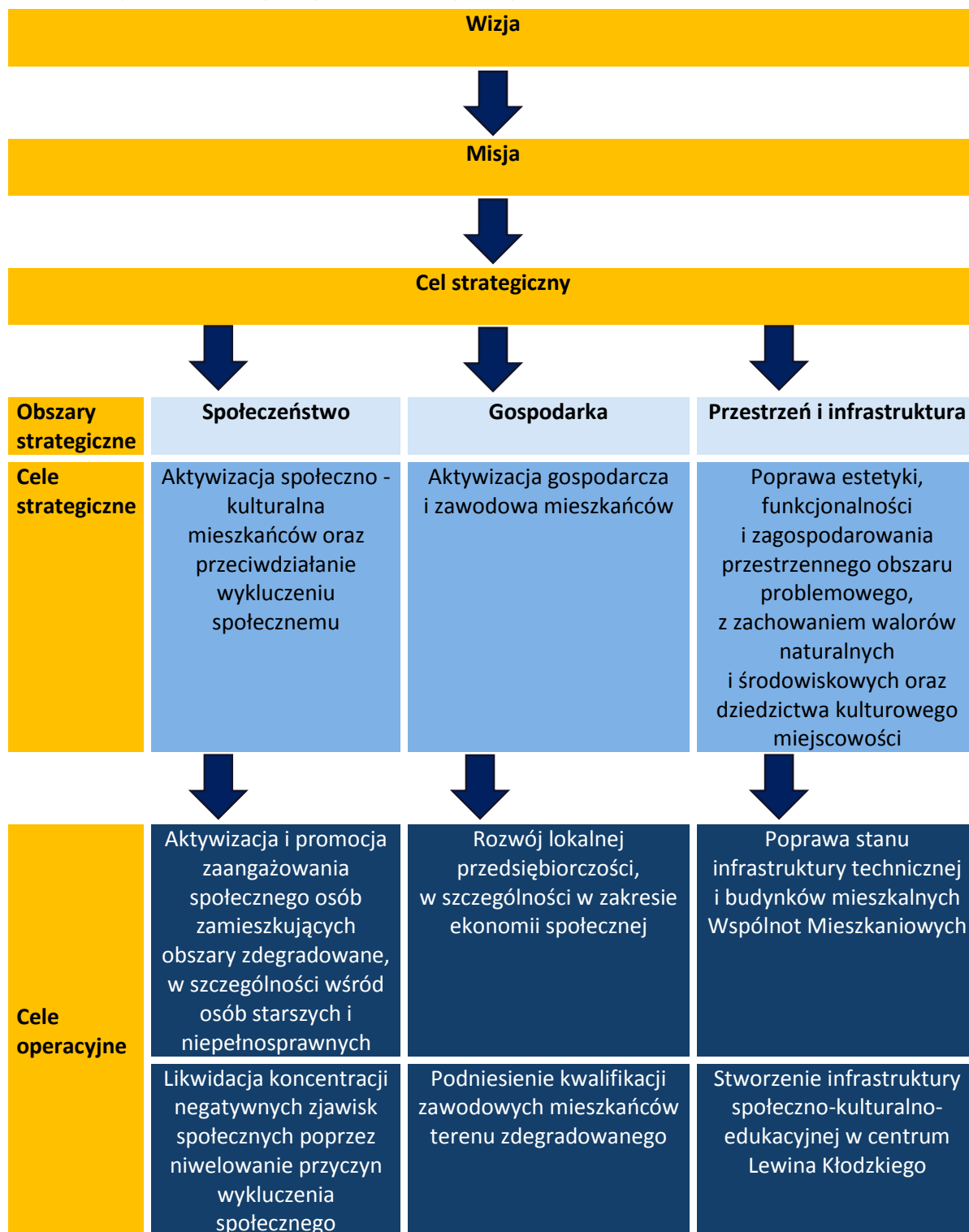
¹⁰ International Finance Corporation (2007). Stakeholder Engagement: A Good Practice Handbook for Companies Doing Business in Emerging Markets, World Bank Group.

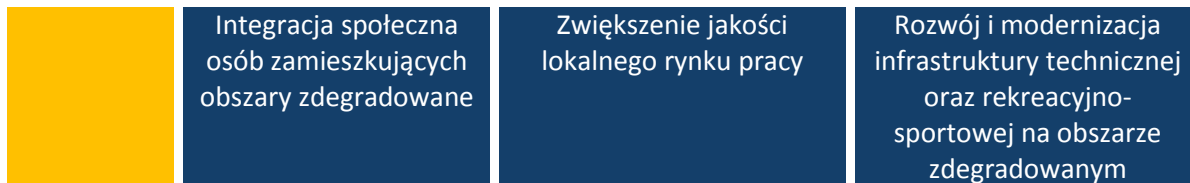

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Dla każdego z obszarów strategicznych (kierunków interwencji) opracowano cele operacyjne, do których przyporządkowano poszczególne działania rewitalizacyjne.

Tabela 16 Matryca celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 - 2022

Źródło: opracowanie własne

10.2. Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych

Obszar strategiczny – Społeczeństwo

Cel strategiczny: Aktywizacja społeczno - kulturalna mieszkańców oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Uzasadnienie: Działania rewitalizacyjne powinny bezpośrednio przyczyniać się do zwiększania jakości życia zarówno mieszkańców rewitalizowanych obszarów, jak i całej społeczności lokalnej.

Na etapie diagnozy zidentyfikowane zostały obszary problemowe Gminy Lewin Kłodzki w aspekcie społecznym w dwóch kategoriach: Pierwsza dotyczy **funkcjonowania lokalnej społeczności**, której największe słabości to: brak popytu na pracę, nadmierne spożycie alkoholu, marazm społeczny, brak chęci na zmianę sytuacji życiowej spowodowana zdegenerowaniem społecznym i pobieraniem zasiłków. Lokalna społeczność cechuje się również występowaniem zjawiska dziedziczenia bezrobocia, bezdomności, niskim poziomem wykształcenia, dysfunkcyjnością rodzin, czy roszczeniowym nastawieniem klientów pomocy społecznej. Drugą kategorią problemową dotyczącą społecznego aspektu rewitalizacji jest **życie kulturalne mieszkańców gminy**, wśród których do największych zagrożeń zaliczyć można brak miejsca pełniącego rolę ośrodka kultury, miejsca spotkań, czy brak infrastruktury społecznej.

Dlatego w ujęciu działań rewitalizacyjnych zaleca się próbę skorygowania postaw życiowych mieszkańców obszarów zdegradowanych poprzez aktywizację społeczną i promocję zaangażowania społecznego, w szczególności działania te powinny koncentrować się na osobach z grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne, tj. osoby starsze i niepełnosprawne. Równoległe do działań pobudzających aktywność i zaangażowanie lokalnej społeczności należy podjąć działania, których celem będzie niwelowanie lub całkowita likwidacja natężenia zjawisk negatywnych i zagrożeń społecznych na tych obszarach.

Kompleksowa realizacja działania rewitalizacyjnego związanego z poprawą funkcjonowania lokalnej społeczności poza aktywizacją i likwidacją koncentracji zjawisk negatywnych wymaga działań mających na celu integrację społeczną, która z założenia nie pozwoli na ponowne wystąpienie lub pogłębienie nasycenia negatywnych zjawisk na rewitalizowanym obszarze.

Gospodarka

Aktywizacja gospodarcza i zawodowa mieszkańców

Uzasadnienie: Działania rewitalizacyjne powinny oddziaływać na ożywienie gospodarcze i poprawę atrakcyjności lokalnego rynku pracy zarówno z punktu widzenia pracownika, jak i pracodawcy.

Analiza zjawisk i trendów gospodarczych na terenie Gminy Lewin Kłodzki sugeruje konieczność interwencji w kierunkach dotyczących popytu i podaży na rynku pracy, jak również poziomu kapitału ludzkiego (kwalifikacji, kompetencji, gotowości do podjęcia pracy mieszkańców Gminy). W wyniku identyfikacji gospodarczych obszarów problemowych na terenie Gminy Lewin Kłodzki zdiagnozowano takie zjawiska negatywne jak: niski poziom wynagrodzeń, nieopłacalność pracy oraz brak chęci podjęcia pracy wśród osób długotrwale bezrobotnych, szara strefa, wysokie zasiłki będące substytutem wynagrodzenia za pracę, czy niechęć do podnoszenia kwalifikacji i zdobywania umiejętności niezbędnych na rynku pracy.

Rekomendowane działania rewitalizacyjne powinny dwutorowo wymuszać zmiany na lokalnej gospodarce – zarówno z perspektywy przedsiębiorców, jak również z perspektywy osób pracujących lub poszukujących pracy. Działania rewitalizacyjne w Gminie Lewin Kłodzki skupione powinny być na **podniesieniu kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszarów zdegradowanych**, a tym samym zwiększyć ich szanse i możliwości na zmianę statusu na rynku pracy oraz przekształceń dotyczących samego rynku pracy, które wpłyną na motywatory podjęcia i opłacalność pracy. Konsekwencją działań rewitalizacyjnych dotyczących aspektu gospodarczego powinien być również rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym, który traktować można zarówno jako pochodną działań wpływających na gospodarkę, jak również czynnik wpływający na bezrobocie i poziom gospodarczy miejscowości.

Przeźren i infrastruktura

Poprawa estetyki, funkcjonalności i zagospodarowania przestrzennego obszaru problemowego, z zachowaniem walorów naturalnych i środowiskowych oraz dziedzictwa kulturowego miejscowości

Uzasadnienie: Estetyka przestrzeni publicznej oraz funkcjonalność zagospodarowania przestrzenne są niewąlgiczną kwestią w przypadku miejscowości turystycznej, którą jest Lewin Kłodzki. Wizerunek miejscowości nastawionej na turystów powinien być komplementarny z walorami środowiska naturalnego – otuliną Parku Narodowego Gór Stołowych.

Nie tylko turyści odczuwają degradację tkanki miejskiej, pozostali interesariusze obszaru zdegradowanego, w tym: mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy, potencjalni przedsiębiorcy, osoby pracujące na danym obszarze zmuszeni są do funkcjonowania w warunkach odbiegających od miana komfortowych, natomiast stan techniczny oraz infrastruktura na analizowanym terenie zniechęca do podejmowania jakichkolwiek działań w centrum Lewina Kłodzkiego.

W aspekcie działań rewitalizacyjnych zaleca się przede wszystkim projekty uwzględniające modernizację infrastruktury technicznej oraz rewitalizację budynków znajdujących się na rewitalizowanym obszarze. Poza zmianami poprawiającymi komfort oraz bezpieczeństwo interesariuszy, modernizacji wizualnych historycznego centrum Lewina Kłodzkiego niezbędne jest utworzenie w jego centralnej części miejsca „ożywienia” społecznego w postaci infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej dla mieszkańców, turystów, itd., która wpłynie na utożsamianie się mieszkańców z Gminą, lokalny patriotyzm, zaangażowanie społeczne, a także stanie się platformą umożliwiającą aktywizację społeczną i zawodową osób z grup narażonych wykluczeniem społecznym.

10.3. Uzasadnienie celów rewitalizacyjnych i ich wpływ na niwelowanie koncentracji zjawisk negatywnych

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 – 2022 zakłada realizację 9 celów operacyjnych, których realizacja opierać się będzie na 13 projektach rewitalizacyjnych. Projekty te mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących koncentrację negatywnych zjawisk kryzysowych.

W celu określenia wpływu na zjawiska kryzysowe poszczególnym celom operacyjnym przyporządkowano numerację:

- 1.1. Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, w szczególności wśród osób starszych i niepełnosprawnych;
- 1.2. Likwidacja koncentracji negatywnych zjawisk społecznych poprzez niwelowanie przyczyn wykluczenia społecznego;
- 1.3. Integracja społeczna osób zamieszkujących obszary zdegradowane;
- 2.1. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie ekonomii społecznej;
- 2.2. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenu zdegradowanego;
- 2.3. Zwiększenie jakości lokalnego rynku pracy;
- 3.1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych;
- 3.2. Stworzenie infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej w centrum Lewina Kłodzkiego;
- 3.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz rekreacyjno-sportowej na obszarze zdegradowanym.

Poziom wpływu poszczególnych celów operacyjnych na zjawiska kryzysowe, a tym samym zasadności ich realizacji został oceniony na podstawie analizy potrzeb rewitalizacyjnych w skali 1-3, gdzie:

- 1: niski poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 2: średni poziom wpływu na zjawisko kryzysowe;
- 3: wysoki poziom wpływu na zjawisko kryzysowe.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Tabela 17 Wpływ poszczególnych celów operacyjnych na aspekty problemowe

		Społeczeństwo			Gospodarka			Przestrzeń i infrastruktura		
		1.1.	1.2.	1.3.	2.1.	2.2.	2.3.	3.1.	3.2.	3.3.
Cele operacyjne:										
Problemy społeczne	Bezrobocie	2	3	2	3	3	3	2	3	3
	Ubóstwo	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Przestępczość	2	3	3	2	3	3	3	3	3
	Alkoholizm	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom edukacji	2	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom kapitału społecznego	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niski poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym	3	3	3	3	3	3	2	3	3
	Niekorzystne procesy demograficzne	3	3	3	3	3	3	3	3	3
problemy gospodarcze	niski stopień przedsiębiorczości	2	3	3	3	3	3	2	3	3
	słaba kondycja przedsiębiorstw	1	1	1	3	3	3	2	3	3
problemy środowiskowe	przekroczenie standardów jakości środowiska	3	1	1	2	2	2	3	2	3
	obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska	1	1	1	1	1	1	3	2	3
problemy przestrzenno-funkcjonalne	niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną	1	1	1	3	3	3	3	2	3
	niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę społeczną	3	1	2	3	3	3	2	2	3
	brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość usług	3	1	3	3	3	3	2	3	3
	niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru	1	1	1	2	3	3	3	2	3
	brak lub niska jakość terenów publicznych	1	1	1	2	2	3	3	2	3
Problemy techniczne	degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych	1	1	1	2	1	2	3	2	3
	brak wyposażenia w rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych	1	1	1	2	1	2	3	2	3

11. Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z Wytycznymi programowymi IŻ RPO WD dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020, projekty rewitalizacyjne zostały podzielone na projekty kluczowe (składane w konkursie o dofinansowanie w ramach działania 6.3 „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów”, tworzące tzw. „Listę A”) oraz projekty komplementarne (składane w konkursach w ramach innych działań RPO WD 2014-2020, tworzące tzw. „Listę B”).

W ramach całościowego procesu rewitalizacji obszarów zdegradowanych Gminy Lewin Kłodzki zaplanowano 3 projekty kluczowe oraz 10 projektów komplementarnych.

11.1. Lista A: projekty kluczowe

1. Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zapewnienie m.in. miejsca spotkań dla młodzieży i seniorów, miejsca na potrzeby biblioteki, siłowni oraz utworzenie miejsca na spotkania plenerowe.

Cel projektu: zwiększenie dostępu dla mieszkańców na potrzeby społeczno-kulturalno-edukacyjne.

Zakres realizowanych zadań:

- Przebudowa budynku obejmuje wykonanie m.in. siłowni, sali spotkań dla seniorów i młodzieży, sali muzealnej, sali wystawienniczej, biblioteki z czytelnią, sali konferencyjnej, pomieszczeń biurowych dla instytucji i stowarzyszeń;
- Zagospodarowanie przyległego terenu na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.

2. Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Brak zagospodarowania rynku Lewina Kłodzkiego, nieczynna fontanna.

Cel projektu: poprawa estetyki rynku Lewina Kłodzkiego.

Zakres realizowanych zadań:

- Renowacja fontanny;
- Zagospodarowanie zieleni.

3. Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny zagospodarowania terenu wokół budynku szkoły.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego terenu przy szkole.

Zakres realizowanych zadań: Zagospodarowanie terenu przy szkole poprzez wykonanie m.in. nowych dojazdów i ścieżek, placu apelacyjnego a także miejsc parkingowych i pochylni dla osób niepełnosprawnych Zagospodarowanie zieleni.

4. Przebudowa dróg gminnych w Lewinie Kłodzkim

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny dróg.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego dróg gminnych.

Zakres realizowanych zadań:

- Przebudowa dróg gminnych przy ul. Wodnej, Liczyrzepy, Pl. Kościuszki, Okrzei i Kościelnej,
- Budowa oświetlenia drogowego w pasie dróg.

5. Przebudowa obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej w Lewinie Kłodzkim

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny obiektów mostowych

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektów mostowych.

Zakres realizowanych zadań: Przebudowa 4 obiektów mostowych.

6. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Remont dachu,
- Izolacja budynku,

- Remont komina,
- Remont elewacji (tynkowanie i malowanie),
- Konserwacja stolarki drzwiowej,
- Remont korytarza (tynkowanie i malowanie),
- Remont schodów , podłóg i posadzek w częściach wspólnych tj. wymiana i uzupełnienie elementów drewnianych, malowanie.

7. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Remont dachu – wymiana pokrycia na dachówkę – przebudowa kominów,
- Wykonanie elewacji z dociepleniem ścian,
- Wykonanie izolacji budynku,
- Wymiana instalacji elektrycznej w częściach wspólnych,
- Remont klatki schodowej,

8. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu

Zakres realizowanych zadań:

- Remont dachu – wymiana pokrycia dachowego wraz z konstrukcją podtrzymującą,
- Remont kominów,
- Izolacja budynku,
- Remont elewacji (tynkowanie , malowanie),
- Wymiana lub remont stolarki drzwiowej.

9. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Remont dachu (wymiana pokrycia dachowego),
- Izolacja budynku,
- Remont elewacji (tynkowanie i malowanie),
- Remont i konserwacja stolarki drzwiowej,

- Remont schodów , podłóg i posadzek w częściach wspólnych tj. wymiana i uzupełnienie drewnianych elementów , malowanie.

10. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Remont dachu (wymiana pokrycia dachowego),
- Remont kominów,
- Izolacja budynku od strony południowej i północnej,
- Remont elewacji –tynkowanie i malowanie)od strony południowej i północnej,
- Wymiana stolarki drzwiowej frontowej.

11. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Remont dachu wraz z kominami,
- Remont instalacji gazowej na częściach wspólnych.

12. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Remont elewacji budynku wraz z drzwiami i oknami,
- Remont instalacji gazowej na częściach wspólnych.

13. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 12

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Rewitalizacja elewacji budynku (2 ściany),
- Izolacja budynku,
- Wymiana drzwi od podwórza (1szt.).

14. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 4

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Remont elewacji, tynkowanie, ocieplenie, malowanie budynku,
- Wymiana drzwi zewnętrznych 2 szt,
- Remont dachu budynku, wymiana pokrycia dachowego.

15. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Kompleksowy remont dachu wraz z rynnami i rurami spustowymi,
- Kompleksowy remont elewacji,
- Remont dwóch bram i dwóch okien na piętrze,
- Remont korytarza na dole tj. instalacji elektrycznej, tynki, malowanie.

16. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Wymiana pokrycia dachowego,
- Renowacja elewacji,
- Izolacja ścian fundamentowych.

17. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Wymiana pokrycia dachowego,
- Renowacja elewacji,
- Izolacja ścian fundamentowych.

18. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Renowacja elewacji,
- Izolacja ścian fundamentowych.

19. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Wymiana pokrycia dachowego,
- Renowacja elewacji,
- Izolacja ścian fundamentowych.

20. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Wymiana pokrycia dachowego,
- Renowacja elewacji,
- Izolacja ścian fundamentowych.

21. Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny budynku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego obiektu.

Zakres realizowanych zadań:

- Wymiana pokrycia dachowego,
- Renowacja elewacji,
- Izolacja ścian fundamentowych.

11.2. Lista B: projekty komplementarne

1. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Niska efektywność energetyczna budynku użyteczności publicznej – budynku ZSP Lewin Kłodzki.

Cel projektu: poprawa efektywności energetycznej budynku ZSP Lewin Kłodzki poprzez jego termomodernizację.

Zakres realizowanych zadań:

- Wymiana stolarki zewnętrznej,
- Ocieplenie ścian zewnętrznych,
- Ocieplenie dachu i stropodachu,
- Wymiana instalacji CO,
- Instalacja oświetleniowa.

2. Przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim wraz z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z adaptacją poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej i cyfrowej. Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim – II etap

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Brak pracowni matematyczno-przyrodniczej oraz cyfrowej, niedostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Cel projektu: poprawa warunków nauczania, ułatwienie poruszania po terenie obiektu osobom niepełnosprawnym.

Zakres realizowanych zadań:

- Przystosowanie poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej oraz pracowni cyfrowej,
- wyposażenie obu pracowni,
- Przebudowanie toalet na II piętrze na potrzeby osób niepełnosprawnych,
- Wykonanie platformy dla osób niepełnosprawnych,
- Przystosowanie obiektu do przepisów ppoż,
- Modernizacja nawierzchni sali gimnastycznej,
- Wymiana instalacji elektrycznej,
- Przebudowa schodów zewnętrznych.

3. Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim – II etap

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny boiska przy szkole oraz bieżni i skoczni.

Cel projektu: poprawa infrastruktury sportowej przy ZSP Lewin Kłodzki.

Zakres realizowanych zadań:

- Budowa boiska do piłki nożnej z trawy naturalnej,
- Budowa bieżni,
- Budowa skoczni do skoku w dal.

4. Przebudowa dróg gminnych wraz z budową oświetlenia ulicznego w Lewinie Kłodzkim

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny dróg gminnych.

Cel projektu: poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej dróg gminnych poprzez przebudowę tych dróg, co wpłynie na podniesienie ich standardu.

Zakres realizowanych zadań:

- Przebudowa dróg gminnych przy ul. Kwiatowej i Granicznej,
- Budowa oświetlenia drogowego w pasie dróg.

5. Remont zbiornika wodnego na potoku Klikawa w Lewinie Kłodzkim

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Zły stan techniczny zbiorniku.

Cel projektu: poprawa stanu technicznego zbiornika wodnego.

Zakres realizowanych zadań:

- Remont elementów ziemnych zapór,
- Remont konstrukcji betonowych,
- Droga dojazdowa,
- Schody terenowe.

6. Place rekreacyjno-sportowe w gminie Lewin Kłodzki

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu: Brak infrastruktury sportowej na terenie gminy.

Cel projektu: zapewnienie dostępu do infrastruktury sportowej na terenie gminy.

Zakres realizowanych zadań:

- Plac sportowo-rekreacyjny w Jeleniowie,
- Plac sportowo-rekreacyjny w Dańczowie.

7. Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, zwłaszcza osób starszych i niepełnosprawnych

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:

Cel projektu:.

Zakres realizowanych zadań:

8. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie ekonomii społecznej

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:

Cel projektu:.

Zakres realizowanych zadań:

9. Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenów zdegradowanych

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:

Cel projektu:.

Zakres realizowanych zadań:

10. Funkcjonowanie świetlicy środowiskowej na terenie Lewina Kłodzkiego

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:

Cel projektu:.

Zakres realizowanych zadań:

11. Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu:

Cel projektu:.

Zakres realizowanych zadań:

11.3. Podsumowanie zbiorcze projektów rewitalizacyjnych

Tabela 18 Wnioskodawcy oraz miejsce realizacji poszczególnych projektów

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Miejsce realizacji projektu na obszarze rewitalizacji
Projekty kluczowe			
1	Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki ul. Chopina 2
2	Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, pl. Kościuszki
3	Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki ul. Kościelna
4	Przebudowa dróg gminnych w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Wodna, Liczyrzepy, pl. Kościuszki, Okrzei i Kościelna
5	Przebudowa obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Wodna
6	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	Gmina Lewin Kłodzki/ Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Okrzei 3
7	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 1
8	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. Kościuszki 11
9	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 3-4
10	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki Pl. T. Kościuszki 5

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

11	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 21
12	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 19
13	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 12	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, Pl. T. Kościuszki 12
14	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 4	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki ul. Obrońców Warszawy 4
15	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 1
16	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki 9
17	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki 17
18	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, pl. T. Kościuszki 8
19	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 3
20	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Chopina 5
21	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	Gmina Lewin Kłodzki / Wspólnota Mieszkaniowa	Lewin Kłodzki, ul. Obrońców Warszawy 5
Projekty komplementarne			
1	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki ul. Kościelna 1
2	Przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim wraz z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych wraz	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Kościelna 1

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

	z adaptacją poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej i cyfrowej		
3	Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim – II etap	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Kościelna
4	Przebudowa dróg gminnych wraz z budową oświetlenia ulicznego w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Kwiatowa i Graniczna
5	Remont zbiornika wodnego na potoku Klikawa w Lewinie Kłodzkim	Gmina Lewin Kłodzki	Lewin Kłodzki, ul. Lasek Miejski
6	Place rekreacyjno-sportowe w gminie Lewin Kłodzki	Gmina Lewin Kłodzki	Dańczów, Jeleniów
7	Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, zwłaszcza osób starszych i niepełnosprawnych	GOPS	
8	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie ekonomii społecznej	GOPS	
9	Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenów zdegradowanych	GOPS	
10	Funkcjonowanie świetlicy środowiskowej na terenie Lewina Kłodzkiego	Gmina Lewin Kłodzki/GOPS	
11	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	ZSP Lewin Kłodzki	

11.4. Wpływ projektów na aspekty problemowe

Tabela 19 Wpływ projektów na aspekty problemowe

Projekty	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt techniczny/ przestrzenny/ środowiskowy
Projekty kluczowe			
Centrum społeczno – kulturalno – edukacyjne w Lewinie Kłodzki wraz rewitalizacją terenu przyległego	✓	✓	✓
Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	✓	✓	✓
Rewitalizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych Wspólnot Mieszkaniowych	✓	✓	✓
Projekty komplementarne			
Termomodernizacja i modernizacja budynku Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	✓		✓
Place rekreacyjno – sportowe w gminie Lewin Kłodzki	✓		
Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim – II etap	✓	✓	✓
Modernizacja dróg gminnych położonych w miejscowości Lewin Kłodzki	✓	✓	✓
Ścieżka rowerowa na terenie Gminy Lewin Kłodzki			✓
Zastosowanie lamp solarnych na terenie Gminy Lewin Kłodzki – II etap			✓

Pracownia mobilna/ internetowa w świetlicy szkolnej	✓		
Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej	✓	✓	
Funkcjonowanie oraz materiały do świetlicy szkolnej (zajęcia pozalekcyjne, dodatkowe)	✓	✓	
Dojazdy dla dzieci spoza Lewina Kłodzkiego na zajęcia pozalekcyjne	✓	✓	

Źródło: opracowanie własne

12. Mechanizmy zapewnienia komplementarności rewitalizacji

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest konieczność zapewnienia ich komplementarności w szerokim spektrum funkcjonowania. Komplementarność może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- międzyokresowy,
- finansowy.

Komplementarność przestrzenna oznacza zastosowanie przy określaniu projektów rewitalizacyjnych kryterium ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Gmina traktowana jest jako całościowa przestrzeń, bez punktowego nacechowania projektów. Efekty osiągnięte mogą również wpływać na otaczającą je przestrzeń i tam przynosić pośrednie rezultaty rewitalizacji. Mechanizm odpowiedzialny za komplementarność przestrzenną rewitalizacji powinien opierać się na monitorowaniu zmian zagospodarowania przestrzennego Gminy Lewin Kłodzki w skali całego obszaru gminy, nie tylko obszaru zdegradowanego.

Komplementarność problemową charakteryzuje uwzględnienie w projektach rewitalizacyjnych wszystkich trzech wymiarów LPR. Projekty powinny wpływać na aspekt przestrzenny, społeczny i gospodarczy. W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

---

określono 13 projektów rewitalizacyjnych, których cechy i spodziewane efekty korelują z wyżej wymienionymi aspektami (zgodnie z **Tabela 17 Wpływ poszczególnych celów operacyjnych na aspekty problemowe**). Kompletność problemowa zapewnia zwiększoną efektywność procesu oraz zyskanie dodatkowej wartości niż suma rozwiązanych problemów. Dla zapewnienia komplementarności należy:

- wyznaczyć wskaźniki, które określać będą efekty końcowe projektów rewitalizacyjnych (Rozdział: **System monitoringu i oceny LPR**);
- skorelować działania rewitalizacyjne z innymi działaniami podejmowanymi w ramach planowania strategicznego w Gminie – w ramach pozostałych dokumentów dotyczących rozwoju obszaru: Plan Odnowy Miejscowości, Strategia Rozwoju itp. Analogicznie władze Gminy powinny rozpatrywać inne dziedziny z uwzględnieniem Lokalnego Programu Rewitalizacji i możliwie wspierać określone w nim działania.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy aspektu zarządzania procesem rewitalizacji, którego powodzenie w znacznej mierze uzależnione jest od wykreowania odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją (Rozdział: **System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji**). System ten określa m.in. sposób podejmowania decyzji, czy podmioty biorące udział w procesie rewitalizacyjnym.

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że finansowanie projektów rewitalizacyjnych, wynikających z planu rewitalizacji opiera się na uzupełnianiu się i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka wystąpienia podwójnego dofinansowania.

Projekty rewitalizacyjne mogą zostać sfinansowane ze zróżnicowanych źródeł, takich jak:

- Europejski Fundusz Społeczny,
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

Mechanizm zapewnienia komplementarności źródeł finansowania opierać się będzie na silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych ze środkami polityk i instrumentów zarówno programów operacyjnych, jak i krajowych.

13. Ramowy harmonogram programu rewitalizacji

Tabela 20 Szacunkowy czas realizacji poszczególnych projektów

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowy czas realizacji projektu
Projekty kluczowe		
1	Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.	2017-2018
2	Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	2017-2018
3	Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim	
4	Przebudowa dróg gminnych w Lewinie Kłodzkim	2017-2020
5	Przebudowa obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej w Lewinie Kłodzkim	2017-2020
6	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	2017-2020
7	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	2017-2020
8	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11	2017-2020
9	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4	2017-2020
10	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	2017-2020
11	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	2017-2020
12	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	2017-2020
13	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 12	2017-2020
14	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 4	2017-2020
15	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	2017-2020
16	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9	2017-2020
17	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	2017-2020
18	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	2017-2020

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

19	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	2017-2020
20	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	2017-2020
21	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	2017-2020
Projekty komplementarne		
1	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	2016-2017
2	Przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim wraz z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z adaptacją poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej i cyfrowej	
3	Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim – II etap	2016
4	Przebudowa dróg gminnych wraz z budową oświetlenia ulicznego w Lewinie Kłodzkim	2017-2020
5	Remont zbiornika wodnego na potoku Klikawa w Lewinie Kłodzkim	
6	Place rekreacyjno-sportowe w gminie Lewin Kłodzki	2016 -2017
7	Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, zwłaszcza osób starszych i niepełnosprawnych	
8	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie ekonomii społecznej	
9	Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenów zdegradowanych	
10	Funkcjonowanie świetlicy środowiskowej na terenie Lewina Kłodzkiego	
11	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	

Źródło: opracowanie własne

14. Ramy finansowe LPR

Tabela 21 Szacowana wartość poszczególnych projektów

Lp.	Nazwa projektu	Szacowana wartość projektu
Projekty kluczowe		
1	Przebudowa budynku przy ul. Chopina 2 w Lewinie Kłodzkim na Centrum Społeczno-Kulturalno-Edukacyjne wraz z zagospodarowaniem przyległych gminnych działek na działalność kulturalno-edukacyjno-społeczną.	3.000.000 zł
2	Rewitalizacja przestrzeni publicznej rynku Lewina Kłodzkiego	1.000.000 zł
3	Zagospodarowanie terenu przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim	710.000 zł
4	Przebudowa dróg gminnych w Lewinie Kłodzkim	2.380.000 zł
5	Przebudowa obiektów inżynierskich (mostowych) w ciągu ulicy Wodnej w Lewinie Kłodzkim	1.800.000 zł
6	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Okrzei 3	200.000 zł
7	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 1	100.000 zł
8	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 11	200.000 zł
9	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 3-4	200.000 zł
10	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 5	200.000 zł
11	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 21	150.000 zł
12	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 19	150.000 zł
13	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 12	50.000 zł
14	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 4	160.000 zł
15	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 1	160.000 zł
16	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 9	130.000 zł
17	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 17	90.000 zł
18	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa Pl. T. Kościuszki 8	70.000 zł

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

19	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 3	180.000 zł
20	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Chopina 5	120.000 zł
21	Rewitalizacja budynku mieszkalnego wielorodzinnego Wspólnota Mieszkaniowa ul. Obrońców Warszawy 5	150.000 zł
Projekty komplementarne		
1	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkolno-przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim	3.080.000 zł
2	Przebudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Lewinie Kłodzkim wraz z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z adaptacją poddasza na potrzeby pracowni matematyczno-przyrodniczej i cyfrowej	1.480.000
3	Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Lewinie Kłodzkim – II etap	205.000 zł
4	Przebudowa dróg gminnych wraz z budową oświetlenia ulicznego w Lewinie Kłodzkim	950.000 zł
5	Remont zbiornika wodnego na potoku Klikawa w Lewinie Kłodzkim	1.100.000 zł
6	Place rekreacyjno-sportowe w gminie Lewin Kłodzki	700.000 zł
7	Aktywizacja i promocja zaangażowania społecznego osób zamieszkujących obszary zdegradowane, zwłaszcza osób starszych i niepełnosprawnych	
8	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w zakresie ekonomii społecznej	
9	Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców terenów zdegradowanych	
10	Funkcjonowanie świetlicy środowiskowej na terenie Lewina Kłodzkiego	
11	Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży	

Źródło: opracowanie własne

15. Mechanizmy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji wypracowany jest przez samorząd gminny i poddawany jest dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów:

- społecznych,
- gospodarczych,
- przestrzenno-funkcjonalnych,
- technicznych,
- środowiskowych,

Przygotowanie oraz wdrażanie procesem rewitalizacji w Gminie Lewin Kłodzki opierają się na zasadach partnerstwa i partycypacji¹¹. Partycypacja społeczna wpisana jest w proces rewitalizacji, na każdym jego etapie: diagnozy, programowania, wdrażania i monitorowania. Współpraca z różnymi grupami interesariuszy, w szczególności ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, takimi jak: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe pozwoli na:

- wyznaczenie liderów społecznych z różnych środowisk,
- określenie obszarów problemowych,
- zdiagnozowanie potrzeb rewitalizacyjnych w gminie,
- wypracowanie społecznej akceptacji podejmowanych działań rewitalizacyjnych,
- pozyskanie, ze źródeł publicznych i prywatnych, środków na działania rewitalizacyjne,
- systematyczne i ciągłe monitorowanie postępów realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz jego aktualizację.

Przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022, jego wdrażanie i monitorowanie opierają się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym przede wszystkim ze:

- społecznością obszaru zdegradowanego,
- użytkownikami obszaru zdegradowanego,
- lokalnymi przedsiębiorcami,
- organizacjami pozarządowymi.

---

¹¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, s. 24.

Interesariusze to instytucje, osoby lub grupy osób, które znajdują się w strefie bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016- 2022 oraz instytucje i osoby, które mogą mieć wpływ (pozytywny lub negatywny) na realizację Programu i jego rezultaty. Interesariuszami LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 są zatem:

- pojedyncze osoby (mieszkańcy i użytkownicy obszaru rewitalizowanego),
- lokalne społeczności i ich formalni i nieformalni przedstawiciele,
- władze samorządowe i krajowe,
- politycy,
- przywódcy religijni,
- grupy specjalnych interesów,
- przedstawiciele biznesu,
- turyści,
- potencjalni mieszkańcy,
- organizacje pozarządowe.

Kompleksowość procesu rewitalizacji w gminie Lewin Kłodzki zakładająca włączenie wielu grup interesariuszy, wymaga stworzenia struktury organizacyjnej oraz podziału kompetencji i obowiązków.

16. System wdrażania (realizacji) Lokalnego Programu Rewitalizacji

Wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 odpowiedzialny jest **Wójt Gminy Lewin Kłodzki**.

W procesie wdrażania Programu, Wójta wspiera **Sekretarz Gminy**, którego zakres działalności wpisuje się w realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz pozwala na skuteczne wdrażanie projektów rewitalizacyjnych. Na etapie wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 Sekretarz będzie współpracował przede wszystkim z:

- Innymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy w Lewinie Kłodzkim, zwłaszcza Głównym Specjalistą ds. budownictwa, Referatem Organizacyjnym, Referatem Budżetowo-Finansowym, Referatem Techniczno-Inwestycyjnym, Referatem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej oraz jednostkami organizacyjnymi Gminy (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Szkolno-Przedszkolny).

- Beneficjentami zewnętrznymi również odpowiadającymi za realizację działań rewitalizacyjnych (wspólnoty mieszkaniowe, instytucje kultury, instytucje polityki społecznej, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafią, osobami prywatnymi).
- Interesariuszami procesu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 oraz każda jego aktualizacja wymaga przyjęcia stosownej uchwały Rady Gminy Lewin Kłodzki.

17. System monitoringu i oceny LPR

Fundamentem systemu monitoringu i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022 jest pozyskanie i zestawienie niezbędnych danych, w tym danych demograficznych oraz gromadzonych przez komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Lewinie Kłodzkim, zaangażowane w program rewitalizacji. Gromadzenie tych danych powinno odbywać się na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla obszaru rewitalizacji.

System monitorowania i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji powinien zawierać dane dotyczące sfery społeczno – ekonomicznej oraz przestrzenno – technicznej. Dane zbierane w systemie powinny w sposób ciągły umożliwiać przeprowadzenie analizy i corocznego raportu obrazującego postęp w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022.

Ocena procesu rewitalizacji będzie prowadzona na trzech poziomach:

1. Wskaźnikach dla obszaru rewitalizacji
2. Wskaźnikach produkty
3. Wskaźnikach efektu

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Tabela 22 Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji	
1.	Liczba mieszkańców
2.	Liczba lokali niezasiedlonych
3.	Udział budynków mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
4.	Powierzchnia mieszkalna na 1 osobę w budynkach mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
5.	Udział mieszkań wyposażonych w instalacje techniczne wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy
6.	Liczba wydanych wyroków eksmisyjnych
7.	Liczba osób (gospodarstw domowych) zadłużonych powyżej 1 000zł
8.	Średni wiek budynków
9.	Liczba budynków przeznaczonych do rozbiórki z uwagi na zły stan techniczny
10.	Udział osób pobierających świadczenia pomocy społecznej
11.	Udział osób otrzymujących zasiłki celowe
12.	Liczba przestępstw
13.	Liczba interwencji policji
14.	Liczba osób bezrobotnych
15.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
16.	Udział ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne

Tabela 23 Wskaźniki produktu LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022

Wskaźniki produktu	
1.	Liczba projektów z zakresy aktywizacji i zaangażowania społecznej ogółem (Cel 1.1.)
2.	Liczba projektów z zakresy aktywizacji i zaangażowania społecznej dla osób starszych (Cel 1.1.)
3.	Liczba projektów z zakresy aktywizacji i zaangażowania społecznej dla osób z niepełnosprawnością (Cel 1.1.)
4.	Liczba projektów wspierających osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (Cel 1.2.)
5.	Liczba projektów poprawiających dostęp do przestrzeni publicznych seniorom, osobom niepełnosprawnym, rodzicom z małymi dziećmi (Cel 1.2.)
6.	Liczba projektów dotyczących wyprowadzenia osób wykluczonych społecznie ze zjawiska kryzysowego (1.2.)

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

7.	Liczba projektów z zakresu pobudzenia aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców poprzez promocję inicjatyw lokalnych oraz oferty kulturalnej (Cel 1.3.)
8.	Liczba projektów z zakresu pobudzenia aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców m.in. poprzez promocję oferty sportowej i rekreacyjnej (1.3.)
9.	Liczba projektów dotyczących zwiększenia szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez wzmocnienie kompetencji społecznych i edukacyjnych rodziców oraz nauczycieli (Cel 1.3.)
10.	Liczba projektów dotyczących wsparcia przejawów lokalnej przedsiębiorczości (Cel 2.1.)
11.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i promocji przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych (Cel 2.1.)
12.	Liczba projektów zwiększających kwalifikacje zawodowe mieszkańców (Cel 2.2.)
13.	Liczba projektów z zakresu zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców (Cel 2.3.)
14.	Liczba projektów dotyczących warunków i możliwości pracodawców (Cel 2.3.)
15.	Liczba projektów poprawiających stan infrastruktury technicznej i budynków mieszkalnych oraz dostosowujących ją do potrzeb mieszkańców (Cel 3.1.)
16.	Liczba projektów dotyczących utworzenia infrastruktury społeczno-kulturalno-edukacyjnej (Cel 3.2.)
17.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i modernizacji infrastruktury technicznej (Cel 3.3.)
18.	Liczba projektów dotyczących rozwoju i modernizacji infrastruktury rekreacyjno-sportowej (Cel 3.3.)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 24 Wskaźniki rezultatu LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022

Wskaźniki rezultatu	
1.	Liczba interesariuszy Programu, którym udzielono wsparcia
2.	Liczba mieszkańców zaangażowanych w proces rewitalizacji gminy (w tym biorących udział w konsultacjach, badaniach ewaluacyjnych)
3.	Liczba uczestników inicjatyw lokalnych, którym udzielono wsparcia w ramach realizacji Programu
4.	Liczba miejsc aktywności lokalnej utworzonych na terenie obszaru rewitalizacji
5.	Powierzchnia uporządkowanych przestrzeni publicznych
6.	Powierzchnia przestrzeni publicznych, którym nadano nowe funkcje
7.	Powierzchnia nowo utworzonych przestrzeni publicznych
8.	Długość zmodernizowanej i rozbudowanej infrastruktury technicznej

9.	Liczba gospodarstw domowych korzystających z infrastruktury technicznej i komunalnej
10.	Liczba zmodernizowanych lub nowopowstałych budynków o charakterze społecznym
11.	Liczba wyremontowanych i zmodernizowanych budynków mieszkalnych
12.	Powierzchnia obszaru objętego systemem oświetlenia w gminie
13.	Liczba zmodernizowanych bądź nowych obiektów sportowo-reakcyjnych
14.	Liczba mieszkańców objętych programami podnoszenia kwalifikacji zawodowych
15.	Liczba nowych miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji Programu
16.	Liczba nowych firm działających w branży turystycznej i kulturalnej, powstałych w wyniku realizacji Programu
17.	Liczba wypromowanych przedsięwzięć turystycznych i kulturalnych, związanych z realizacją Programu
18.	Liczba przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalne
19.	Liczba dzieci i młodzieży objętych systemem wsparcia z zakresu działań edukacyjnych, profilaktycznych, opiekuńczo – wychowawczych i terapeutycznych
20.	Liczba rodziców biorących udział w szkoleniach i warsztatach zwiększających ich kompetencje społeczne i edukacyjne
21.	Powierzchnia przestrzeni publicznych i obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb seniorów, osób niepełnosprawnych, rodzin z małymi dziećmi

Źródło: opracowanie własne

18. Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Organizacje pozarządowe na terenie gminy.....	20
Tabela 2. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku	21
Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku według sekcji PKD 2007	23
Tabela 4 Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (3-5 lat) w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki	31
Tabela 5. Charakterystyka biblioteki na terenie gminy	37
Tabela 6. Struktura dochodów i wydatków gminy w roku 2015.....	42
Tabela 7 Liczba osób bezrobotnych w Gminie Lewin Kłodzki z podziałem na miejscowości	62
Tabela 8 Liczba osób z poszczególnych miejscowości objętych pomocą GOPS w Lewinie Kłodzkim w 2015 r	64

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Tabela 9 Dane dotyczące uczestnictwa mieszkańców Gminy Lewin Kłodzki w życiu społeczno - kulturalnym Gminy	65
Tabela 10 Liczba nowych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych miejscowościach (sołectwach) w Gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2015 (stan w dniu 31.XII)	65
Tabela 11 Ilość azbestu na terenie gminy Lewin Kłodzki.....	66
Tabela 12 Statystyki dotyczące infrastruktury kulturalnej w Gminie Lewin Kłodzki	67
Tabela 13 Liczba połączeń PKP Gminy Lewin Kłodzki z najbliższymi ośrodkami	68
Tabela 14 Nasycenie negatywnych zjawisk w Gminie Lewin Kłodzki.....	68
Tabela 15 Podsumowanie danych dotyczących obszaru rewitalizacji.....	73
Tabela 16 Matryca celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016 - 2022	76
Tabela 17 Wpływ poszczególnych celów operacyjnych na aspekty problemowe	81
Tabela 18 Wnioskodawcy oraz miejsce realizacji poszczególnych projektów	91
Tabela 19 Wpływ projektów na aspekty problemowe	94
Tabela 20 Szacunkowy czas realizacji poszczególnych projektów	97
Tabela 21 Szacowana wartość poszczególnych projektów	99
Tabela 22 Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022..	104
Tabela 23 Wskaźniki produktu LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022	104
Tabela 24 Wskaźniki rezultatu LPR Gminy Lewin Kłodzki na lata 2016-2022	105
Rysunek 1. Mapa gminy Lewin Kłodzki.....	12
Rysunek 2. Mapy województwa dolnośląskiego i powiatu kłodzkiego.....	13
Rysunek 3 Płeć respondentów.....	46
Rysunek 4 Przedział wiekowy respondentów	46
Rysunek 5 Stan cywilny respondentów	47
Rysunek 6 Status na rynku pracy respondentów	47
Rysunek 7 Wykształcenie respondentów.....	48
Rysunek 8 Jak ocenia Pan/Pani swoją sytuację materialną?	48
Rysunek 9 Czy jest Pan/Pani mieszkańcem gminy Lewin Kłodzki?	49
Rysunek 10 Jaki OBSZAR GMINY powinien być Pana(i) zdaniem poddany procesowi rewitalizacji?	49
Rysunek 11 Proszę podać Pana(i) związek z wybranym obszarem	50
Rysunek 12 Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na wskazanym przez Pana(ią) obszarze.....	51

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Rysunek 13 Jak ocenia Pan(i) skalę występowania PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH, ŚRODOWISKOWYCH, PRZESTRZENNO- FUNKcjONALNYCH lub TECHNICZNYCH, na wskazanym przez Pana(ią) obszarze, które współwystępują wraz z problemami społecznymi?	52
Rysunek 14 Problemy środowiskowe	52
Rysunek 15 Problemy przestrzenno-funkcjonalne	53
Rysunek 16 Problemy techniczne	54
Rysunek 17 Granice administracyjne Gminy Lewin Kłodzki	61
Rysunek 18 Mapa obszaru rewitalizacji.....	71
Wykres 1. Liczba ludności gminy w latach 2010-2014	16
Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Lewin Kłodzki w roku 2014	17
Wykres 3. Ludność gminy wg płci w latach 2010-2014	18
Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem	18
Wykres 5. Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2010-2014.....	19
Wykres 6. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie gminy w latach 2010-2014	19
Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie gminy w latach 2010-2015.....	20
Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej według rodzajów działalności w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku	22
Wykres 9.Podmioty gospodarki narodowej według klas wielkości w gminie Lewin Kłodzki w 2015 roku	22
Wykres 10. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2010-2015	24
Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2014	25
Wykres 12. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie gminy Lewin Kłodzki w latach 2010-2014	25
Wykres 13.Liczba pracujących na 1 000 ludności w gminie Lewin Kłodzki w latach 2010-2014	26
Wykres 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia na terenie powiatu kłodzkiego w latach 2010-2014	26
Wykres 15. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2010-2014	28
Wykres 16. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014	28
Wykres 17. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki [w km].....	29

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna 2014-2020

Wykres 18. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014	29
Wykres 19. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2014 na terenie gminy Lewin Kłodzki [w m]	30
Wykres 20. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności gminy w latach 2010-2014.	30
Wykres 21 Liczba dzieci w przedszkolu w latach 2010-2014.	32
Wykres 22. Liczba uczniów szkoły podstawowej oraz gimnazjum na terenie gminy Lewin Kłodzki (2010-2014)	32
Wykres 23. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkoły podstawowej (2010-2014).....	34
Wykres 24. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkoły podstawowej (2010-2014)	35
Wykres 25. Współczynnik skolaryzacji brutto dla gimnazjum (2010-2014).....	35
Wykres 26. Współczynnik skolaryzacji netto dla gimnazjum (2010-2014)	36
Wykres 27. Wydatki na poszczególne zadania realizowane przez GOPS w 2014 roku	39
Wykres 28. Powody udzielania pomocy przez GOPS w 2014 roku	40
Wykres 29. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	41
Wykres 30. Dochody i wydatki gminy w latach 2010-2015.....	41